

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๑/๒๕๕๕

วันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

เรื่อง พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อ
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ หรือไม่

ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของนายนคร ดวงแก้ว และนายสุบรรณ สาระพันธ์ จำเลยในคดีอาญา หมายเลขดำที่ อ. ๒๓๐๕/๒๕๕๒ มายังศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ และต้องด้วยมาตรา ๖ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง ได้ความว่า พนักงานอัยการจังหวัดแพร่ เป็นโจทก์ฟ้องนายนคร ดวงแก้ว ที่ ๑ และนายสุบรรณ สาระพันธ์ ที่ ๒ เป็นจำเลย ความผิดฐานร่วมกันมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ (เฮโรอีน) หนัก ๔๕.๘ กรัม กำหนดเป็นปริมาณเฮโรอีนไฮโดรคลอไรด์บริสุทธิ์หนัก ๓๖.๕ กรัม ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยมิได้รับอนุญาต ศาลจังหวัดแพร่ มีคำพิพากษา เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ ว่า จำเลยทั้งสองมีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง จำคุกคนละ ๑๕ ปี จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน เป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษลดโทษให้หนึ่งในสาม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ จำคุกคนละ ๑๐ ปี บวกโทษจำคุก

๗ เดือน ของจำเลยที่ ๑ ซึ่งรอกการลงโทษไว้ในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๔๔๘/๒๕๓๕ ของศาลจังหวัดอำนาจเจริญ เข้ากับโทษในคดีนี้ รวมจำคุกจำเลยที่ ๑ มีกำหนด ๑๐ ปี ๗ เดือน และริบเฮโรอินของกลางที่เหลือจากการตรวจพิสูจน์

จำเลยทั้งสองอุทธรณ์ว่า ในชั้นพิจารณาจำเลยให้การรับสารภาพว่า ร่วมกันมีเฮโรอินไว้ในครอบครองเพื่อเสพเท่านั้น มิได้มีเฮโรอินไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย แต่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่าจำเลยทั้งสองกระทำความผิดฐานมียาเสพติดของกลางไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย โดยอาศัยคำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน ซึ่งจำเลยให้การแต่เพียงว่า ซื้อยาเสพติดของกลางเพื่อนำมาเสพและแบ่งขายให้กับเพื่อน ซึ่งติดยาเสพติดของกลางด้วยเท่านั้น รวมทั้งอาศัยการรับฟังจากเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเป็นผู้จับกุมและเป็นพนักงานสอบสวน และพยานโจทก์ซึ่งให้การได้ความคล้ายคลึงกันเพียงว่า สอบถามจำเลยทั้งสองแล้ว จำเลยทั้งสองรับว่า ซื้อเฮโรอินของกลางเป็นเงิน ๔,๐๐๐ บาท เพื่อนำไปเสพและจำหน่ายให้แก่พรรคพวกที่ติดยาเสพติดเท่านั้น การลงโทษจำเลยว่า กระทำความผิดฐานมียาเสพติดของกลางเพื่อจำหน่าย โดยรับฟังมาดังกล่าว จึงไม่ชอบด้วยเหตุผล

ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ มีคำพิพากษา เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๑ พิพากษายืนเพราะเห็นว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” บทบัญญัติดังกล่าวเป็นข้อสันนิษฐานโดยเด็ดขาด เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า จำเลยทั้งสองร่วมกันมีเฮโรอินซึ่งจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์หนักถึง ๓๖.๕ กรัม ไว้ในครอบครองเช่นนี้ จึงถือได้ว่า จำเลยทั้งสองร่วมกันมีเฮโรอินดังกล่าวไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายแล้ว จำเลยทั้งสองจะอ้างหรือนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าวหาได้ไม่ จำเลยทั้งสองจึงมีความผิดตามฟ้อง ที่ศาลชั้นต้นพิพากษามานั้นชอบแล้ว อุทธรณ์ของจำเลยทั้งสองฟังไม่ขึ้น

จำเลยทั้งสองฎีกา โดยในฎีกา จำเลยทั้งสองโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ ใช้บังคับกับจำเลยทั้งสองไม่ได้ตามมาตรา ๖ อีกทั้งโจทก์ไม่มีพยานผู้ใดเห็นว่า จำเลยทั้งสองร่วมกันจำหน่ายเฮโรอิน แม้จำเลยทั้งสองรับสารภาพในชั้นสอบสวน แต่ในชั้นศาลได้ให้การปฏิเสธ เป็นภาระหน้าที่ของโจทก์ที่จะต้องนำพยานหลักฐานมาสืบพิสูจน์ให้เห็นความผิดของจำเลยทั้งสอง

ศาลฎีกาเห็นว่า คดีนี้ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ยกบทบัญญัติพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง มาใช้เป็นหลักในการวินิจฉัยชี้ขาดคดี ที่จำเลยฎีกาโต้แย้งว่า บทกฎหมายดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ ใช้บังคับมิได้ตามมาตรา ๖ เป็นกรณีมีข้อโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น จึงให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีนี้ไว้ชั่วคราว และให้ส่งคำโต้แย้งของจำเลยเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ข้อเท็จจริงเพียงพอที่ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาวินิจฉัยได้แล้ว ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญจะรับเรื่องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ได้หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย บังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดด้วยบทบัญญัติ มาตรา ๖ และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางราชการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า คำโต้แย้งของคู่ความ ตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้” และมาตรา ๖ บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้”

พิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องนี้เป็นกรณีที่จำเลยที่ ๑ และจำเลยที่ ๒ (ผู้ร้อง) ในคดีอาญา หมายเลขดำที่ อ. ๒๓๐๕/๒๕๔๒ โต้แย้งในฎีกาว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ และเป็นกรณีที่ศาลฎีกาจะใช้บทบัญญัติ แห่งกฎหมายดังกล่าวบังคับแก่คดี ประกอบกับยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับ บทบัญญัตินี้ดังกล่าว รวมทั้งข้อโต้แย้งของจำเลยมีสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย เมื่อศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งมายังศาลรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับเรื่องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ได้

ประเด็นตามคำร้องที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ หรือไม่

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เว้นแต่การมีไว้ในครอบครองในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการตามที่รัฐมนตรีจะอนุญาตเป็นหนังสือเฉพาะรายหรือเฉพาะกรณีเห็นสมควร” และวรรคสอง บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” แสดงว่ากฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษมีเจตนารมณ์เพื่อให้การปราบปรามและควบคุมยาเสพติดให้โทษเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ จึงบัญญัติเป็นข้อห้ามเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ว่า มิให้ผู้ใดผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษดังกล่าว โดยมีข้อยกเว้นกรณีการมีไว้ในครอบครองอันจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ ซึ่งต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขก่อนจึงจะมีไว้ในครอบครองได้ การกระทำใดๆ ที่เป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เป็นปริมาณซึ่งจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป กฎหมายให้ถือว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นการกระทำหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษเพื่อจำหน่าย ดังนั้น คู่ความไม่อาจนำสืบหรือพิสูจน์หักล้างบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวเป็นอย่างอื่นได้ และเป็นอำนาจของศาลที่จะวินิจฉัยชี้ขาดให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายเช่นว่านั้น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้” หมายความว่า การที่บุคคลใดอยู่ในฐานะผู้ต้องหาหรือจำเลย รัฐธรรมนูญให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บุคคลซึ่งอยู่ในฐานะดังกล่าวไม่มีความผิดเพื่อเปิดโอกาสให้ได้ต่อสู้ตามกระบวนการยุติธรรมอย่างเป็นธรรม และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด เจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมจะปฏิบัติต่อบุคคลซึ่งอยู่ในฐานะผู้ต้องหาหรือจำเลยเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคล

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า วัตถุประสงค์ของการตราพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อให้การปราบปรามและควบคุมยาเสพติดให้โทษเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยยาเสพติดให้โทษที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกอยู่ด้วย ทั้งนี้ เพราะปัญหายาเสพติดให้โทษในปัจจุบันเป็นปัญหาสำคัญร่วมกันของนานาประเทศ ประกอบกับยาเสพติดให้โทษเป็นภัยร้ายแรงต่อสุขภาพและชีวิตของมนุษย์ จึงต้องมีบทลงโทษที่หนักกว่าปกติ รวมทั้งต้อง

มีมาตรการลงโทษขั้นเด็ดขาด การที่กฎหมายกำหนดปริมาณสารเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เป็นจำนวนที่ชัดเจน ตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง นั้น มุ่งประสงค์เพื่อลงโทษผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ซึ่งคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป เสมือนว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นไปเพื่อการจำหน่ายเนื่องจากยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ นั้น เป็นภัยต่อสังคมอย่างใหญ่หลวง บุคคลไม่พึงเสพและไม่พึงผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองหากการผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองมีปริมาณมากเท่าใด ผลกระทบอันเป็นภัยต่อสังคมก็จะยิ่งมีมากขึ้นตามไปด้วย อย่างไรก็ตามการที่กฎหมายกำหนดปริมาณสารเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เป็นเพียงเกณฑ์เปรียบเทียบสำหรับฐานความผิดที่จะนำไปสู่การลงโทษเท่านั้น กล่าวคือไม่ว่าจะมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ไว้เพื่อเสพหรือไม่ก็ตาม หากมีไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตตามที่กฎหมายบัญญัติ ต้องรับโทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๖๗ ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ไม่ถึงยี่สิบกรัม โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๕ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท” หากมีไว้ในครอบครองมากขึ้น หรือมีไว้เพื่อจำหน่ายตามบทบัญญัติของมาตรา ๑๕ วรรคสอง ต้องรับโทษหนักขึ้นตามลำดับ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๖๖ วรรคหนึ่งซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดจำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ไม่เกินหนึ่งร้อยกรัม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท” และวรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้ายาเสพติดให้โทษนั้นมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เกินหนึ่งร้อยกรัม ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต” หมายความว่า ผู้ที่จะได้รับโทษตามที่กฎหมายดังกล่าวบัญญัติจะต้องผ่านการพิสูจน์หรือนำสืบของโจทก์แล้วว่าเป็นผู้กระทำความผิดจริง โดยศาลจะเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยหรือพิพากษาชี้ขาด และกำหนดโทษแต่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ เป็นบทบัญญัติที่รับรองหลักการขั้นพื้นฐานของกฎหมายอาญาของนานาประเทศ มีเจตนารมณ์เพื่อรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคล ซึ่งตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาทั่วไป ซึ่งมีหลักการว่า ในคดีอาญาโจทก์มีภาระต้องนำสืบการกระทำของผู้ต้องหาหรือจำเลยให้ครบทุกองค์ประกอบแห่งความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ โดยผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่จำเป็นต้องนำหลักฐานมาพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนและตราบไต่ถามไม่มีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าได้กระทำความผิด บุคคลนั้นจะได้รับความคุ้มครองตลอดไป เจ้าหน้าที่ของรัฐจะปฏิบัติต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยโดยเสียงข้างมาก ๑๒ ต่อ ๒ เสียง ว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓

นายประเสริฐ นาสกุล	ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
นายกระมล ทองธรรมชาติ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุจินดา ยงสุนทร	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายจุมพล ณ สงขลา	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุวิทย์ ชีรพงษ์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
พลโท จุล อติเรก	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายอนันต์ เกตุวงศ์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายอมร รักษาสัตย์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายพันธ์ จันทรปาน	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายอิสสระ นิตินันท์ประกาศ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายมงคล สระภู่น	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายอุระ หวังอ้อมกลาง	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุจิต บุญบงการ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายประเสริฐ นาสกุล ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๑/๒๕๕๕

วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อ
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓

กระทรวงยุติธรรมเสนอคำร้องเป็นหนังสือ ที่ ยธ ๐๒๐๑/๒๕๑๒๔ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๒ ถึงเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ความว่า ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๒๘๖/๒๕๔๐ หมายเลขแดงที่ ๒๑๕๔/๒๕๔๐ ของศาลจังหวัดแพร่ ระหว่างพนักงานอัยการจังหวัดแพร่ โจทก์ นายนคร ดวงแก้ว กับพวก จำเลย โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยทั้งสองมีความผิด จำเลยทั้งสองอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ ภาค ๒ พิพากษายืน จำเลยฎีกาว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๓๓ ศาลฎีกาพิจารณาแล้วเห็นว่า จะต้องใช้บทบัญญัติดังกล่าววินิจฉัยคดี กรณีต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และไม่ปรากฏว่า มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น จึงขอให้กระทรวงยุติธรรมส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ต่อไป

ข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณา

๑. รัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า

“มาตรา ๖ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้

มาตรา ๓๓ ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่า บุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้น เสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

มาตรา ๒๖๔ ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือ คู่ความโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า คำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้ในคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว”

๒. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ บัญญัติว่า

“มาตรา ๑๕ ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เว้นแต่การมีไว้ในครอบครองในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการตามที่รัฐมนตรีจะอนุญาตเป็นหนังสือเฉพาะรายหรือเฉพาะกรณี que เห็นสมควร

การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่า ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

มาตรา ๖๕ ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษประหารชีวิต

มาตรา ๖๖ ผู้ใดจำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ มีปริมาณจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ไม่เกินหนึ่งร้อยกรัม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท

ถ้ายาเสพติดให้โทษนั้นปริมาณจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์เกินหนึ่งร้อยกรัม ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต”

๓. พนักงานอัยการจังหวัดแพร่ โจทก์ ฟ้องนายนคร ดวงแก้ว กับพวก จำเลย ขอให้ศาลจังหวัดแพร่ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔ มาตรา ๖ มาตรา ๘ มาตรา ๑๕ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๑๐๒ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มาตรา ๕๘ และมาตรา ๓๒ และบวกโทษจำคุกของจำเลยที่ ๑ ในคดีอื่นเข้ากับโทษจำเลยที่ ๑ ในคดีนี้ จำเลยทั้งสองให้การปฏิเสธ

๔. ศาลจังหวัดแพร่มีคำพิพากษา ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ ว่า จำเลยทั้งสองมีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง จำคุกคนละ ๑๕ ปี จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมและสอบสวน เป็นประโยชน์ต่อการพิจารณามีเหตุบรรเทาโทษลดโทษให้หนึ่งในสาม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ จำคุกคนละ ๑๐ ปี บวกโทษจำคุก ๗ เดือน ของจำเลยที่ ๑ ซึ่งรอการลงโทษไว้ในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๔๔๘/๒๕๓๕

ของศาลจังหวัดอำนาจเจริญ เข้ากับโทษในคดีนี้ รวมจำคุกจำเลยที่ ๑ มีกำหนด ๑๐ ปี ๗ เดือน และริบเฮโรอินของกลางที่เหลือจากการตรวจพิสูจน์

๕. จำเลยทั้งสองอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ ภาค ๒ มีคำพิพากษา ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๑ ว่า ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่า ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” บทบัญญัติดังกล่าวเป็นข้อสันนิษฐานโดยเด็ดขาด เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า จำเลยทั้งสองร่วมกันมีเฮโรอินซึ่งคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์หนักถึง ๓๖.๕ กรัม ไว้ในครอบครองเช่นนี้ จึงถือได้ว่า จำเลยทั้งสองร่วมกันมีเฮโรอินดังกล่าวไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายแล้ว จำเลยทั้งสองจะอ้างหรือนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าวหาได้ไม่ จำเลยทั้งสองจึงมีความผิดตามฟ้อง ที่ศาลชั้นต้นพิพากษามานั้นชอบแล้ว อุทธรณ์ของจำเลยทั้งสองฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน

๖. จำเลยฎีกาโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๓๓ ใช้บังคับไม่ได้ ศาลฎีกาพิจารณาแล้วเห็นว่า จะใช้กฎหมายดังกล่าววินิจฉัยคดี จึงเป็นกรณีโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ บัญญัติให้ส่งข้อโต้แย้งดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย และให้ศาลรอการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราว ดังนี้ จึงให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และให้ส่งปัญหาที่จำเลยโต้แย้งผ่านกระทรวงยุติธรรมไปตามทางการ ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๓๓ หรือไม่

โดยที่พยานหลักฐานที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับมาเพียงพอที่จะวินิจฉัยคำร้องนี้ได้แล้ว ไม่จำเป็นต้องแสวงหาพยานหลักฐานอื่นได้อีก

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๒๖๔
๒. ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒ มาตรา ๕๘ มาตรา ๗๘ และมาตรา ๘๓
๓. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔ มาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๑๕ มาตรา ๖๕ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๑๐๒

ปัญหาที่ต้องพิจารณาวินิจฉัย

๑. ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้หรือไม่

๒. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

คำวินิจฉัย

ปัญหาแรก เนื่องจากศาลฎีกาส่งคำร้องนี้ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ได้

ปัญหาที่สอง เนื่องจากพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวน เป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่า ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” อาจสรุปได้ว่า

บทบัญญัติและโทษเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑

- ห้ามผลิต นำเข้า หรือส่งออก (ไม่กำหนดปริมาณ) (มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง)
- ฝิ่น จำคุกตลอดชีวิต (มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง)
- ห้ามผลิต นำเข้า หรือส่งออก (ไม่กำหนดปริมาณ) เพื่อจำหน่าย (มาตรา ๑๕ วรรคสอง)
- ฝิ่น ประหารชีวิต (มาตรา ๖๕ วรรคสอง)
- ห้ามจำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย (มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง/วรรคสอง)
- ฝิ่น ไม่เกิน ๑๐๐ กรัม (จำคุก ๕ ปี - ตลอดชีวิต และ ปรับ ๕๐,๐๐๐ - ๕๐๐,๐๐๐ บาท) (มาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง)
- เกิน ๑๐๐ กรัม (จำคุกตลอดชีวิต/ประหารชีวิต) (มาตรา ๖๖ วรรคสอง)
- ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองจำนวน เป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่า เพื่อจำหน่าย (มาตรา ๑๕ วรรคสอง)
- การมีไว้ในครอบครองจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่า เพื่อจำหน่าย (มาตรา ๑๕ วรรคสอง)

ซึ่งฝ่ำฝิ่น ต้องระวางโทษเท่ากับกรณี “ไม่เกิน ๑๐๐ กรัม” เพื่อจำหน่าย (มาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง)
และมีความหมายด้วยว่า

(๑) การที่พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติว่า การผลิต นำเข้า ส่งออกยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่า เป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย และต้องระวางโทษประหารชีวิตก็ดี หรือการมีไว้ในครอบครอง ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่า เป็นการมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย และต้องระวางโทษจำคุกห้าปีถึงตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาทก็ดี เป็นการกล่าวหา และกำหนดโทษ โดยไม่มีการพิสูจน์ว่า ผู้กระทำความผิดได้กระทำการนั้น ๆ เพื่อจำหน่าย

(๒) ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ซึ่งมีปริมาณจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ไม่เกิน ๑๐๐ กรัม เช่น ตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไป เป็นของกลาง เจ้าหน้าที่มีโอกาสเลือกได้ระหว่าง

(๒.๑) การกล่าวหาว่า ผลิต นำเข้า หรือส่งออก ยาเสพติดให้โทษ ฯ (ไม่กำหนดปริมาณ) เพื่อจำหน่าย ต้องพิสูจน์ทั้งการผลิต นำเข้า หรือส่งออก และจำหน่าย ด้วย จึงจะถือว่าเป็นการผลิต ... เพื่อจำหน่าย กับการกล่าวหาว่า ผลิต นำเข้า หรือส่งออกยาเสพติดให้โทษ ฯ ซึ่งมีปริมาณจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไป ต้องพิสูจน์การผลิต นำเข้า หรือส่งออกเท่านั้น ก็ถือว่า เป็นการผลิต ... เพื่อจำหน่ายแล้ว เพราะพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ฯ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ให้ถือว่า การผลิต ส่งออก หรือนำเข้ายาเสพติด ฯ ซึ่งมีปริมาณจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไป เป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ส่วนหลังนี้ให้ลงโทษถึงประหารชีวิตด้วย แม้แต่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๖ วรรคหนึ่ง ยังบัญญัติว่า “ ... คดีที่มีข้อหาในความผิด ซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้น กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่า จำเลยได้กระทำความผิดจริง”

(๒.๒) การกล่าวหาว่า มีไว้ในครอบครองยาเสพติดให้โทษ ฯ ซึ่งมีปริมาณจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ไม่เกิน ๑๐๐ กรัมเพื่อจำหน่าย ต้องพิสูจน์ ทั้งการมีไว้ในครอบครองและการจำหน่าย จึงถือว่า เป็นการมี ... เพื่อจำหน่าย กับการกล่าวหาว่า มียาเสพติด ฯ ซึ่งมีปริมาณจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไป ต้องพิสูจน์การมีไว้ในครอบครองเท่านั้น ก็ถือว่า เป็นการมีเพื่อจำหน่ายแล้ว เพราะพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ฯ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ให้ถือว่า เป็นการมียาเสพติดให้โทษ ฯ เพื่อจำหน่าย และในทำนองเดียวกัน ก็ต้องใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ๑๗๖ วรรคหนึ่ง ด้วย เพราะพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ฯ มาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง กำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้

จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป นั้น พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ฯ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ดังกล่าวข้างต้น ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญซึ่งบัญญัติว่า “มาตรา ๓๓ ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหา หรือจำเลยไม่มีความผิด” แต่พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ฯ กำหนดความผิดที่มีโทษทางอาญาว่า การกระทำอันต้องห้ามนั้นๆ เป็นความผิด ซึ่งรัฐธรรมนูญบัญญัติให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหา หรือจำเลยไม่มีความผิด

โดยอาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง และใช้บังคับมิได้ตามมาตรา ๖

นายประเสริฐ นาสกุล

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร. กระมล ทองธรรมชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๑/๒๕๕๕

วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ศาลฎีกาส่งข้อโต้แย้งของจำเลย (นายนคร ดวงแก้ว กับพวก) ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อ. ๒๓๐๕/๒๕๕๒ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในข้อโต้แย้งของจำเลยที่ศาลฎีกาส่งมาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยสรุปได้ดังนี้

นายนคร ดวงแก้ว และนายสุบรรณ สารพันธ์ ผู้ร้องตกเป็นจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อ. ๒๓๐๕/๒๕๕๒ โดยมีพนักงานอัยการจังหวัดแพร่ เป็นโจทก์ ในข้อหาว่าจำเลยทั้งสองร่วมกันมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ (เฮโรอีน) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยมิได้รับอนุญาตอันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔, ๗, ๘, ๑๕, ๖๖ และ ๑๐๒ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓, ๕๘ และ ๓๒ และจำเลยที่ ๑ เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ๗ เดือน ปรับ ๖,๕๐๐ บาท ในคดีที่ต้องหาว่ามีเฮโรอีนและกัญชาไว้ในครอบครองโดยมิได้รับอนุญาตโดยโทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด ๑ ปี ตามคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๔๔๘/๒๕๓๕ ของศาลจังหวัดอำนาจเจริญ และภายในกำหนดเวลาที่ศาลรอการลงโทษ จำเลยที่ ๑ ได้กระทำความผิดในคดีนี้อีก จึงขอให้ศาลบวกโทษที่รอการลงโทษเข้ากับโทษในคดีนี้

ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยทั้งสองมีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง จำคุกคนละ ๑๕ ปี จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน เป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษจึงลดโทษให้หนึ่งในสามตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ จำคุกคนละ ๑๐ ปี บวกโทษจำคุกของจำเลยที่ ๑ ที่รอการลงโทษไว้เข้ากับคดีนี้ รวมจำคุกจำเลยที่ ๑ มีกำหนด ๑๐ ปี ๗ เดือน ริบเฮโรอีนของกลาง

ผู้ร้องอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน

ผู้ร้องฎีกา

ในฎีกา ผู้ร้องโต้แย้งว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า “ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด...” และมาตรา ๖ บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้

บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้” โดยผู้ร้องอ้างว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษ... จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๖ จึงใช้บังคับกับผู้ร้องมิได้

ศาลฎีกาเห็นว่า ข้อโต้แย้งของผู้ร้องเป็นกรณีที่ศาลจะใช้บทบัญญัติของกฎหมายตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ในการวินิจฉัยคดี จึงเป็นกรณีที่มีการโต้แย้งว่า บทบัญญัติของกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ในคราวประชุมศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๒ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อ ๑๐ ของข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑

ประเด็นตามคำร้องที่ผู้ร้องโต้แย้ง จึงมีปัญหาที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยว่า การที่พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติให้ผู้ที่มียาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ที่จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ซึ่งทำให้ผู้ร้องต้องรับโทษสูงขึ้นตามฐานความผิดที่แรงกว่าฐานความผิดที่ผู้ร้องยอมสารภาพว่ามีเฮโรอีนไว้เพื่อเสพเท่านั้น เป็นข้อสันนิษฐานของกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ หรือไม่ เพราะการโต้แย้งตามคำร้องนี้เป็นการโต้แย้งข้อสันนิษฐานของกฎหมายตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

ตามคำร้อง ปรากฏว่า ผู้ร้องถูกเจ้าพนักงานจับกุมในข้อหา มีเฮโรอีนไว้ในครอบครองเพื่อเสพ และเพื่อจำหน่ายในปริมาณ ๔๕.๘ กรัม จำนวนเป็นเฮโรอีนไฮโดรคลอไรด์บริสุทธิ์หนัก ๓๖.๕ กรัม ผู้ร้องให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน ต่อมาในชั้นพิจารณา ผู้ร้องทั้งสองนำสืบปฏิเสธโดยอ้างว่าได้ครอบครองสารเสพติดไว้เพื่อเสพมิได้มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย การที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่าผู้ร้องครอบครองเฮโรอีนบริสุทธิ์เกินกว่า ๒๐ กรัม จึงเป็นการเข้าข้อสันนิษฐานของกฎหมายว่าผู้ร้องมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ผู้ร้องเห็นว่า เป็นการสันนิษฐานที่ไม่ตรงกับความจริง ทั้งนี้ เพราะผู้ร้องเห็นว่า แม้ผู้ร้องจะครอบครองเกินจำนวนที่กำหนดไว้ในกฎหมาย แต่ผู้ร้องมิได้มีไว้เพื่อจำหน่ายตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย ซึ่งผู้ร้องได้ให้การปฏิเสธในชั้นพิจารณาแล้ว และไม่ปรากฏว่า โจทก์มีพยานประกอบว่า

ผู้ร้องได้กระทำความผิดฐานมียาเสพติดของกลางเพื่อจำหน่ายและไม่มีพฤติการณ์ใดที่แสดงว่าผู้ร้องทั้งสองมียาเสพติดไว้เพื่อจำหน่าย จึงไม่ควรที่ศาลจะพิจารณาลงโทษผู้ร้องในความผิดดังกล่าวฐานมียาเสพติดไว้เพื่อจำหน่าย

นอกจากนั้น ผู้ร้องอ้างด้วยว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ บัญญัติให้ความคุ้มครองบุคคลที่ตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา โดยให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และมาตรา ๖ บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้” ดังนั้นตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ซึ่งคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๖ จึงใช้บังคับกับผู้ร้องมิได้ และโจทก์ไม่มีพยานที่รู้เห็นว่า ผู้ร้องร่วมกันจำหน่ายเฮโรอีน ซึ่งแม้ผู้ร้องจะให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนแต่ในชั้นศาลผู้ร้องปฏิเสธ ดังนั้น โจทก์จึงต้องมีหน้าที่พิสูจน์ให้เห็นว่าผู้ร้องจำหน่ายเฮโรอีนจริง การที่โจทก์ไม่สามารถพิสูจน์ว่าผู้ร้องจำหน่ายเฮโรอีน ผู้ร้องจึงไม่สมควรได้รับโทษในความผิดฐานมีเฮโรอีนไว้เพื่อจำหน่าย และผู้ร้องเห็นว่า ศาลฎีกาควรพิพากษายกฟ้องโจทก์ในข้อหาที่ผู้ร้องมียาเสพติดของกลางไว้เพื่อจำหน่ายด้วย

เห็นได้ชัดว่า ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคำร้องนี้มีดังนี้

๑. รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด

ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่า บุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

๒. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มีมาตราที่เกี่ยวข้อง ๓ มาตรา

“มาตรา ๑๕ ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เว้นแต่การมีไว้ในครอบครองในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการตามที่รัฐมนตรีจะอนุญาตเป็นหนังสือเฉพาะรายหรือเฉพาะกรณี que เห็นสมควร

การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

มาตรา ๖๖ ผู้ใดจำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ไม่เกินหนึ่งร้อยกรัม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท

ถ้ายาเสพติดให้โทษนั้นมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เกินหนึ่งร้อยกรัม ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต

มาตรา ๖๗ ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ไม่ถึงยี่สิบกรัมโดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๕ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท”

ก่อนที่จะวินิจฉัยว่าข้อโต้แย้งของผู้ร้องที่ว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดต่อรัฐธรรมนูญรับฟังได้หรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายนี้เสียก่อนดังนี้

๑. วัตถุประสงค์ของการตราพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อให้การปราบปรามยาเสพติดให้โทษเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยยาเสพติดให้โทษที่ประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย ทั้งนี้ เพราะปัญหายาเสพติดให้โทษในปัจจุบันเป็นปัญหาสำคัญร่วมกันของนานาประเทศ ประกอบกับยาเสพติดให้โทษเป็นภัยอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพและชีวิตของมนุษยชาติ จึงต้องมีบทลงโทษที่หนักกว่าปกติรวมทั้งต้องมีมาตรการลงโทษขั้นเด็ดขาด ส่วนการที่กฎหมายกำหนดปริมาณสารเสพติดที่มีไว้ในครอบครองในจำนวนที่ชัดเจน โดยไม่คำนึงว่าจะมีไว้เพื่อเสพหรือเพื่อจำหน่ายนั้นก็ถือเป็นมาตรการอย่างหนึ่งเพื่อให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษมีผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง

มาตรา ๑๕ วรรคสอง เป็นข้อสันนิษฐานของกฎหมายที่กำหนดลักษณะของการกระทำผิดที่มีความร้ายแรง และเป็นภัยต่อสังคมที่ต้องปราบปราม จึงบัญญัติไว้ว่า ผู้ใดมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ซึ่งคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไป ให้ถือว่ามิได้มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายนั้น มิได้หมายความว่ามีการมีสารเสพติดดังกล่าวไม่ถึง ๒๐ กรัม จะมีได้มีไว้เพื่อจำหน่าย แต่การพิสูจน์ว่ามีไว้เพื่อจำหน่ายหรือไม่ สำหรับกรณีหลังนี้ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ ไป

๒. นอกจากนั้น มาตรา ๑๕ วรรคสอง ต้องการชี้ว่าแก่นุคคลใดมีสารเสพติดตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไป ไว้ในครอบครองก็เป็นความผิดแล้ว โดยที่ยังมิต้องจำหน่าย แต่บทลงโทษมีผลเท่ากันไม่ว่าบุคคลจะจำหน่ายหรือไม่ก็ตาม จึงเห็นได้ว่า การกำหนดบทลงโทษในการกระทำที่แตกต่างกันเช่นนี้ มีเจตนารมณ์ที่จะปราบปรามการกระทำผิดที่มีความร้ายแรงและมีผลกระทบต่อสังคมมากน้อยต่างกัน กล่าวคือ หากมีสารเสพติดดังกล่าวไว้ในครอบครองไม่ถึง ๒๐ กรัม และเจ้าหน้าที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่ามีไว้เพื่อจำหน่ายก็มีความผิดฐานมีไว้เพื่อเสพเท่านั้น ซึ่งจะรับโทษเบากว่าฐานมีไว้เพื่อจำหน่ายคือ จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาทเท่านั้น น้อยกว่าโทษฐานมียาเสพติดให้โทษไว้เพื่อจำหน่าย ซึ่งมีโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท

๓. หลักในการพิจารณาความผิดของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ส่วนมาก การจับกุมของตำรวจมักจับได้ของกลางในทันที ซึ่งทำให้ผู้ต้องหาต้องยอมจำนนต่อหลักฐานและให้การรับสารภาพ แต่ก็มีคดียาเสพติดจำนวนไม่น้อยที่จำเลยมักจะให้การปฏิเสธในชั้นศาล ซึ่งหลักการในการพิสูจน์ความผิดมักเป็นประโยชน์แก่จำเลยในแง่ที่กฎหมายให้ความคุ้มครองว่า การรับสารภาพที่ศาลจะถือเป็นข้อวินิจฉัยได้เลย โดยเฉพาะในกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพนั้น ต้องเป็นการสารภาพในชั้นพิจารณาและโทษนั้นเป็นโทษขั้นต่ำเท่านั้น (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๖) และเป็นหลักทั่วไปที่ศาลใช้ดุลยพินิจชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน ห้ามมิให้พิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น หากสงสัยให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗) ซึ่งกรณีตามคำร้องนี้ก็เช่นเดียวกัน กล่าวคือ การบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติดไว้โดยเฉพาะเพื่อมิให้มีข้อโต้แย้งใดๆ เกิดขึ้นได้และเพื่อให้วิธีการพิจารณาคดีแตกต่างไปจากคดีอาญาทั่วไปที่ไม่อยู่ภายใต้เงื่อนไขของคดีอาญาปกติ จึงเป็นการเหมาะสมแก่กรณี ทั้งนี้ เพราะผู้เสพยาเสพติดมักก่ออาชญากรรมและสร้างปัญหาให้กับสังคม ทำให้ประเทศต้องประสบกับความสูญเสียทางเศรษฐกิจอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากผลของการวิจัยจำนวนมากสนับสนุนแนวความคิดนี้ โดยเห็นว่า การแก้ไขปัญหายาเสพติดควรเพิ่มโทษให้หนักขึ้นเป็นลำดับ ทั้งผู้เสพ ผู้ผลิต และผู้ค้า

ดังนั้น ในประเด็นที่ผู้ร้องอ้างว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ บัญญัติให้ความคุ้มครองบุคคลผู้ตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาโดยให้สันนิษฐานว่า บุคคลนั้นไม่มีความผิด เห็นว่า การคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ นี้ เป็นบทบัญญัติที่เป็นหลักทั่วไปเกี่ยวกับวิธีการให้ความคุ้มครองบุคคลที่ต้องหาว่ากระทำความผิดในทางอาญาจนกว่าจะมีการพิสูจน์ว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดจริง ซึ่งเป็นเรื่องของการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยเท่านั้น แต่พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ เป็นกฎหมายที่กำหนดสาระและเนื้อหาของ การกระทำ ซึ่งถือเป็นความผิดที่ร้ายแรงและเป็นมหันตภัยต่อทุกประเทศที่จะต้องให้มีการปราบปรามอย่างจริงจัง จึงมิใช่กรณีที่บุคคลจะอ้างความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเพื่อหักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมายได้

พิจารณาแล้ว เห็นว่า บทบัญญัติของมาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ถือเป็นข้อสันนิษฐานตามกฎหมายที่มีเจตนารมณ์เพื่อลงโทษ ผู้ที่มีการกระทำผิดที่มีลักษณะร้ายแรง ผู้ร้องไม่อาจโต้แย้งใดๆ ได้ เป็นเรื่องของการสันนิษฐานเพื่อ “เอาผิด” ต่อผู้กระทำ อันเข้าองค์ประกอบความผิดตามกฎหมาย แต่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ ถือเป็นข้อสันนิษฐาน

เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติต่อบุคคลผู้ตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา トラบเท่าที่ยังไม่มีคำพิพากษา อันถึงที่สุดว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิด ซึ่งเป็นคนละส่วนกับข้อสันนิษฐานแรก ดังนั้น เมื่อผู้ร้อง มีการกระทำเข้าตามองค์ประกอบความผิดตามที่พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ บัญญัติไว้ อย่างไรก็ตามก็ต้องมีความผิดตามนั้น กรณีตามคำร้องเมื่อพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ บัญญัติไว้ชัดเจนว่า การมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ซึ่งคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไปไว้ในครอบครองเป็นการมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย จึงไม่มีส่วนใดขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓

ศาสตราจารย์ ดร. กระมล ทองธรรมชาติ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายจุมพล ณ สงขลา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๑/๒๕๕๕

วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ หรือไม่

ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของ นายนคร ดวงแก้ว และนายสุบรรณ สาระพันธ์ จำเลยในคดีอาญา หมายเลขดำที่ อ. ๒๓๐๕/๒๕๕๒ มายังศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ และต้องด้วยมาตรา ๖ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง ได้ความว่า พนักงานอัยการจังหวัดแพร่ เป็นโจทก์ฟ้อง นายนคร ดวงแก้ว ที่ ๑ และนายสุบรรณ สาระพันธ์ ที่ ๒ เป็นจำเลย ความผิดฐาน ร่วมกันมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ (เฮโรอีน) หนัก ๔๕.๘ กรัม คำนวณเป็นปริมาณเฮโรอีน ไฮโดรคลอไรด์บริสุทธิ์หนัก ๓๖.๕ กรัม ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยมิได้รับอนุญาต ศาลจังหวัดแพร่ มีคำพิพากษา เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ ว่า จำเลยทั้งสองมีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง จำคุกคนละ ๑๕ ปี จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน เป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษลดโทษให้หนึ่งในสาม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๘ จำคุกคนละ ๑๐ ปี บวกโทษจำคุก ๗ เดือน ของจำเลยที่ ๑ ซึ่งรอการลงโทษไว้ในคดีอาญาหมายเลขแดง ที่ ๔๔๘/๒๕๓๕ ของศาลจังหวัดอำนาจเจริญ เข้ากับโทษในคดีนี้ รวมจำคุกจำเลยที่ ๑ มีกำหนด ๑๐ ปี ๗ เดือน และริบเฮโรอีนของกลางที่เหลือจากการตรวจพิสูจน์

จำเลยทั้งสองอุทธรณ์ว่า ในชั้นพิจารณาจำเลยให้การรับสารภาพว่า ร่วมกันมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองเพื่อเสพเท่านั้น มิได้มีเฮโรอีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย แต่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่าจำเลยทั้งสองกระทำความผิดฐานมียาเสพติดของกลางไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย โดยอาศัยคำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน ซึ่งจำเลยให้การแต่เพียงว่า ซื้อมาเสพติดของกลางเพื่อนำมาเสพและแบ่งขายให้กับเพื่อน ซึ่งติดยาเสพติดของกลางด้วยเท่านั้น รวมทั้งอาศัยการรับฟังจากเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเป็นผู้จับกุมและเป็นพนักงานสอบสวน และพยานโจทก์ซึ่งให้การได้ความคล้ายคลึงกัน

เพียงว่า สอบถามจำเลยทั้งสองแล้ว จำเลยทั้งสองรับว่า ซีโอเฮโรอินของกลางเป็นเงิน ๔,๐๐๐ บาท เพื่อจะนำไปเสพและจำหน่ายให้แก่พรรคพวกที่ติดยาเสพติดเท่านั้น การลงโทษจำเลยว่าเป็นกระทำความผิดฐานมียาเสพติดของกลางเพื่อจำหน่าย โดยรับฟังมาดังกล่าว จึงไม่ชอบด้วยเหตุผล

ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ มีคำพิพากษา เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๑ ว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” บทบัญญัติดังกล่าวเป็นข้อสันนิษฐานโดยเด็ดขาด เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า จำเลยทั้งสองร่วมกันมีเฮโรอินซึ่งจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์หนักถึง ๓๖.๕ กรัม ไว้ในครอบครองเช่นนี้ จึงถือได้ว่า จำเลยทั้งสองร่วมกันมีเฮโรอินดังกล่าวไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายแล้ว จำเลยทั้งสองจะอ้างหรือนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าวหาได้ไม่ จำเลยทั้งสองจึงมีความผิดตามที่ศาลชั้นต้นพิพากษามานั้นชอบแล้ว อุทธรณ์ของจำเลยทั้งสองฟังไม่ขึ้นพิพากษายืน

จำเลยทั้งสองฎีกาว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ ใช้บังคับกับจำเลยทั้งสองไม่ได้ตามมาตรา ๖ อีกทั้งโจทก์ก็ไม่มีพยานผู้ใดเห็นว่าจำเลยทั้งสองร่วมกันจำหน่ายเฮโรอินแม้จำเลยทั้งสองรับสารภาพในชั้นสอบสวน แต่ในชั้นศาลได้ให้การปฏิเสธ เป็นภาระหน้าที่ของโจทก์ที่จะต้องนำพยานหลักฐานมาสืบพิสูจน์ให้เห็นความผิดของจำเลยทั้งสอง

ศาลฎีกาเห็นว่า คดีนี้ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ยกบทบัญญัติพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง มาใช้เป็นหลักในการวินิจฉัยชี้ขาดคดี ที่จำเลยฎีกาโต้แย้งว่า บทกฎหมายดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ ใช้บังคับไม่ได้ตามมาตรา ๖ เป็นกรณีมีข้อโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับคดี ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น จึงให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีนี้ไว้ชั่วคราว และส่งคำโต้แย้งของจำเลยเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

พิเคราะห์แล้ว มีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด

ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้น เสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้” บทบัญญัติดังกล่าวหมายถึง ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยถูกกล่าวหา หรือถูกฟ้องว่าเป็นผู้กระทำความผิดอาชญาฐานใดฐานหนึ่ง และผู้นั้นอ้างว่าตนมิได้เป็นผู้กระทำความผิด ตามที่ถูกกล่าวหาหรือถูกฟ้องนั้น ก็จะได้รับประโยชน์จากบทบัญญัตินี้โดยให้สันนิษฐานว่าผู้นั้นยังมีใช่ ผู้กระทำความผิด จนกว่าจะมีคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิด สำหรับ กรณีของผู้ร้องได้ความว่าผู้ร้องรับสารภาพว่าเป็นผู้กระทำความผิดฐานมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ (เฮโรอีน) ไว้ในครอบครองเพื่อเสพเป็นสารบริสุทธิ์หนักถึง ๓๖.๕ กรัม ซึ่งเป็นความผิดตามพระราช บัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๖๖ อยู่แล้ว ผู้ร้องหาได้ปฏิเสธว่ามีใช่ผู้ครอบครอง ยาเสพติดไม่ ข้อสันนิษฐานตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ ไม่อาจนำมาใช้แก่ผู้ร้องในกรณีนี้ ส่วนพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” เป็นบท บัญญัติในลักษณะที่ต้องการเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดฐานมียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครอง หากยาเสพติดของกลางนั้นมีปริมาณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไปก็ต้องได้รับโทษเช่นเดียวกับ ผู้ที่มียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายตามมาตรา ๖๖ ด้วยบทจึงใช้คำว่า “ให้ถือว่า” อันเป็นข้อสันนิษฐานโดยเด็ดขาดที่ไม่อาจนำสืบหักล้างให้เห็นเป็นอย่างอื่นได้ และข้อสันนิษฐาน โดยเด็ดขาดดังกล่าวเมื่อผู้ร้องรับสารภาพว่า มีเฮโรอีนของกลางเป็นสารบริสุทธิ์หนักถึง ๓๖.๕ กรัม ซึ่งเกินกว่า ๒๐ กรัม ต้องด้วยข้อสันนิษฐานโดยเด็ดขาดว่าผู้ร้องมีเฮโรอีนของกลางไว้เพื่อจำหน่ายเช่นนี้ โจทก์จึงไม่จำเป็นต้องมีพยานมาสืบว่าผู้ร้องมีเฮโรอีนของกลางไว้เพื่อจำหน่ายจริงหรือไม่

อาศัยเหตุผลดังกล่าวจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓

นายจุมพล ณ สงขลา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๑/๒๕๕๕

วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ หรือไม่

ศาลฎีกาส่งคำร้องของ นายนคร ดวงแก้ว และนายสุบรรณ สาระพันธ์ จำเลยในคดีอาญา หมายเลขดำที่ อ. ๒๓๐๕/๒๕๕๒ มายังศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้แย้งว่าพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ และต้องด้วยมาตรา ๖ หรือไม่ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง ได้ความว่า พนักงานอัยการจังหวัดแพร่ เป็นโจทก์ฟ้อง นายนคร ดวงแก้ว ที่ ๑ นายสุบรรณ สาระพันธ์ ที่ ๒ เป็นจำเลย ความผิดฐานร่วมกัน มียาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ (เฮโรอีน) หนัก ๔๕.๘ กรัม จำนวนเป็นปริมาณเฮโรอีนไฮโดรคลอไรด์ บริสุทธิ์หนัก ๓๖.๕ กรัม ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยมิได้รับอนุญาต ศาลจังหวัดแพร่พิพากษาว่า จำเลยทั้งสองมีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง จำคุกคนละ ๑๕ ปี ปราณิลดโทษหนึ่งในสามให้จำคุกจำเลยทั้งสอง คนละ ๑๐ ปี บวกโทษจำคุก ๗ เดือน ของจำเลยที่ ๑ ซึ่งรอการลงโทษไว้ในคดีอื่น เข้ากับโทษ ในคดีนี้ รวมจำคุกจำเลยที่ ๑ มีกำหนด ๑๐ ปี ๗ เดือน และริบเฮโรอีนของกลางที่เหลือจากการตรวจพิสูจน์

จำเลยทั้งสองอุทธรณ์ว่า ในชั้นพิจารณาจำเลยให้การรับสารภาพว่า ร่วมกันมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองเพื่อเสพเท่านั้น มิได้มีเฮโรอีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย แต่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า จำเลยทั้งสองกระทำความผิดฐานมียาเสพติดของกลางไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยฟังจากผู้จับกุมว่า จำเลยทั้งสองรับว่า ชื่อเฮโรอีนของกลางเป็นเงิน ๔,๐๐๐ บาท เพื่อจะนำไปเสพและจำหน่ายให้แก่ พรรคพวกที่ติดยาเสพติดเท่านั้น การลงโทษจำเลยฐานมียาเสพติดของกลางเพื่อจำหน่าย จึงไม่ชอบด้วยเหตุผล

ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ พิพากษายืน เพราะพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษ

ในประเภท ๑ คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือ มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” บทบัญญัติดังกล่าวเป็นข้อสันนิษฐานโดยเด็ดขาด เมื่อข้อเท็จจริง ฟังได้ว่า จำเลยทั้งสองร่วมกันมีเฮโรอินซึ่งคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์หนักถึง ๓๖.๕ กรัม ไว้ในครอบครอง เช่นนี้ จึงถือได้ว่าจำเลยทั้งสองร่วมกันมีเฮโรอินดังกล่าวไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายแล้ว จำเลยทั้งสอง จะอ้างหรือนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าวหาได้ไม่ จำเลยทั้งสองจึงมีความผิดตามฟ้อง ที่ศาลชั้นต้น พิพากษามานั้นชอบแล้ว อุทธรณ์ของจำเลยทั้งสองฟังไม่ขึ้น

จำเลยทั้งสองฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ ต้องด้วยมาตรา ๖ ใช้บังคับกับ จำเลยทั้งสองไม่ได้ โจทก์ไม่มีพยานผู้ใดเห็นว่าจำเลยทั้งสองร่วมกันจำหน่ายเฮโรอิน แม้จำเลยทั้งสอง รับสารภาพในชั้นสอบสวน แต่ในชั้นศาลได้ให้การปฏิเสธ เป็นหน้าที่ของโจทก์ที่จะต้องนำพยานหลักฐาน มาสืบพิสูจน์ให้เห็นจำเลยทั้งสองกระทำผิดจริง

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ว เห็นว่าคดีนี้ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ยกบทบัญญัติพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง มาใช้เป็นหลักในการวินิจฉัยชี้ขาดคดี และที่จำเลยฎีกา โต้แย้งว่าบทกฎหมายดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ ใช้บังคับมิได้ตามมาตรา ๖ จึงให้การ พิพากษาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๒ และให้ส่งคำโต้แย้งของจำเลยเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

พิจารณาแล้ว ศาลฎีกาได้ส่งคำร้องซึ่งเป็นข้อโต้แย้งของจำเลยทั้งสองว่าบทบัญญัติที่ศาลจะใช้ บังคับแก่คดี ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และเรื่องนี้ยังไม่มีคำวินิจฉัย ของศาลรัฐธรรมนูญ กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ จึงเห็นว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจ พิพากษาวินิจฉัยคำร้องเรื่องนี้ได้

มีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยตามคำร้องว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหา หรือจำเลยไม่มีความผิด” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใด ได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้” หมายความว่า ในกรณีที่ ผู้ใดก็ตามตกเป็นผู้ต้องหาของเจ้าหน้าที่ หรือตกเป็นจำเลยต่อศาล จะถือว่า หรือสันนิษฐานว่าผู้ต้องหา หรือจำเลยนั้นเป็นผู้กระทำความผิดหรือมีความผิดแล้วไม่ได้ ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าไม่มีความผิด เขาเหล่านั้น เพียงเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งต้องดำเนินการตามกระบวนการของกฎหมายและโดยเจ้าพนักงาน

ผู้มีอำนาจตามกฎหมายเสียก่อน ทั้งนี้ เป็นการรับรองเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจจับผู้ใดเป็นผู้ต้องหาฐานลักทรัพย์คงฟังได้แต่เพียงว่าผู้นั้นเป็นผู้ต้องหา หรือถูกกล่าวหาเท่านั้น และในเบื้องต้นต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่ายังไม่มีความผิด ครั้นเมื่อมีการฟ้องร้องเป็นจำเลยต่อศาล ก็ยังสันนิษฐานไม่ได้ว่ามีความผิดจนกว่าศาลจะได้ดำเนินกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายแล้ว ถ้าฟังไม่ได้ว่า จำเลยกระทำความผิดก็ต้องยกฟ้องปล่อยตัวไป แต่ถ้าวินิจฉัยว่าจำเลยกระทำความผิด จึงจะพิพากษา ลงโทษตามกฎหมายและตามควรแก่ความผิดที่กระทำ นอกจากนี้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ วรรคสอง ยังได้บัญญัติไว้อีกว่า ตราใดที่ยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุด จะลงโทษจำเลยหรือดำเนินการในฐานะ ผู้กระทำผิด เช่น ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ หรือริบทรัพย์สิน ยังไม่ได้ แม้กระทั่งจะดำเนินการ คืบคลานตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ฐานเป็นผู้ต้องโทษก็ยังไม่ได้เช่นกัน จะต้องรอให้คดีถึงที่สุดเสียก่อน อาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า เมื่อตกเป็นผู้ต้องหาของเจ้าพนักงาน หรือเป็นจำเลยต่อศาลแล้วก็ตาม จะถือว่ากระทำผิดแล้วไม่ได้ จะสันนิษฐานก็ยังไม่ได้อีกด้วย เว้นแต่ได้ดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมาย โดยการสอบสวนหรือโดยการพิจารณาคดีของศาลแล้ว จนได้ความว่า เป็นผู้กระทำผิดจริงเท่านั้น จึงจะมีความผิด ส่วนจะลงโทษอย่างไรย่อมแล้วแต่กฎหมายและดุลพินิจของศาล

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ ผู้ใดผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เว้นแต่ การมีไว้ในครอบครองในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการตามที่รัฐมนตรีจะอนุญาตเป็นหนังสือ เฉพาะรายหรือเฉพาะกรณี que เห็นสมควร” และวรรคสอง บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ใน ครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” ตามบทบัญญัติดังกล่าว บัญญัติ ห้ามมิให้มีการผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งเป็นการบัญญัติห้ามทั่วๆ ไป ถ้าฝ่าฝืนจะต้องถูกลงโทษ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตราต่างๆ เช่น

ฐานผลิต นำเข้า หรือส่งออกให้ลงโทษตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง แต่ถ้าการกระทำผิดตาม วรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายให้ลงโทษตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

ฐานจำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ มีปริมาณ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ไม่เกินหนึ่งร้อยกรัมให้ลงโทษตามมาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง ถ้ามีปริมาณเกิน หนึ่งร้อยกรัม ให้ลงโทษตามมาตรา ๖๖ วรรคสอง

ฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ มีปริมาณจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ ไม่ถึงยี่สิบกรัม ให้ลงโทษตามมาตรา ๖๗ เป็นต้น

สำหรับมาตรา ๑๕ วรรคสอง ดังกล่าวข้างต้นนั้น ได้บัญญัติกำหนดจำนวนหรือปริมาณของสารบริสุทธิ์ไว้ว่าถ้ามีจำนวนตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไปให้ถือว่าเป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง เพื่อจำหน่าย หมายความว่า ผู้กระทำไม่ว่าจะเป็นการผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครอง ต้องได้รับใบอนุญาตผลิต นำเข้า หรือส่งออก เพื่อจำหน่าย ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง หรือฐานมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายตามมาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง หรือวรรคสอง แล้วแต่จำนวนหรือปริมาณของยาเสพติด

พิจารณาแล้ว พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ เพราะการจะถือว่าผู้ใดกระทำผิด จะต้องดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมาย มีการสอบสวน หรือดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นศาล จนกระทั่งศาลพิพากษาว่ามีความผิด เช่น ฐานผลิต ฐานนำเข้า ฐานส่งออก หรือฐานมีไว้ในครอบครองตามมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง เสียก่อน แต่ถ้าการพิจารณาได้ความตามฟ้องว่า การผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ นั้น มีจำนวนสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป บทบัญญัติมาตรา ๑๕ วรรคสอง ให้ถือว่าเป็นการกระทำ หรือเป็นการมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ทั้งนี้ เพื่อให้ได้รับโทษสูงขึ้นเพื่อประโยชน์ในการปราบปราม โดยมีต้องพิสูจน์ว่าผู้กระทำผิดได้กระทำการ หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อเจตนาจะจำหน่ายหรือไม่ มิใช่เป็นการสันนิษฐานในเบื้องต้นว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยกระทำผิด โดยได้มีการพิสูจน์ตามกระบวนการทางกฎหมายแล้วว่า จำเลยกระทำผิดจริงแต่ให้ลงโทษต่างกันด้วยจำนวนหรือปริมาณของยาเสพติด ซึ่งมาตรา ๑๕ วรรคสอง ที่บัญญัติให้ถือว่าเป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อการจำหน่ายนั้น เห็นว่าเป็นบทบัญญัติพิเศษเพื่อต้องการลงโทษผู้กระทำผิดให้หนักขึ้น มิใช่เป็นการสันนิษฐาน หรือชี้ขาดว่ามีความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อการจำหน่าย แต่ได้มีการพิสูจน์ตามกระบวนการ จนเชื่อได้ว่า จำเลยผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองโดยผิดกฎหมายจริงแล้ว จะต้องพิจารณาต่อไปว่าถ้าจำนวนยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ นั้น คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป กฎหมายให้ถือว่ามีความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อการจำหน่ายโดยไม่ต้องมีการพิสูจน์ และจะต้องถูกลงโทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง หรือวรรคสอง มาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง หรือวรรคสอง แล้วแต่จำนวนของยาเสพติด ดังนั้น พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕
วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓

พลโท จุล อติเรก
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิงมวณิชย์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๑/๒๕๕๕

วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๓๓ หรือไม่

ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของ นายนคร ดวงแก้ว และนายสุบรรณ สาระพันธ์ จำเลยในคดีอาญา หมายเลขดำที่ อ. ๒๓๐๕/๒๕๕๒ ของศาลฎีกายังศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๓ ต้องด้วยมาตรา ๖ หรือไม่

ได้ความตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องว่า พนักงานอัยการจังหวัดแพร่ ฟ้องนายนคร ดวงแก้ว ที่ ๑ นายสุบรรณ สาระพันธ์ ที่ ๒ เป็นจำเลยในความผิดฐานร่วมกันมียาเสพติดให้โทษ ในประเภท ๑ (เฮโรอีน) หนัก ๔๕.๘ กรัม คำนวณเป็นเฮโรอีนไฮโดรคลอไรด์สารบริสุทธิ์หนัก ๓๖.๕ กรัม ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยมิได้รับอนุญาต ศาลจังหวัดแพร่พิพากษา เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ ว่า จำเลยทั้งสองมีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง จำคุกคนละ ๑๕ ปี จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน เป็นประโยชน์แก่การพิจารณามีเหตุบรรเทาโทษลดโทษให้หนึ่งในสาม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ จำคุกคนละ ๑๐ ปี บวกโทษจำคุก ๗ เดือน ของจำเลยที่ ๑ ซึ่งรอการลงโทษไว้ในคดีอาญาหมายเลขแดง ที่ ๔๔๘/๒๕๓๕ ของศาลจังหวัดอำนาจเจริญ เข้ากับโทษในคดีนี้ รวมจำคุกจำเลยที่ ๑ มีกำหนด ๑๐ ปี ๗ เดือน และริบเฮโรอีนของกลางที่เหลือจากการตรวจพิสูจน์

จำเลยทั้งสองอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ พิพากษายืน

จำเลยทั้งสองฎีกา และยื่นคำโต้แย้งต่อศาลฎีกาว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๓ ใช้บังคับกับจำเลยทั้งสอง ไม่ได้ตามมาตรา ๖ อีกทั้งโทษก็ไม่มีพยานผู้ใดเห็นว่าจำเลยทั้งสองร่วมกันจำหน่ายเฮโรอีน แม้จำเลยทั้งสอง รับสารภาพในชั้นสอบสวน แต่ในชั้นศาลจำเลยได้ให้การปฏิเสธ จึงเป็นภาระหน้าที่ของโจทก์ที่จะต้อง นำพยานหลักฐานมาสืบพิสูจน์ให้เห็นความผิดของจำเลยทั้งสอง

ศาลฎีกาเห็นว่า คดีนี้ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ยกบทบัญญัติพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง มาใช้ในการวินิจฉัยชี้ขาดคดี ที่จำเลยฎีกาโต้แย้งว่า บทกฎหมายดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ ใช้บังคับไม่ได้ตามมาตรา ๖ เป็นกรณีที่คู่ความโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น จึงให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีนี้ไว้ชั่วคราว และให้ส่งคำโต้แย้งของจำเลยทั้งสองไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๕

ศาลรัฐธรรมนูญได้ประชุมปรึกษาแล้ว มีมติให้รับคำโต้แย้งของจำเลยทั้งสองไว้ดำเนินการต่อไป ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐

เห็นว่า ตามคำร้องของจำเลยทั้งสองเป็นกรณีที่จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อ. ๒๓๐๕/๒๕๕๒ ของศาลฎีกา ยื่นคำโต้แย้งในชั้นฎีกาว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๓ และเป็นกรณีที่ศาลฎีกาจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวบังคับแก่คดี ประกอบกับยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติดังกล่าว รวมทั้งข้อโต้แย้งของจำเลยมีสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับเรื่องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๕

ปัญหาตามคำร้องที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๓ หรือไม่

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เว้นแต่การมีไว้ในครอบครองในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการตามที่รัฐมนตรีจะอนุญาตเป็นหนังสือ เฉพาะรายหรือเฉพาะกรณี que เห็นสมควร” และวรรคสอง บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” แสดงว่า กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ มีเจตนารมณ์ที่จะปราบปรามและลงโทษการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษอย่างมีประสิทธิภาพ จึงบัญญัติเป็นข้อห้ามเกี่ยวกับการมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ว่ามิให้ผู้ใดผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษดังกล่าว โดยมีข้อยกเว้นกรณีการมีไว้ในครอบครองอันจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ ซึ่งต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขก่อน จึงจะมีไว้ในครอบครองได้ การกระทำใดๆ ที่เป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง

ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เป็นปริมาณซึ่งคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไป กฎหมายให้ถือว่า การกระทำเช่นนั้นเป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย หากข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปริมาณยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ มีจำนวนตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ดังกล่าวแล้ว ก็ต้องถือว่าผู้กระทำการได้กระทำการตามที่กฎหมายบัญญัติโดยผู้กระทำการนั้นไม่อาจนำสืบหรือพิสูจน์หักล้างบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวเป็นอย่างอื่นได้ และเป็นอำนาจของศาลที่จะต้องวินิจฉัยชี้ขาดให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย เช่นว่านั้น

พิจารณาแล้ว คดีนี้โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสองในข้อหาความผิดฐานมีเฮโรอีน ซึ่งคำนวณเป็นปริมาณเฮโรอีนไฮโดรคลอไรด์ บริสุทธิ์หนัก ๓๖.๕ กรัม ไว้ในตามครอบครองเพื่อจำหน่าย ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ ขอให้ลงโทษตามมาตรา ๖๖ ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษาต้องกันให้ลงโทษจำเลยทั้งสองตามมาตรา ๑๕ และมาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง ตามที่โจทก์ฟ้องจำเลยทั้งสองฎีกาและโต้แย้งในชั้นฎีกาว่า มาตรา ๑๕ วรรคสอง ที่ศาลใช้เป็นบทลงโทษจำเลยทั้งสองเป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๓ โดยจำเลยทั้งสองเห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด” และมาตรา ๖ บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้” ดังนั้น ที่พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไปให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๓ และมาตรา ๖ ใช้บังคับกับจำเลยทั้งสองไม่ได้ ทั้งโจทก์ไม่มีพยานผู้ใดเห็นว่าจำเลยทั้งสองร่วมกันจำหน่ายเฮโรอีน แม้จำเลยทั้งสองรับสารภาพในชั้นสอบสวน แต่ในชั้นศาลจำเลยทั้งสองให้การปฏิเสธ จึงเป็นภาระหน้าที่ของโจทก์ที่จะต้องนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ให้เห็นถึงความผิดของจำเลยทั้งสอง ซึ่งศาลฎีกาได้พิพากษาไว้เป็นบรรทัดฐานมาแล้วหลายเรื่อง

เห็นว่า คำโต้แย้งดังกล่าวของจำเลยทั้งสองเป็นเรื่องเกี่ยวกับภาระการพิสูจน์ความผิดในการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ที่บัญญัติว่าการมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ (เฮโรอีน) คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไป ให้ถือว่า มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ซึ่งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับภาระการพิสูจน์ความผิดและข้อสันนิษฐานตามกฎหมาย

ก่อนอื่นเห็นสมควรกล่าวถึงความผิดต่าง ๆ เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษเฉพาะเฮโรอีนไฮโดรคลอไรด์ ซึ่งเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ดังต่อไปนี้

เฮโรอีน เป็นยาเสพติดให้โทษชนิดหนึ่งซึ่งถูกจัดอยู่ในยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ (ลำดับที่ ๑๔) ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ ๑๓๕ (พ.ศ. ๒๕๓๕)

๑. ความผิดฐานผลิตเฮโรอีน

มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต...ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑...” เป็นการห้ามโดยเด็ดขาดไม่มีข้อยกเว้น หากฝ่าฝืน มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติโทษไว้ว่า “ผู้ใดผลิต...ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต”

คำว่า “ผลิต” นี้ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ให้หมายความว่า เพาะ ปลูก ทำ ผสม ปรง แปรสภาพ เปลี่ยนรูป สังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ และให้หมายความรวมถึงการแบ่งบรรจุ หรือรวมบรรจุด้วย

โดยที่คำว่า “ผลิต” ข้างต้น กฎหมายให้หมายความรวมถึง การแบ่งบรรจุ หรือรวมบรรจุด้วย ดังนั้น การที่จำเลยเทเฮโรอีนจากหลอดใหญ่แบ่งใส่หลอดกระดาษเล็กแล้วเก็บเฮโรอีนขนาดเล็กทั้งหมด ใส่ถุงพลาสติกขนาดใหญ่ ดังนี้ฟังได้ว่าเป็นการแบ่งบรรจุอันเป็นการผลิตยาเสพติดให้โทษแล้ว (ฎีกาที่ ๒๐๕๗/๒๕๓๓) หรือกรณีที่จำเลยบรรจุเฮโรอีนใส่หลอดกาแฟที่ตัดเป็นท่อนั้นๆ ก็เป็นการผลิตเฮโรอีนเช่นกัน (ฎีกาที่ ๗๑๖/๒๕๒๗) และคำพิพากษาฎีกาที่ ๒๓๓๒/๒๕๓๑ ที่ ๓๐/๒๕๓๒ ที่ ๒๐๕๗/๒๕๓๓ ที่ ๑๗๓๗/๒๕๓๖

อย่างไรก็ดี ศาลฎีกาก็ได้วินิจฉัยว่า การที่จำเลยแบ่งบรรจุเพื่อความสะดวกในการนำติดตัวไปเสพเอง ไม่เป็นการผลิตตามความหมายข้างต้น เช่น

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๒/๒๕๓๕ การผลิตโดยการแบ่งบรรจุตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ฯ มาตรา ๔ ต้องเป็นการแบ่งบรรจุที่เป็นอันตรายแก่สังคมอย่างร้ายแรง ทำนองเดียวกับการเพาะ ปลูก ทำ ผสม ปรง แปรสภาพ เปลี่ยนรูป หรือสังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ เช่น การบรรจุเพื่อจำหน่ายแก่บุคคล โดยทั่วไป การที่จำเลยแบ่งบรรจุเพื่อความสะดวกในการใช้เสพของตนเอง ไม่เป็นการผลิตตามบทกฎหมายดังกล่าว และคำพิพากษาฎีกาที่ ๒๓/๒๕๓๕ ตัดสินในทำนองเดียวกัน

๒. ความผิดฐานผลิตเฮโรอีนเพื่อจำหน่าย

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า มาตรา ๑๕ บัญญัติไว้ชัดเจนว่าห้ามมิให้ผู้ใดผลิตเฮโรอีน หากฝ่าฝืน มีโทษตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง คือต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต แต่โดยที่มาตรา ๖๕ วรรคสอง

บัญญัติว่า “ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง (คือผลิตเฮโรอีน) เป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษประหารชีวิต” และ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติว่า “การผลิต...ซึ่งยาเสพติด ให้โทษประเภท ๑ คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไปให้ถือว่าผลิต...เพื่อจำหน่าย” ดังนั้น จึงเป็นไปได้ว่าการผลิตเฮโรอีนบางครั้งเป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย ซึ่งผู้กระทำผิดต้องรับโทษหนักขึ้น (ฐานผลิตเฮโรอีนเพื่อจำหน่าย) หนักกว่าความผิดฐานผลิตเฮโรอีน

มาตรา ๑๕ วรรคสอง และมาตรา ๖๕ ข้างต้น จึงเป็นบทบัญญัติชี้ให้เห็นถึงความผิดฐานผลิตเฮโรอีนเพื่อจำหน่าย และกรณีที่จะเข้าข่ายความผิดฐานผลิตเฮโรอีนเพื่อจำหน่ายนี้แน่นอนว่าจะต้องผ่านขั้นตอนคือเป็นความผิดฐานผลิตเฮโรอีนมาแล้ว จึงจะมาพิจารณาว่าการที่จำเลยผลิตเฮโรอีนนั้น เป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายหรือไม่

จากถ้อยคำตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง และมาตรา ๖๕ ดังกล่าว อาจแบ่งกรณีความผิดฐานผลิตเฮโรอีนเพื่อจำหน่ายออกได้เป็น ๒ กรณี คือ

๒.๑ กรณีที่จำเลยผลิตเฮโรอีนและเฮโรอีนนั้นคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ แล้วมีน้ำหนักไม่ถึง ๒๐ กรัม แต่จำเลยมีพฤติกรรมส่อไปในทางให้เห็นว่า ผลิตเฮโรอีนนั้นเพื่อจำหน่าย เช่น จำเลยบรรจุเฮโรอีนใส่หลอดกาแฟที่ตัดเป็นท่อนๆ เพื่อความสะดวกในการจำหน่าย สมมติว่ามีอยู่ ๒๐ ท่อน คำนวณน้ำหนักเป็นสารบริสุทธิ์แล้วไม่ถึง ๒๐ กรัม ซึ่งถือว่าจำเลยผลิตเฮโรอีนตามความหมายของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ๗ มาตรา ๔ แล้ว ส่วนพฤติการณ์ที่จำเลยแบ่งบรรจุใส่หลอดก็เพื่อสะดวกในการจำหน่ายมิใช่เป็นการมีไว้เพื่อตนเอง การกระทำของจำเลยจึงมีความผิดฐานผลิตเฮโรอีนเพื่อจำหน่าย ทั้งนี้ ตามมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๖๕ วรรคสอง

๒.๒ กรณีที่จำเลยผลิตเฮโรอีน และเฮโรอีนนั้นคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไป มาตรา ๑๕ วรรคสอง สันนิษฐานไว้เด็ดขาดว่า ให้ถือว่าเป็นการผลิตเฮโรอีนเพื่อจำหน่าย เช่น กรณีตามตัวอย่างในข้อ ๑ ดังกล่าว สมมติว่ามีเฮโรอีนแบ่งบรรจุใส่หลอดกาแฟถึง ๕,๐๐๐ หลอด และคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ ๒๑ กรัม เช่นนี้ ถือว่าเป็นการผลิตเฮโรอีนเพื่อจำหน่ายแล้ว เพราะเข้าข้อสันนิษฐานตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง ข้างต้น และข้อสันนิษฐานตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง นี้เป็นข้อสันนิษฐานโดยเด็ดขาด จำเลยจะนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าวไม่ได้ (ฎีกาที่ ๗๑๑/๒๕๓๐ ที่ ๒๒๖๘/๒๕๓๒) และโจทก์ก็ไม่จำเป็นต้องนำสืบให้เห็นว่าจำเลยผลิตเฮโรอีนนั้นโดยมีเจตนาเพื่อจำหน่ายหรือไม่ (เทียบฎีกาที่ ๑๓๕๐/๒๕๓๖)

อนึ่ง ความผิดฐานผลิตเฮโรอีนเพื่อจำหน่ายไม่ว่าจะเป็นกรณีหนึ่งกรณีใดตามข้อ ๑ หรือข้อ ๒ ข้างต้น โทษตามกฎหมายก็เท่ากัน คือต้องระวางโทษประหารชีวิตตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๑๑/๒๕๓๐ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติว่า การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต ส่งออก นำเข้า หรือมีไว้ในครอบครอง เพื่อจำหน่ายนั้น เป็นข้อสันนิษฐานโดยเด็ดขาด จำเลยจะนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าวหาได้ไม่ (มีฎีกาที่ ๒๒๖๘/๒๕๓๓ วินิจฉัยตาม)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๓๓๔/๒๕๓๒ กรณีตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ฯ มาตรา ๑๕ ที่บัญญัติว่า ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งยาเสพติดให้โทษ ในประเภท ๑ เว้นแต่การมีไว้ในครอบครองในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการตามที่รัฐมนตรี จะอนุญาตเป็นหนังสือเฉพาะรายหรือเฉพาะกรณีให้เห็นสมควร การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ใน ครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่า ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายนั้นเป็นข้อสันนิษฐานเด็ดขาด เมื่อข้อเท็จจริง พังได้ว่า จำเลยมีเฮโรอินซึ่งจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์หนักถึง ๖๑.๓๘๘ กรัม ไว้ในครอบครองจริงเช่นนี้ จึงถือได้ว่าจำเลยมีเฮโรอินจำนวนดังกล่าวไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายแล้ว จำเลยจะฎีกาโต้แย้ง เป็นอย่างอื่นเพื่อหักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมายดังกล่าวหาได้ไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๕๐/๒๕๓๖ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติว่า การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษ ในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่า ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ใน ครอบครองเพื่อจำหน่าย บทบัญญัติดังกล่าวเป็นข้อสันนิษฐานโดยเด็ดขาด เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า จำเลยมีเฮโรอินซึ่งจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์หนักถึง ๒๓๖.๘ กรัม ไว้ในครอบครองเช่นนี้ จึงถือได้ว่า จำเลยมีเฮโรอินดังกล่าวไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายแล้ว โจทก์ไม่จำเป็นต้องนำพยานมาสืบให้ศาลเห็นว่า จำเลยมีเจตนาที่จะมีเฮโรอินไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๓๗/๒๕๓๖ ที่ ๒๕๘/๒๕๓๘

๓. ความผิดฐานจำหน่ายเฮโรอิน

มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใด...จำหน่าย...ซึ่งยาเสพติดให้โทษใน ประเภท ๑...” เป็นการบัญญัติห้ามจำหน่ายโดยเด็ดขาดเหมือนกับความผิดฐานผลิตเฮโรอิน ไม่มี ข้อยกเว้น หากฝ่าฝืนก็มีโทษตามมาตรา ๖๖

มาตรา ๖๖ ผู้ใดจำหน่าย... ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ มีปริมาณจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ ไม่เกินหนึ่งร้อยกรัม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาท ถึงห้าแสนบาท

ถ้ายาเสพติดให้โทษนั้นมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เกินหนึ่งร้อยกรัม ต้องระวางโทษ จำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต

มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้ให้ความหมายของคำว่า “จำหน่าย” หมายความว่า ขาย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน ให้ อันกินความหมายที่กว้างกว่าการขาย อย่างเดียวโดยไม่ต้องไปคำนึงว่าจำหน่ายไปแล้วจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ และการ “จำหน่าย” ในที่นี้ หมายถึง การจำหน่ายให้แก่บุคคลภายนอกที่มีผู้ร่วมกระทำความผิดด้วยกัน (ฎีกาที่ ๒๘๕๒/๒๕๓๗)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๖๔/๒๕๑๘ จำเลยขายเฮโรอีนให้แก่ผู้ซื้อ แม้ผู้ซื้อจะเป็นสายให้ตำรวจ และซื้อเพื่อแสวงหาหลักฐานในการจับกุมจำเลยก็ตาม การกระทำของจำเลยก็เป็นความผิดฐานขายเฮโรอีน

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๗๑๖/๒๕๒๔ การที่จำเลยไปเอาเฮโรอีนมาให้เจ้าหน้าที่ตำรวจโดยจำเลย ไม่ได้รับค่าตอบแทนเลยก็เป็นความผิดฐานจำหน่ายเฮโรอีนแล้ว และการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมอบเงินค่า เฮโรอีนให้แก่จำเลยไปนั้น จำเลยจะไปซื้อจากบุคคลอื่น หรือเอาเฮโรอีนจากที่ไหนมามอบให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ ย่อมเป็นข้อเท็จจริงอยู่ในความรู้เห็นของจำเลยเอง ถึงหากจำเลยไม่ได้รับเงินค่าขายไว้เป็นของตน โดยเป็นเพียง ผู้ไปเอาเฮโรอีนมามอบให้ผู้ซื้อ ก็ยังมีความผิดฐานจำหน่ายเฮโรอีนอยู่นั่นเอง ดังนั้น การที่โจทก์บรรยาย ฟ้องว่า จำเลยจำหน่ายเฮโรอีนให้แก่ผู้ซื้อ แต่ทางพิจารณาได้ความว่า จำเลยเป็นเพียงผู้เอาเฮโรอีนมาให้ เจ้าหน้าที่ตำรวจ จึงมิใช่ข้อแตกต่างในสาระสำคัญ

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๕๐๔/๒๕๒๖ คำว่า “จำหน่าย” ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ฯ มิได้หมายความเฉพาะการขายเท่านั้น การจำหน่ายจ่ายแจกด้วยประการใด ก็ถือเป็นการจำหน่ายอยู่นั่นเอง เฮโรอีนของกลางครึ่งหลอดที่จำเลยมอบให้ตำรวจนั้นมีไว้เพียงมอบให้ดูแต่มอบให้ไปเลย แม้จะมอบให้ เพื่อเป็นตัวอย่างในการหลอกขายผงซักฟอกแทนเฮโรอีน ก็เป็นการมอบเฮโรอีนให้แก่ผู้อื่นซึ่งถือเป็นการจำหน่าย

ธนบัตรของกลางที่นำมาใช้ล่อซื้อเฮโรอีนจำเลย เป็นเงินที่ตำรวจยึดมาจากสำนักงานปราบปราม ยาเสพติดให้โทษอเมริกา มิใช่เงินของจำเลย จึงต้องคืนธนบัตรนั้นแก่เจ้าของไปจะรับไม่ได้

แต่ถ้าการจำหน่ายเฮโรอีนนั้นยังไม่สำเร็จบริบูรณ์ จำเลยคงมีความผิดฐานพยายามจำหน่ายเฮโรอีน ตามคำพิพากษาฎีกาที่ ๖๘๔/๒๕๓๑ จำเลยตกลงขายเฮโรอีนให้สายลับ ๓ ห่อ และรับเงินค่าเฮโรอีน จากสายลับใส่กระเป๋ากางเกงไว้แล้ว แต่ขณะหยิบถุงพลาสติกซึ่งบรรจุเฮโรอีนไว้ ๖๕ ห่อ ขึ้นมาจากที่ซ่อน ยังไม่ทันส่งมอบเฮโรอีนตามจำนวนที่ตกลงขายให้สายลับก็ถูกเจ้าพนักงานตำรวจจับเสียก่อน ดังนั้น จำเลยยังไม่ได้แยกเฮโรอีน ๓ ห่อออกจากจำนวน ๖๕ ห่อ การซื้อเฮโรอีนระหว่างจำเลยกับสายลับ จึงยังไม่สำเร็จสมบูรณ์ การกระทำของจำเลยเป็นความผิดฐานพยายามจำหน่ายเฮโรอีน ๓ ห่อดังกล่าว

๔. ความผิดฐานนำเข้าเฮโรอิน

มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใด...นำเข้า...ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑...” เป็นการห้ามนำเข้าโดยเด็ดขาดไม่มีข้อยกเว้น หากฝ่าฝืนมีโทษตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใด...นำเข้า...ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต”

คำว่า “นำเข้า” นี้ มาตรา ๔ ได้ให้ความหมายว่า “นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร” ซึ่งก็คือการนำเข้ามาเองหรือการส่งเข้ามาในประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นการสั่งซื้อหรืออะไรก็ตามแต่ อันเป็นผลให้เฮโรอินนั้นถูกนำเข้ามาในประเทศไทย ในทางปฏิบัติแทบไม่ปรากฏความผิดฐานนี้ให้เห็นเลย

๕. ความผิดฐานนำเข้าเฮโรอินเพื่อจำหน่าย

โดยที่มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดนำเข้าเฮโรอิน หากฝ่าฝืนมีโทษตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง แต่โดยที่มาตรา ๖๕ วรรคสอง บัญญัติว่า “ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง (คือนำเข้าเฮโรอิน) เป็นกระทำเพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษประหารชีวิต” และมาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติว่า “...การนำเข้า...ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไปให้ถือว่า...นำเข้า...เพื่อจำหน่าย” ฉะนั้น การนำเข้าเฮโรอินบางครั้ง บางกรณี อาจมีพฤติการณ์เป็นการนำเข้าเพื่อจำหน่ายก็ได้ ทั้งนี้อาจแยกความผิดฐานนำเข้าเฮโรอินเพื่อจำหน่ายได้เป็น ๒ กรณี ดังต่อไปนี้

๕.๑ กรณีที่จำเลยนำเข้าเฮโรอินและเฮโรอินนั้นจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้มีน้ำหนักไม่ถึง ๒๐ กรัม แต่จำเลยมีพฤติการณ์แสดงให้เห็นว่าเป็นการนำเข้าเฮโรอินนั้นเพื่อจำหน่าย เช่น จำเลยนำเฮโรอินที่แบ่งบรรจุใส่หลอดกาแฟที่ตัดเป็นท่อนๆ ซ่อนในกระเป๋าเสื้อผ้าเข้ามาในประเทศไทย และเฮโรอินนั้นจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์แล้วมีน้ำหนักไม่ถึง ๒๐ กรัม พฤติการณ์ที่จำเลยนำเฮโรอินที่แบ่งบรรจุใส่หลอดกาแฟเสร็จเรียบร้อยแล้วเข้ามาในประเทศไทยก็เพื่อความสะดวกในการจำหน่าย การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานนำเข้าเฮโรอินเพื่อจำหน่าย ตามมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๖๕ วรรคสอง

๕.๒ กรณีที่จำเลยนำเข้าเฮโรอินและเฮโรอินนั้นจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไป มาตรา ๑๕ วรรคสอง สันนิษฐานไว้โดยเด็ดขาดว่า ให้ถือว่าเป็นการนำเข้าเฮโรอินเพื่อจำหน่าย จำเลยจะนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าวไม่ได้ เช่นกรณีตามตัวอย่างในข้อ ๑ ข้างต้น สมมติว่าเฮโรอินที่แบ่งบรรจุใส่หลอดกาแฟและถูกนำเข้ามาในประเทศไทยนั้น จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไป เช่นนี้ ถือว่าจำเลยมีความผิดฐานนำเข้าเฮโรอินเพื่อจำหน่ายเลยทีเดียว โดยโจทก์ไม่จำเป็นต้องนำสืบให้เห็นว่าที่จำเลยนำเฮโรอินนั้น เข้ามาโดยมีเจตนาเพื่อจำหน่ายหรือไม่ (ขอให้เทียบดูฎีกาที่ ๑๓๕๐/๒๕๓๖)

อย่างไรก็ดี ความผิดฐานนำเข้าเฮโรอินเพื่อจำหน่ายทั้ง ๒ กรณีข้างต้น โทษตามกฎหมายก็เท่ากันคือ ประหารชีวิตสถานเดียว (มาตรา ๖๕ วรรคสอง)

๖. ความผิดฐานส่งออกเฮโรอีน

มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใด...ส่งออก...ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑...” เป็นการห้ามโดยเด็ดขาดเหมือนกรณีความผิดฐานผลิต จำหน่ายและนำเข้าเฮโรอีนโดยไม่มีข้อยกเว้น หากฝ่าฝืนย่อมมีโทษจำคุกตลอดชีวิตสถานเดียว ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง

คำว่า “ส่งออก” ตามมาตรา ๕ ให้ความหมายว่า “นำหรือส่งออกนอกราชอาณาจักร” ซึ่งก็คือการนำออกหรือส่งออกนอกประเทศไทยนั่นเอง ปัญหาจึงมีว่าอย่างไรถือว่าได้ลงมือกระทำความผิดถึงขั้นส่งออกเฮโรอีนออกนอกราชอาณาจักรแล้ว ปัญหานี้ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยไว้ว่าจำเลยรอเวลาที่จะออกเดินทางไปกับสายการบินพร้อมเฮโรอีนของกลาง ณ ท่าอากาศยานกรุงเทพ ก่อนกำหนดเที่ยวบินที่จะออกนอกราชอาณาจักร ประมาณ ๑ ชั่วโมง แต่ถูกเจ้าพนักงานตรวจค้นจับกุมขณะอยู่ในพิธีการทางศุลกากร และตรวจคนเข้าเมือง ดังนี้ แม้จำเลยจะยังไม่ทันได้ขึ้นเครื่องบินอันเป็นยานพาหนะ ก็ถือได้ว่าจำเลยได้ลงมือที่จะนำเฮโรอีนของกลางออกนอกราชอาณาจักรแล้ว หากให้อยู่ในชั้นเตรียมการไม่ จำเลยลงมือกระทำความผิดแล้ว แต่กระทำไปไม่ตลอด เพราะถูกเจ้าพนักงานจับกุมเสียก่อน จึงเป็นการพยายามกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๐ (ฎีกาที่ ๑๐๐๖/๒๕๒๓)

๗. ความผิดฐานส่งออกเฮโรอีนเพื่อจำหน่าย

ความผิดฐานนี้เหมือนกับความผิดฐานนำเข้าเฮโรอีนเพื่อจำหน่าย ต่างกันก็ตรงที่อันหนึ่งเป็นการนำเข้า อีกอันหนึ่งเป็นการส่งออก เพราะมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดส่งออกเฮโรอีน และหากฝ่าฝืนส่งออกโดยมีพฤติการณ์ซึ่งชี้ให้เห็นว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย (ส่งออกเฮโรอีนเพื่อจำหน่าย) ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง คือ ประหารชีวิตสถานเดียว

พฤติการณ์ที่เป็นการส่งออกเฮโรอีนเพื่อจำหน่ายอาจเกิดขึ้นได้ ๒ กรณี คือ

๗.๑ กรณีที่เฮโรอีนที่จำเลยส่งออกนั้นมีน้ำหนักคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ไม่ถึง ๒๐ กรัม แต่จำเลยมีพฤติการณ์สื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นการส่งออกเฮโรอีนนั้นเพื่อจำหน่าย เช่น พฤติการณ์ที่จำเลยนำเฮโรอีนที่แบ่งบรรจุใส่หลอดกาแฟที่ตัดเป็นท่อนๆ แล้วส่งออกนอกราชอาณาจักรและถูกจับกุมได้ เช่นนี้ จำเลยย่อมมีความผิดฐานส่งออกเฮโรอีนเพื่อจำหน่าย

๗.๒ กรณีที่เฮโรอีนที่จำเลยส่งออกนั้นมีน้ำหนักคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไป มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติสันนิษฐานไว้โดยเด็ดขาดว่าให้ถือว่าเป็นการส่งออกเฮโรอีนเพื่อจำหน่าย จำเลยจะนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าวไม่ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๕๕๐/๒๕๒๗ จำเลยมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและพยายามส่งออกนอกราชอาณาจักรเพื่อจำหน่ายซึ่งเฮโรอีนจำนวนเดียวกัน จำเลยถูกจับพร้อมเฮโรอีนของกลางขณะจะขึ้น

เครื่องบินไปต่างประเทศ ดังนี้ จำเลยมีเจตนาประสงค์ต่อผลประการเดียวที่จะนำเฮโรอีนดังกล่าวออกนอกราชอาณาจักรเพื่อจำหน่าย แม้โจทก์จะบรรยายฟ้องแยกการกระทำของจำเลยเป็นสองตอน และจำเลยให้การรับสารภาพ ก็เป็นการกระทำกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท

๘. ความผิดฐานมีเฮโรอีนไว้ในครอบครอง

มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใด...มีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เว้นแต่การมีไว้ในครอบครองในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการตามที่รัฐมนตรีจะอนุญาตเป็นหนังสือเฉพาะรายหรือเฉพาะกรณีที่เหมาะสม” หากฝ่าฝืน มาตรา ๖๗ บัญญัติโทษไว้ว่า “ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ไม่ถึงยี่สิบกรัม โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๕ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท”

ข้อสังเกตก็คือ ความผิดฐานมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองนี้ มิได้ห้ามมิให้มีไว้ในครอบครองเสียทีเดียว แต่ยังมีข้อยกเว้นให้มีไว้ในครอบครองได้ในกรณีที่จำเป็น ดังที่ปรากฏตามข้อความในตอนท้ายของมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง ส่วนการผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งเฮโรอีนนั้น มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติห้ามโดยเด็ดขาดทีเดียว ไม่มีข้อยกเว้น

ส่วนโทษฐานมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองนั้น ตามมาตรา ๖๗ กำหนดให้ถือเอาน้ำหนักของยาเสพติดให้โทษเป็นหลักในการพิจารณา กล่าวคือ หากยาเสพติดให้โทษ คือ เฮโรอีนที่มีไว้ในครอบครองนั้นมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ไม่เกิน ๒๐ กรัม ก็มีโทษตามมาตรา ๖๗ ข้างต้น แต่ถ้ามีน้ำหนักตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไป ก็จะไปเข้าข่ายเป็นความผิดฐานมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย อันจะต้องรับโทษหนักขึ้นตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๖๖ ดังจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป

ปัญหาอยู่ที่คำว่า “มีไว้ในครอบครอง” ตามมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง ข้างต้นจะมีความหมายครอบคลุมเพียงใด เพราะพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ก็มีได้บัญญัติให้คำนิยามไว้

คำว่า “มีไว้ในครอบครอง” นี้ ถ้อยคำที่ชัดเจนอยู่ในตัวแล้วก็คือ “การครอบครอง” ซึ่งการครอบครองนี้ตามหลักกฎหมายแพ่งมีหลักอยู่ว่าจะต้องมีการยึดทรัพย์สินไว้โดยมีเจตนาจะยึดถือเพื่อตนเองผู้นั้นจึงได้ชื่อว่าเป็นผู้มีสิทธิครอบครอง (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๖๗) กล่าวคือ จะต้องเป็นการยึดถือทรัพย์สินโดยมีเจตนาที่จะหวงกันไว้เพื่อตนเองโดยอาจมุ่งหมายเพื่อใช้หรือหาประโยชน์จากทรัพย์สินหรือเพื่อที่จะเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ทั้งนี้ ไม่จำเป็นว่าผู้มีสิทธิครอบครองนี้จะต้องยึดถือทรัพย์สินไว้ด้วยตนเอง ผู้อื่นอาจเป็นผู้ยึดถือให้ไว้ก็ได้

ปัญหาจึงเกิดขึ้นว่า การมีไว้ในครอบครองนี้จะรวมถึงกรณีที่ยึดถือทรัพย์สินไว้แทนผู้อื่นด้วยหรือไม่ เพราะผู้ยึดถือทรัพย์สินไว้ตามความเป็นจริงอาจจะมีผู้ผู้มีสิทธิครอบครองก็ได้ เพราะมิได้มีเจตนาจะยึดถือเพื่อตนเป็นแต่เพียงยึดถือเพื่อผู้อื่น

ขอให้พิจารณาคำพิพากษาฎีกาต่อไปนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๓๘๕/๒๕๒๘ เฮโรอินของกลางที่จำเลยมีไว้ในครอบครองเป็นของบุคคลอื่นที่จะนำไปจำหน่าย แม้จำเลยเพียงแต่รับฝากเฮโรอินของกลางให้นำพาไป แต่จำเลยรู้ว่าผู้ฝากจะนำไปจำหน่าย การกระทำของจำเลยจึงเป็นการร่วมกับผู้อื่นมีเฮโรอินของกลางไว้เพื่อจำหน่ายแล้ว

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๖๐/๒๕๓๕ จำเลยให้เพื่อนไปซื้อเฮโรอินมาแล้วจำเลยนำเฮโรอินไปมอบให้เจ้าพนักงานตำรวจเพื่อให้จับกุมตนในข้อหาซื้อเฮโรอินไว้ในครอบครองโดยมิได้รับอนุญาตเพื่อประชดบิดาเป็นการหาเฮโรอินมาเป็นของกลางเพื่อให้ถูกจับกุม มิใช่เจตนาจะยึดถือเฮโรอินไว้ในครอบครอง การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิด

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๑๖๓/๒๕๓๐ การที่จำเลยมีหลอดฉีดยาและเข็มฉีดยาซึ่งมีเฮโรอินติดอยู่ แม้เฮโรอินนั้นจะมีจำนวนเล็กน้อยจนชั่งน้ำหนักไม่ได้ ก็ย่อมถือได้ว่าจำเลยมีเฮโรอินไว้ในครอบครอง

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๖๖๓/๒๕๓๑ จำเลยที่ ๑ นำเฮโรอินมาให้ ว. โดยส่งผ่านจำเลยที่ ๒ จำเลยที่ ๒ รับเฮโรอินจากจำเลยที่ ๑ แล้วส่งผ่านให้ ว. ทั้งนี้ การกระทำของจำเลยที่ ๑ เป็นความผิดฐานจำหน่ายเฮโรอิน ส่วนการกระทำของจำเลยที่ ๒ เป็นความผิดฐานมีเฮโรอินไว้ในครอบครองโดยมิได้รับอนุญาต (มาตรา ๑๕, ๖๗)

๕. ความผิดฐานมีเฮโรอินไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

มาตรา ๖๖ ผู้ใดจำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ไม่เกินหนึ่งร้อยกรัม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท

ถ้ายาเสพติดให้โทษนั้นมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เกินหนึ่งร้อยกรัม ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต

มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติว่า “การ...มีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไปให้ถือว่า...มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย”

จากบทบัญญัติข้างต้นมีข้อสังเกตเบื้องต้นว่า มาตรา ๑๕ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติสันนิษฐานโดยเด็ดขาด การมีเฮโรอินคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไป ให้ถือว่ามิได้มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย จำเลยจะเถียงว่าไม่ได้มีไว้เพื่อจำหน่ายหาได้ไม่ และในกรณีที่เฮโรอินที่มีไว้ในครอบครองนั้น

มีปริมาณน้อยกว่า ๒๐ กรัม ก็มีได้หมายความว่า จะเป็นการมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายไม่ได้ ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงแห่งคดี กล่าวคือถ้าข้อเท็จจริงฟังได้ว่าเป็นการมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย แม้เฮโรอีนนั้นจะมีปริมาณน้อยกว่า ๒๐ กรัม จำเลยก็ย่อมมีความผิดฐานมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๕๐/๒๕๓๖ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติว่า การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษ ในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่า ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย บทบัญญัติดังกล่าวเป็นข้อสันนิษฐานโดยเด็ดขาดเมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า จำเลยมีเฮโรอีนซึ่งคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์หนักถึง ๒๓๖.๘ กรัม ไว้ในครอบครองเช่นนี้ จึงถือได้ว่า จำเลยมีเฮโรอีนดังกล่าวไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายแล้ว โจทก์ไม่จำเป็นต้องนำพยานมาสืบให้ศาลเห็นว่า จำเลยมีเจตนาที่จะมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๕๘/๒๕๒๓ เฮโรอีนของกลางมีถึง ๒๑ กรัมเศษ แบ่งใส่หลอดถึง ๒๕ หลอด แยกไว้เป็น ๕ ห่อๆ ละ ๕ หลอด เห็นได้ว่าทำไว้เพื่อความสะดวกแก่การจำหน่าย เฮโรอีนของกลางมีจำนวนไม่น้อยทั้งไม่ปรากฏว่าจำเลยเสพเฮโรอีนเหล่านั้นเอง จำเลยจึงมีความผิดฐาน มีเฮโรอีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๑๗/๒๕๓๐ จำเลยซุกซ่อนเฮโรอีนไว้ในขนมปัง แล้วนำไปมอบให้ลิบเวร เพื่อบริการให้แก่ จ. ซึ่งถูกควบคุมอยู่ที่ห้องควบคุม ลิบเวรได้ตรวจค้นขนมปังพบเฮโรอีนของกลางเสีย ก่อนยังไม่ทันที่ส่งมอบขนมปังนั้นให้แก่ จ. ดังนี้จำเลยมีเฮโรอีนของกลางไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย โดยมุ่งประสงค์จะให้แก่ จ. เป็นข้อสำคัญและเฮโรอีนของกลางมีจำนวนเดียวมิใช่มีเฮโรอีนของกลางไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายขาดตอนจากการพยายามจำหน่าย จึงเป็นการกระทำความผิดเดียว เป็นความผิด ต่อกฎหมายหลายบท

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๕๗/๒๕๓๐ จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ มีไว้ในครอบครองซึ่งเฮโรอีนไฮโดรคลอไรด์ จำนวน ๕.๒๕๗ กิโลกรัม อันมีน้ำหนักเกินกว่ายี่สิบกรัม ถือได้ว่าจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ มีไว้ในครอบครอง เพื่อจำหน่ายตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง และจำเลยทั้งสอง มีไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งเฮโรอีนมีปริมาณเกินกว่าหนึ่งร้อยกรัม จึงมีความผิดต้องระวางโทษตามมาตรา ๖๖ วรรคสอง

จำเลยที่ ๑ ตกกลางขายเฮโรอีนของกลางให้แก่ ส. เจ้าหน้าที่ผู้ล่อซื้อได้ตรวจเงินที่ซื้อเฮโรอีน จาก ส. แล้วพา ส. ไปเอาเฮโรอีนโดยเปิดท้ายรถให้ ส. ตรวจเฮโรอีนของกลางที่ขาย ส. ตรวจดูแล้ว ถอยออกไปส่งสัญญาณให้เจ้าหน้าที่เข้าจับกุมจำเลยที่ ๑ ดังนี้ มีการตกลงซื้อขายเฮโรอีนของกลางแล้ว

จำเลยที่ ๑ จึงมีความผิดฐานจำหน่ายเฮโรอีน โดยที่เฮโรอีนที่จำเลยที่ ๑ มีไว้เพื่อจำหน่ายและจำหน่าย เป็นจำนวนเดียวกัน การกระทำของจำเลยที่ ๑ จึงเป็นความผิดกรรมเดียวกัน ต้องลงโทษตามกฎหมาย ที่มีโทษหนักที่สุด แต่ความผิดฐานมีไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งเฮโรอีนและฐานจำหน่ายเฮโรอีนอันมีปริมาณ เกินกว่าหนึ่งร้อยกรัมต้องระวางโทษเท่ากัน จำเลยที่ ๑ จึงควรรับโทษฐานจำหน่ายเฮโรอีน ที่ศาลอุทธรณ์ มิได้วินิจฉัยว่าจำเลยที่ ๑ มีความผิดฐานมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายอีกฐานหนึ่งนั้นยังไม่ถูกต้อง และศาลฎีกาเห็นว่าเป็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยสมควรแก้ไขให้ถูกต้องโดยแก้ไข ถึงจำเลยที่ ๒ ซึ่งมีได้ฎีกาด้วย

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๕๗/๒๕๓๐ โจทก์บรรยายฟ้องเพียงว่าจำเลยทั้งสามร่วมกันมีเฮโรอีน จำนวน ๔.๕๓๖ กิโลกรัม ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่ายเฮโรอีนดังกล่าว ซึ่งมีความหมายว่า จำเลยทั้งสามจำหน่ายเฮโรอีนที่มีไว้ในครอบครองไปทั้งหมด แม้ทางพิจารณาจะปรากฏว่าจำเลยที่ ๓ ได้เก็บซ่อนเฮโรอีนไว้ ๑ ถูง เพื่อจำหน่ายแก่สืบตำรวจโท จ. ในภายหลังก็ต้องถือว่าโจทก์มิได้ประสงค์ จะให้ลงโทษในกรณีนี้ ศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยที่ ๓ ฐานจำหน่ายเฮโรอีนอีก ๑ ถูง เป็นอีกกรรมหนึ่ง โดยอาศัยข้อเท็จจริงดังกล่าวไม่ได้ เพราะเป็นการเกินจากคำฟ้องของโจทก์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา มาตรา ๑๕๒

มาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษเป็นบทกำหนดโทษผู้กระทำความผิดที่มียาเสพติด ให้โทษในประเภท ๑ มีปริมาณไม่ถึง ๒๐ กรัม ไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต จำเลยทั้งสาม มีเฮโรอีนไว้ในครอบครองถึง ๔.๕๓๖ กิโลกรัม ซึ่งตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง ให้ถือว่าเป็นการมีไว้ ในครอบครองเพื่อจำหน่าย อันจะต้องลงโทษตามมาตรา ๖๖ อยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องนำมาตรา ๖๗ มาใช้ ในการกำหนดโทษจำเลยอีก

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๕๘๐/๒๕๓๑ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง สันนิษฐานเด็ดขาดว่า การมีเฮโรอีนคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่าเป็นไว้ ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ส่วนในกรณีที่มีเฮโรอีนในครอบครองมีปริมาณน้อยกว่านั้น ถ้าข้อเท็จจริง พังได้ว่าเป็นการมีไว้เพื่อจำหน่ายก็ย่อมเป็นความผิดฐานมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๕๓๕/๒๕๓๑ เมื่อตำรวจทราบจากผู้มีชื่อซึ่งถูกจับกุมในข้อหาจำหน่ายเฮโรอีน ในครอบครองว่าได้ซื้อเฮโรอีนจากจำเลย ตำรวจจึงไปจับจำเลยหลังจากทราบเรื่องไม่นานก็ได้เฮโรอีน ของกลาง น้ำหนัก ๐.๑๖๐ กรัม แยกบรรจุไว้ในหลอดกาแฟพลาสติกจำนวน ๑๓ หลอด พฤติการณ์ เช่นนี้แสดงว่าจำเลยมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๒๖๘/๒๕๓๒ เฮโรอีนของกลางที่จำเลยมีไว้ในครอบครองมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ ๑,๒๕๗ กรัม ซึ่งตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติว่า การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย จำเลยจะเถียงว่าไม่ได้มีไว้ในครอบครองหาได้ไม่

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๓๓๔/๒๕๓๒ กรณีตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ ที่บัญญัติว่า ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เว้นแต่มีไว้ในครอบครองกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการตามที่รัฐมนตรีจะอนุญาตเป็นหนังสือเฉพาะรายหรือเฉพาะกรณีที่เห็นสมควร การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายนั้นเป็นข้อสันนิษฐานเด็ดขาด เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า จำเลยมีเฮโรอีนซึ่งคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์หนักถึง ๖๑.๓๘๘ กรัม ไว้ในครอบครองจริงเช่นนี้ จึงถือได้ว่าจำเลยมีเฮโรอีนจำนวนดังกล่าวไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายแล้ว จำเลยจะฎีกาโต้แย้งเป็นอย่างอื่นเพื่อหักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมายดังกล่าวหาได้ไม่

๑๐. ความผิดฐานเสพยาเฮโรอีน

มาตรา ๕๗ บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ หรือประเภท ๕” หากฝ่าฝืนมีโทษตามมาตรา ๕๑ ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๗... ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงหนึ่งแสนบาท”

คำว่า “เสพยา” มาตรา ๕ ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง การรับยาเสพติดให้โทษเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าด้วยวิธีใด อันเป็นการให้ความหมายในวงกว้างซึ่งรวมถึงการฉีด กิน สูด ดม ยาเสพติดเข้าสู่ร่างกายด้วย

การที่จำเลยเสพยาแอมเฟตามีนซึ่งเป็นวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ขณะที่ขับรถยนต์ อันเป็นความผิดฐานเสพยาวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทกับความผิดฐานเสพยาวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ขณะที่ขับรถตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกนั้นเป็นการกระทำที่ต่อเนื่องกัน จึงเป็นการกระทำอันเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบทตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๐ ให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ซึ่งเป็นบทหนัก (ฎีกาที่ ๑๐๗๘/๒๕๓๕)

๑๑. ความผิดฐานยุงส่งเสริมให้ผู้อื่นเสพยาเฮโรอีน

มาตรา ๕๓ ทวิ บัญญัติว่า “ผู้ใดยุงส่งเสริมให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑... โดยฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงห้าหมื่นบาท”

แต่เดิมความผิดฐานนี้ไม่มี เพิ่งมาบัญญัติเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๐ ให้เอาผิดแก่ผู้ที่ยุงส่งเสริมให้ผู้อื่นเสพยาเฮโรอีน ซึ่งการยุงส่งเสริมนี้นั้นแน่นอนว่าผู้ที่จะต้องมีใช่เป็นตัวละครผู้ร่วมกระทำผิดฐานเสพยาเฮโรอีนด้วย เป็นเพียงแต่ผู้ยุงชักจูงให้ผู้อื่นเสพยาเฮโรอีนเท่านั้น

บทบัญญัติตามมาตราดังกล่าว และคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่ากฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษได้บัญญัติลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดไว้อย่างกว้างขวางครอบคลุมการกระทำความผิดทุกชั้นตอน ทั้งนี้ เพราะการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษเป็นการบ่อนทำลายประเทศชาติและประชาชนในชาติอย่างร้ายแรงที่สุด รัฐจึงมีนโยบายที่จะปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าวอย่างเข้มงวดกวดขัน มีทั้งการกระทำความผิดที่เป็นสาระสำคัญของ การกระทำและการกระทำความผิดที่กฎหมายสันนิษฐานไว้เด็ดขาดซึ่งจำเลยไม่อาจนำสืบพยานหลักฐานหักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมายดังกล่าวได้ โดยบัญญัติข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ถึง ๔ กรณี ได้แก่

๑. ความผิดฐานผลิตเฮโรอีนมีน้ำหนักคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไปให้ถือว่าผลิต... เพื่อจำหน่าย

๒. ความผิดฐานนำเข้าเฮโรอีนมีน้ำหนักคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไปให้ถือว่านำเข้า.....เพื่อจำหน่าย

๓. ความผิดฐานส่งออกเฮโรอีนมีน้ำหนักคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไปให้ถือว่าเป็นการส่งออกเฮโรอีนเพื่อจำหน่าย

๔. ความผิดฐานมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองมีน้ำหนักคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไปให้ถือว่ามิไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

ความผิดที่กฎหมายสันนิษฐานเด็ดขาดโดยใช้ถ้อยคำว่า “ให้ถือว่า” เป็นความผิดนั้น ตามแนวที่ศาลฎีกาได้วินิจฉัยไว้ดังกล่าวข้างต้น โจทก์ไม่ต้องนำสืบพยานให้เห็นถึงการกระทำความผิดตามที่กฎหมายสันนิษฐานไว้และจำเลยจะนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าวก็ไม่ได้ ทั้งนี้ อาจอธิบายได้จากคำสอนของท่านผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมายท่านหนึ่ง ดังต่อไปนี้

๑. ความหมายและประเภทของข้อสันนิษฐาน

ข้อสันนิษฐานเป็นหลักกฎหมายพยานหลักฐานเกี่ยวกับการฟังข้อเท็จจริงชนิดหนึ่ง ซึ่งเมื่อมีข้อสันนิษฐานศาลจะฟังข้อเท็จจริงในเบื้องต้นว่ามีอยู่อย่างใดอย่างหนึ่งก่อน จนกว่าจะได้มีการพิสูจน์หักล้างเป็นอย่างอื่น

เมื่อกล่าวถึงข้อสันนิษฐาน (presumption) ก็ต้องกล่าวถึงข้อเท็จจริง ๒ ประการ ซึ่งเกี่ยวพันกัน ข้อเท็จจริงประการแรกเรียกว่า “ข้อเท็จจริงพื้นฐาน” (basic fact) กับข้อเท็จจริงประการที่สองซึ่งเรียกว่า “ข้อเท็จจริงที่สันนิษฐาน” (presumed fact) เมื่อกล่าวว่ามีข้อสันนิษฐานว่าเด็กเกิดระหว่างสมรส เป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของสามีภรรยา นั้น ข้อเท็จจริงที่ว่าหญิงผู้เป็นภรรยาคลอดบุตรในระหว่างที่สมรสอยู่กับสามีเป็น “ข้อเท็จจริงพื้นฐาน” ส่วนข้อเท็จจริงที่ว่าเด็กคนนั้นเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายที่เกิดจากชายคู่สมรสนั้นเป็น “ข้อเท็จจริงที่สันนิษฐาน” การที่จะเกิดข้อเท็จจริงที่สันนิษฐาน จึงต้องมีข้อเท็จจริงพื้นฐานเสียก่อน ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ ๓ ทาง คือ (๑) ศาลรับรู้เอง (๒) คู่ความยอมรับ หรือ (๓) คู่ความนำสืบ

ในความหมายทั่วไป ข้อสันนิษฐานหมายรวมถึง ข้อสันนิษฐานตามกฎหมายและข้อสันนิษฐานตามข้อเท็จจริงด้วย สำหรับข้อสันนิษฐานตามกฎหมายยังแบ่งเป็นข้อสันนิษฐานตามกฎหมายซึ่งหักล้างไม่ได้ (praesumptiones juris et de jure-irrebuttable presumptions of law) และข้อสันนิษฐานตามกฎหมายซึ่งหักล้างได้ (praesumptiones juris sed non de jure-rebuttable presumptions of law)

(ก) ข้อสันนิษฐานตามกฎหมายซึ่งหักล้างไม่ได้

ข้อสันนิษฐานตามกฎหมายซึ่งหักล้างไม่ได้ เป็นข้อสันนิษฐานเด็ดขาด ไม่อาจนำพยานหลักฐานมาหักล้างเป็นอย่างอื่นได้ จึงไม่ถือกันว่าเป็นข้อสันนิษฐานตามความหมายของกฎหมายลักษณะพยาน และแท้จริงแล้วเป็นเรื่องของบทกฎหมายสารบัญญัติ ตัวอย่างเช่น สุภาษิตกฎหมายที่ว่า ต้องสันนิษฐานว่าบุคคลทุกคนรู้จักกฎหมายนั้น ก็คือหลักกฎหมายที่ว่าความไม่รู้กฎหมายเป็นข้อแก้ตัวไม่ได้นั่นเอง หรือที่กล่าวมาให้สันนิษฐานว่าเด็กอายุต่ำกว่า ๘ ขวบไม่อาจทำผิดทางอาญาได้นั้น ก็เป็นเรื่องที่กฎหมายไม่เอาโทษทางอาญาแก่เด็กอายุต่ำกว่า ๘ ขวบเท่านั้น

ศาสตราจารย์ประมุข สุวรรณศรี เห็นว่า ข้อสันนิษฐานตามกฎหมายซึ่งเด็ดขาดคู่ความจะสู้หักล้างไม่ได้ ซึ่งกฎหมายมักจะใช้ถ้อยคำ “ให้ถือว่า” ถ้าใช้ถ้อยคำเป็นอย่างอื่นศาลมักจะตีความไปในทางที่ว่าเป็นข้อสันนิษฐานไม่เด็ดขาด จะเห็นได้ว่าในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีบทบัญญัติที่ใช้ถ้อยคำ “ให้ถือเอา” “ให้ถือตาม” หรือถ้อยคำที่มีลักษณะบังคับทำนองเดียวกันอยู่มากมาย เช่น

มาตรา ๑๐ เมื่อความข้อใดข้อหนึ่งในเอกสารอาศิสความได้สองนัย นัยไหนจะทำให้เป็นผลบังคับได้ ให้ถือเอาตามนัยนั้นดีกว่าที่จะถือเอาที่ไร้ผล

มาตรา ๑๑ ในกรณีที่มีข้อสงสัย ให้ตีความไปในทางที่เป็นคุณแก่คู่กรณีฝ่ายซึ่งจะเป็นผู้ต้องเสียในมูลหนี้

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่เอกสารทำขึ้นไว้หลายภาษา ไม่ว่าจะ เป็นฉบับเดียวกันหรือหลายฉบับก็ตามโดยมีภาษาไทยด้วย ถ้าข้อความในหลายภาษานั้นแตกต่างกัน และมีอาจแย้งทราบเจตนาของคู่กรณีว่าจะใช้ภาษาใดบังคับ ให้ถือตามภาษาไทย

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่บุคคลหลายคนตายในเหตุอันตรายร่วมกัน ถ้าเป็นการพันวิสัยที่จะกำหนดว่าคนไหนตายก่อนหลัง ให้ถือว่าตายพร้อมกัน

นอกจากนี้ยังมีมาตราอื่นๆ ที่ใช้ถ้อยคำในการทำงานอีก เช่น มาตรา ๑๓, ๓๘, ๓๙, ๔๐, ๔๒ เป็นต้น

พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ มาตรา ๒๗ ก็บัญญัติทำนองเดียวกันว่าทหารกองเกินซึ่งถูกเรียกมาทำการตรวจเลือก ถ้าไม่มาหรือมาแต่ไม่เข้ารับการตรวจหรือไม่อยู่จนตรวจเสร็จ ให้ถือว่าหลีกเลี่ยงขัดขืน ต้องรับโทษตามมาตรา ๔๕

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่า ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” มาตรา ๑๗ วรรคสอง บัญญัติว่า “การมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ไว้ในครอบครองจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่หนึ่งร้อยกรัมขึ้นไป ให้ถือว่า มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” และความผิดตามมาตราอื่นๆ ที่กฎหมายใช้ถ้อยคำว่า “ให้ถือว่า” อีกหลายมาตรา

(ข) ข้อสันนิษฐานตามกฎหมายซึ่งหักล้างได้

ข้อสันนิษฐานชนิดนี้นับเป็นข้อสันนิษฐานโดยแท้ เพราะมีลักษณะไม่เด็ดขาดอันเป็นหลักตามกฎหมายลักษณะพยาน ซึ่งให้ศาลรับฟังข้อเท็จจริงบางอย่างในเบื้องต้นจนกว่าจะมีการพิสูจน์เป็นอย่างอื่น

เมื่อเป็นข้อสันนิษฐานตามกฎหมาย กล่าวคือเกิดขึ้นโดยบทบัญญัติของกฎหมายจึงต้องเป็นกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ว่า กรณีใดให้สันนิษฐานว่ามีข้อเท็จจริงอยู่อย่างไร ตัวอย่างเช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มักจะมีบทบัญญัติว่าให้สันนิษฐานว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด หรือที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๓๖ วรรคแรก บัญญัติว่า “เด็กเกิดแต่หญิงขณะเป็น

ภริยาชายหรือภายในสามร้อยสิบวัน นับแต่วันที่การสมรสสิ้นสุดลงให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามี หรือเคยเป็นสามี แล้วแต่กรณี” ในบางกรณีกฎหมายมิได้ใช้คำว่าให้สันนิษฐาน แต่บัญญัติให้บุคคลต้องรับผิดชอบเมื่อเกิดเหตุการณ์อย่างหนึ่ง เว้นแต่จะมีการพิสูจน์เป็นอย่างอื่น ซึ่งก็ถือกันว่าเป็นบทสันนิษฐานเช่นกัน เช่น กรณีที่เกิดความเสียหายขึ้นจากยานพาหนะอันเดินด้วยเครื่องจักรกล มาตรา ๔๓๗ บัญญัติให้ผู้ครอบครองหรือควบคุมยานพาหนะต้องรับผิดชอบ เว้นแต่จะพิสูจน์ว่าการเสียหายเกิดแต่เหตุสุดวิสัย หรือเกิดเพราะความผิดของผู้เสียหายเอง เป็นต้น

ผลของข้อสันนิษฐานในเรื่องนี้ก็ถือว่า ตามตัวอย่างแรกกฎหมายบังคับให้ศาลถือตามข้อเท็จจริงที่สันนิษฐาน (presumes fact) ในเบื้องต้นว่า ผู้ต้องหา หรือจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะได้ฟ้องร้องและสืบพยานให้ศาลเห็นว่าจำเลยได้กระทำความผิด สำหรับในตัวอย่างที่สองเมื่อเกิดข้อสันนิษฐานขึ้นแล้วศาลต้องถือตามข้อเท็จจริงที่กฎหมายสันนิษฐานว่าเด็กเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของชาย เว้นแต่จะมีการพิสูจน์ว่าความจริงชายมิได้เป็นบิดาของเด็ก ส่วนกรณีที่สาม เมื่อยานพาหนะชนผู้ใดเข้า ศาลก็จะฟังว่าผู้ขับขี่ยานพาหนะเป็นผู้ผิด เว้นแต่จะมีการพิสูจน์ว่าเป็นเหตุสุดวิสัย หรือเป็นความผิดของผู้เสียหายเอง

นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๘๕/๑ บัญญัติว่า “ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งสืบสวนสอบสวนแล้วเห็นว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใด กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือมีพฤติการณ์ที่เชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิด สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่นกระทำการดังกล่าว หรือรู้ว่าการกระทำความผิดดังกล่าวแล้วไม่ดำเนินการเพื่อระงับการกระทำนั้น ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าการกระทำนั้นน่าจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครที่กระทำการเช่นนั้นทุกรายเป็นเวลาหนึ่งปี โดยให้มีผลนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง

ในกรณีที่ปรากฏต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งว่ามีการกระทำความผิดอันเป็นการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่งไม่ว่าเป็นการกระทำของผู้ใด ถ้าเห็นว่าคุณสมัครผู้ใดจะได้รับประโยชน์จากการกระทำนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้ผู้สมัครผู้นั้นระงับหรือดำเนินการใด เพื่อแก้ไขความไม่สุจริตและเที่ยงธรรมนั้นภายในเวลาที่กำหนด ในกรณีที่ผู้สมัครผู้นั้นไม่ดำเนินการตามคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานว่าคุณสมัครผู้นั้นเป็นผู้สนับสนุนการกระทำนั้น

มติของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรานี้ต้องมีคะแนนเสียงเป็นเอกฉันท์

.....”

ซึ่งเป็นบทบัญญัติให้สันนิษฐานข้อเท็จจริงว่าในกรณีที่มีการกระทำให้ผลการเลือกตั้งเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรมโดยจะมีผู้สมัครได้รับประโยชน์จากการกระทำนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้ผู้สมัครผู้นั้นระงับการกระทำดังกล่าว ถ้าผู้สมัครผู้นั้นไม่ดำเนินการดังกล่าว กฎหมายก็ให้สันนิษฐานว่าผู้สมัครผู้นั้นเป็นผู้สนับสนุนการกระทำนั้น ซึ่งเป็นข้อสันนิษฐานตามกฎหมายที่พิสูจน์หักล้างได้ ส่วนข้อสันนิษฐานตามข้อ ก. เป็นข้อสันนิษฐานตามกฎหมายที่นำสืบหักล้างไม่ได้ ดังนั้นโจทก์จึงไม่ต้องนำสืบพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยที่มีกฎหมายสันนิษฐานได้โดยเด็ดขาด

ส่วนข้ออ้างที่ว่า บทบัญญัติพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๓ นั้น เห็นว่า มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด.....” เป็นบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่รับรองระบบกฎหมายและระบบการพิจารณาตัดสินและสืบพยานในศาลที่ประเทศไทยใช้อยู่ในปัจจุบัน กล่าวคือระบบกฎหมายที่สำคัญของโลกมีหลายระบบแต่ระบบที่สำคัญของประเทศเสรีประชาธิปไตยมีอยู่ ๒ ระบบ คือ ระบบคอมมอนลอว์ (THE COMMON LAW SYSTEM) ซึ่งใช้อยู่ในประเทศอังกฤษและประเทศที่เคยเป็นเมืองขึ้นของประเทศอังกฤษ และระบบซีวิลลอว์ (THE CIVIL LAW SYSTEM) คือระบบประมวลกฎหมาย ซึ่งใช้อยู่ในประเทศทางภาคพื้นยุโรปและประเทศในเอเชียบางประเทศ สำหรับประเทศไทยนั้น ได้รับเอาระบบกฎหมายแบบซีวิลลอว์และแบบคอมมอนลอว์มาใช้ผสมผสานกัน และใช้ระบบการพิจารณาและสืบพยานในศาลแบบระบบกล่าวหา (ACCUSATORIAL SYSTEM) ตามระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ เป็นหลักสำคัญ โดยมีระบบไต่สวน (INQUISITORIAL SYSTEM) เข้าผสมผสานเพียงบางส่วน

สำหรับการพิจารณาและสืบพยานในศาลเพื่อลงโทษบุคคลในทางอาญาในประเทศไทยนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย ได้บัญญัติบทบาทของผู้พิพากษาและการสืบพยานหลักฐานของโจทก์จำเลยโดยเน้นหลักในระบบกล่าวหาเป็นส่วนสำคัญโดยมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๓ รับรองไว้ กล่าวคือตามระบบกล่าวหา ผู้กล่าวหา (โจทก์) ต้องนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกกล่าวหา (จำเลย) ต่อศาลในฐานะที่เป็นกรรมการซึ่งจะต้องวางตัวเป็นคนกลางอย่างเคร่งครัด ระบบนี้จึงเน้นเป็นพิเศษว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าโจทก์จะพิสูจน์ให้ศาลเห็นเป็นที่สิ้นสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิดและศาลพิพากษาลงโทษจำเลยแล้ว (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๓) เมื่อโจทก์ได้นำสืบว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิดแล้ว จำเลยจึงจะมีหน้าที่นำสืบหักล้างพยานหลักฐานโจทก์ไม่ใช่ให้นำสืบว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ การพิจารณาตัดสินคดีอาญาในระบบนี้จึงเป็นการให้สิทธิและเสรีภาพในการต่อสู้คดีของจำเลยเป็นพิเศษ กล่าวคือ

การพิจารณาคดีจะต้องกระทำในศาลโดยเปิดเผยตามกฎหมายและกติกากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายลักษณะพยานได้บัญญัติไว้โดยเคร่งครัด การชักค้ำพยานฝ่ายตรงข้ามและสิทธิของจำเลยที่จะมีทนายความแก้ต่างจึงถือว่าเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นสำหรับระบบนี้

ดังนั้น จึงเห็นได้ชัดเจนว่าบทบัญญัติมาตรา ๑๕ วรรคสอง ของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ดังกล่าวไม่น่าจะมีอะไรเกี่ยวข้องกับบทบัญญัติมาตรา ๓๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแต่ประการใด ข้ออ้างของจำเลยทั้งสองที่ว่า มาตรา ๑๕ วรรคสอง ของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๓ จึงไม่อาจรับฟังได้

วินิจฉัยให้ยกคำร้อง

นายปรีชา เฉลิมวิชัย

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายผัน จันทรปาน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๑/๒๕๕๕

วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ศาลฎีกาส่งข้อโต้แย้งของจำเลย (นายนคร ดวงแก้ว กับพวก) ในคดีอาญาหมายเลขดำที่
อ. ๒๓๐๕/๒๕๕๒ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ความเป็นมา

นายนคร ดวงแก้ว และ นายสุบรรณ สาระพันธ์ ผู้ร้องตกเป็นจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่
อ. ๒๓๐๕/๒๕๕๒ โดยมีพนักงานอัยการจังหวัดแพร่ เป็นโจทก์ ขอให้จำเลยทั้งสองร่วมกัน
มียาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ (เฮโรอีน) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยมิได้รับอนุญาตอันเป็น
ความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔, ๗, ๘, ๑๕, ๖๖ และ ๑๐๒
ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓, ๕๘ และ ๓๒ และจำเลยที่ ๑ เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
๗ เดือน ปรับ ๖,๕๐๐ บาท ในคดีที่ต้องหาว่ามีเฮโรอีนและกัญชาไว้ในครอบครองโดยมิได้รับอนุญาต
โดยโทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด ๑ ปี ตามคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๔๔๘/๒๕๓๕ ของ
ศาลจังหวัดอำนาจเจริญ และภายในกำหนดเวลาที่ศาลรอการลงโทษ จำเลยที่ ๑ ได้กระทำความผิด
ในคดีนี้อีก จึงขอให้ศาลบวกโทษที่รอการลงโทษไว้เข้ากับโทษในคดีนี้

ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยทั้งสองมีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒
มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง จำคุกคนละ ๑๕ ปี จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพ
ในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน เป็นประโยชน์แก่การพิจารณามีเหตุบรรเทาโทษลดโทษให้หนึ่งในสาม
ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ จำคุกคนละ ๑๐ ปี บวกโทษจำคุกของจำเลยที่ ๑ ที่รอ
การลงโทษไว้เข้ากับคดีนี้ รวมจำคุกจำเลยที่ ๑ มีกำหนด ๑๐ ปี ๗ เดือน ริมเฮโรอีนของกลาง

ผู้ร้องอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน

ผู้ร้องฎีกา

ปรากฏในคำฟ้องฎีกาว่า ผู้ร้องโต้แย้งว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า “ในคดีอาญา
ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด...” และมาตรา ๖ บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญ
เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้
บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้” ดังนั้น พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕

วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษ... กำหนด เป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อ จำหน่าย” จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๖ ใช้บังคับกับผู้ร้องมิได้

ศาลฎีกาเห็นว่า ข้อโต้แย้งของผู้ร้องเป็นกรณีที่ศาลจะใช้บทบัญญัติของกฎหมายตามพระราช บัญญัติฉบับนี้ในการวินิจฉัยคดี จึงเป็นกรณีที่มีการโต้แย้งว่า บทบัญญัติของกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับ แก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ในคราวประชุมศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๒ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้อง ไว้ดำเนินการตามข้อ ๑๐ ของข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑

ประเด็นตามคำร้องที่ผู้ร้องโต้แย้ง จึงมีปัญหาที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยว่า การที่พระราช บัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติให้ผู้ที่มียาเสพติดให้โทษใน ประเภท ๑ ที่กำหนดเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ ในครอบครองเพื่อจำหน่ายนั้น ข้อสันนิษฐานของข้อกฎหมายนี้จะเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ หรือไม่ ซึ่งการโต้แย้งตามคำร้องนี้เป็นการโต้แย้งข้อสันนิษฐานของกฎหมายตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

ข้อเท็จจริง

ตามคำร้อง ปรากฏว่า ผู้ร้องถูกเจ้าพนักงานจับกุมในข้อหาจะมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองเพื่อเสพ และเพื่อจำหน่ายในปริมาณ ๔๕.๘ กรัม กำหนดเป็นเฮโรอีนไฮโดรคลอไรด์บริสุทธิ์หนัก ๓๖.๕ กรัม ผู้ร้องให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน ต่อมาในชั้นพิจารณา ผู้ร้องทั้งสองนำสืบปฏิเสธ โดยอ้างว่าได้ครอบครองยาเสพติดไว้เพื่อเสพมิได้มิไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย การที่ศาลชั้นต้น วินิจฉัยว่าผู้ร้องครอบครองเฮโรอีนบริสุทธิ์เกินกว่า ๒๐ กรัม จึงเป็นการเข้าข้อสันนิษฐานของกฎหมาย ว่าผู้ร้องมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ผู้ร้องเห็นว่า เป็นการสันนิษฐานที่ไม่ตรงกับความจริง ทั้งนี้ เพราะผู้ร้องเห็นว่า แม้ผู้ร้องจะครอบครองเกินจำนวนที่กำหนดไว้ในกฎหมาย แต่ผู้ร้องมิได้มีไว้เพื่อจำหน่ายตามข้อสันนิษฐาน ของกฎหมายซึ่งผู้ร้องได้ให้การปฏิเสธในชั้นพิจารณาแล้ว และไม่ปรากฏว่า โจทก์มีพยานประกอบว่า ผู้ร้องได้กระทำความผิดฐานมียาเสพติดของกลางเพื่อจำหน่ายและไม่มีพฤติการณ์ใดที่แสดงว่าผู้ร้อง ทั้งสองมียาเสพติดไว้เพื่อจำหน่าย จึงไม่ควรที่ศาลจะพิพากษาลงโทษผู้ร้องในความผิดดังกล่าว ฐานมี ยาเสพติดไว้เพื่อจำหน่าย

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ บัญญัติให้ความคุ้มครองบุคคลที่ตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา โดยให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และมาตรา ๖ บัญญัติว่า รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้” ดังนั้น ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๖ ใช้บังคับกับผู้ร้องมิได้ และโจทก์ไม่มีพยานที่รู้เห็นว่า ผู้ร้องร่วมกันจำหน่ายเฮโรอีน ซึ่งแม้ผู้ร้องจะให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวน แต่ในชั้นศาลผู้ร้องปฏิเสธ ดังนั้น โจทก์จึงต้องมีหน้าที่พิสูจน์ให้เห็นว่าผู้ร้องจำหน่ายเฮโรอีนจริง การที่โจทก์ไม่สามารถพิสูจน์ว่าผู้ร้องจำหน่ายเฮโรอีน ผู้ร้องจึงไม่สมควรได้รับโทษในความผิดฐานมีเฮโรอีนไว้เพื่อจำหน่าย และผู้ร้องเห็นว่า ศาลฎีกาควรพิพากษายกฟ้องโจทก์ในข้อหาที่ผู้ร้องมียาเสพติดของกลางไว้เพื่อจำหน่ายด้วย

ข้อกฎหมาย

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด

ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย”

ข้อพิจารณาและคำวินิจฉัย

ตามคำร้อง ผู้ร้องโต้แย้งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ นั้น มีข้อพิจารณาดังนี้

๑. วัตถุประสงค์ของการตราพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อให้การปราบปรามยาเสพติดให้โทษเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยยาเสพติดให้โทษที่ประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย ทั้งนี้ เพราะปัญหายาเสพติดให้โทษในปัจจุบันเป็นปัญหาสำคัญร่วมกันของนานาประเทศ ประกอบกับยาเสพติดให้โทษเป็นภัยร้ายแรงต่อสุขภาพและชีวิตของมนุษยชาติ จึงต้อง

มีบทลงโทษที่หนักกว่าปกติรวมทั้งต้องมีมาตรการลงโทษขั้นเด็ดขาด ส่วนการที่กฎหมายกำหนดปริมาณสารเสพติดที่มีไว้ในครอบครองในจำนวนที่ชัดเจนโดยไม่คำนึงว่าจะมีไว้เพื่อเสพหรือเพื่อจำหน่ายนั้นก็ถือเป็นมาตรการอย่างหนึ่งเพื่อให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษมีผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง

มาตรา ๑๕ วรรคสอง ถือเป็นข้อสันนิษฐานของกฎหมายเด็ดขาดว่า ผู้ใดมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ซึ่งคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไป ให้ถือว่ามิไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายนั้นมิได้หมายความว่ากรณีไม่ถึง ๒๐ กรัม จะมีได้มิไว้เพื่อจำหน่าย แต่การพิสูจน์ว่ามีไว้เพื่อจำหน่ายหรือไม่สำหรับกรณีหลังนี้ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงเป็นเรื่องๆ ไป

๒. กรณีที่ผู้ร้องมีสารเสพติดตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไป พระราชบัญญัติฉบับนี้มุ่งความผิดตรงที่ว่าแค่บุคคลใดมีไว้ในครอบครองก็เป็นความผิดแล้วโดยที่ยังมิต้องจำหน่าย แต่บทลงโทษมีผลเท่ากันไม่ว่าบุคคลจะจำหน่ายหรือไม่ก็ตาม จึงมีข้อสังเกตว่า การกำหนดบทลงโทษในการกระทำเช่นนี้ น่าจะมีการพิจารณาถึงความร้ายแรงและผลของการกระทำในแต่ละขั้นตอนหรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้ เพราะการลงโทษทางอาญาต่อบุคคลในฐานความผิดที่ต่างกันนั้นย่อมมีผลกระทบต่อสังคม และครอบครัวของผู้กระทำความผิดโดยตรง ประเด็นนี้จึงเห็นว่า ในการมีไว้เพื่อจำหน่ายนั้น อัตราโทษควรกำหนดให้สูงกว่าการมีไว้เพียงแต่ครอบครองหรือไม่

๓. หลักในการพิจารณาความผิดของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ส่วนมากการจับกุมของตำรวจมักจับได้ของกลางในทันที ซึ่งทำให้ผู้ต้องหาต้องยอมจำนนต่อหลักฐานและให้การรับสารภาพ แต่ก็มีคดียาเสพติดให้โทษจำนวนไม่น้อยที่จำเลยมักจะทำให้การปฏิเสธในชั้นศาลซึ่งหลักการในการพิสูจน์ความผิดมักเป็นประโยชน์แก่จำเลย ในแง่ที่กฎหมายให้ความคุ้มครองว่าการรับสารภาพที่ศาลจะถือเป็นข้อวินิจฉัยได้เลย โดยเฉพาะในกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพนั้นต้องเป็นการสารภาพในชั้นพิจารณาและโทษนั้นเป็นโทษขั้นต่ำเท่านั้น (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๖) และเป็นหลักทั่วไปที่ศาลใช้ดุลพินิจชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน ห้ามมิให้พิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น หากสงสัยให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗) ซึ่งกรณีตามคำร้องนี้ก็เช่นเดียวกัน

๔. ผู้เสพยาเสพติดให้โทษมักก่ออาชญากรรมและสร้างปัญหาให้กับสังคม ทำให้ประเทศต้องประสบกับความสูญเสียทางเศรษฐกิจอย่างมาก ด้วยเหตุนี้ จึงมีเอกสารการวิจัยจำนวนมากสนับสนุนแนวความคิดนี้ โดยเห็นว่าการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้โทษควรเพิ่มโทษให้หนักขึ้นเป็นลำดับ ทั้งผู้เสพ ผู้ผลิต และผู้ค้า

๕. ปัจจุบันการจับกุมคดียาเสพติดให้โทษ มักทำได้เพียงแค่การแก้ไขปัญหที่ปลายเหตุ กล่าวคือ มักจับผู้ต้องหาที่เป็นผู้เสพ หรือผู้จำหน่ายรายย่อยเท่านั้น ซึ่งนอกจากไม่สามารถทำให้ผู้เสพ หรือจำหน่ายเหล่านั้นหลาบจำแล้ว ยังไม่สามารถจับกุมผู้ผลิตหรือผู้ค้ารายใหญ่ได้เพราะบุคคลเหล่านี้ เป็นผู้มืสิทธิพลที่มักจะไม่วิ่งร่อนหรือพยานหลักฐานใดๆ ดังนั้น จึงได้มีแนวความคิดให้รางวัลแก่ ผู้ชี้เบาะแสการจับกุมเกิดขึ้น

พิจารณาแล้วเห็นว่า จากข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และข้อพิจารณาดังกล่าวข้างต้น คำร้อง ที่ผู้ร้องโต้แย้งนั้น แม้ผู้ร้องยอมรับว่า มียาเสพติดให้โทษที่คำนวณแล้วเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ ๒๐ กรัม ขึ้นไปจริง โดยเป็นการมีไว้เพื่อเสพมิได้มีไว้เพื่อจำหน่ายก็ตาม แต่ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ได้กำหนดให้ถือว่าเป็นการมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ถือเป็น ข้อสันนิษฐานของกฎหมายเด็ดขาด ที่ผู้ร้องไม่อาจนำสืบได้ว่าเป็นการมีไว้เพื่อเสพเท่านั้น ทั้งนี้ เพราะ เจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้ต้องการให้มีมาตรการในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวอีกนัยหนึ่ง กฎหมายนี้ไม่เปิดช่องให้ผู้ร้องนำข้อเท็จจริงมาพิสูจน์เพื่อหักล้าง ข้อสันนิษฐานของกฎหมายได้เลย

ในประเด็นที่ผู้ร้องอ้างว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ บัญญัติให้ความคุ้มครองบุคคลผู้ตกเป็น ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ว่า บุคคลนั้นไม่มีความผิด เห็นว่า การคุ้มครอง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ นี้ เป็นบทบัญญัติที่เป็นหลักทั่วไปเกี่ยวกับวิธีการให้ความคุ้มครองบุคคล ที่ต้องหาว่ากระทำความผิดในทางอาญาจนกว่าจะมีการพิสูจน์ว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดจริง ซึ่งเป็น เรื่องของการปฏิบัติ (วิธีสบัญญัติ) เท่านั้น แต่พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ฯ ถือเป็นกฎหมาย เฉพาะที่บัญญัติฐานความผิดไว้เป็นกรณีเฉพาะสำหรับผู้กระทำความผิดทางด้านยาเสพติดให้โทษ (สารบัญญัติ) ซึ่งถือเป็นความผิดที่ร้ายแรงและเป็นมหันตภัยต่อทุกประเทศที่จะต้องให้มีการปราบปราม อย่างจริงจัง จึงมิใช่กรณีที่บุคคลจะอ้างความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเพื่อหักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมายได้

ดังนั้น บทบัญญัติของมาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ถือเป็นข้อสันนิษฐานตามกฎหมายที่หักล้างมิได้ ที่ผู้ร้องไม่อาจโต้แย้งใดๆ ได้ เป็นเรื่องของการสันนิษฐานเพื่อ “เอาผิด” ต่อผู้กระทำอันเข้าองค์ประกอบความผิดตามกฎหมาย แต่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ ถือเป็นข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติต่อบุคคลผู้ตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา ครอบคลุมเท่าที่ ยังไม่มีคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิด ดังนั้น เมื่อผู้ร้องมีการกระทำเข้าตาม องค์ประกอบความผิดตามที่พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ฯ บัญญัติ ก็ต้องมีความผิดตามนั้น แต่ผู้ที่

จะชี้ว่าผู้ร้องมีความผิดหรือไม่ คือศาล ตราบใดยังไม่มีคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่าผู้ร้องได้กระทำความผิด รัฐธรรมนูญให้สันนิษฐานว่า ยังไม่มีความผิด และไม่ให้ปฏิบัติต่อผู้ร้องเสมือนเป็นผู้กระทำความผิด กรณีตามคำร้องเมื่อพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ฯ บัญญัติ (สันนิษฐาน) ไว้ชัดเจนว่า การกระทำ เช่นนั้น (มียาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ซึ่งคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไปไว้ในครอบครอง) เป็นการมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายแล้ว จึงไม่มีส่วนใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓

นายผัน จันทรปาน
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายมงคล สระแก้ว ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๑/๒๕๕๕

วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของจำเลยให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของ นายนคร ดวงแก้ว และนายสุบรรณ สาระพันธ์ จำเลยทั้งสอง ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า มาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๓ และต้องด้วยมาตรา ๖ โดยมีข้อเท็จจริงตามคำร้องสรุปได้ดังนี้

๑. พนักงานอัยการจังหวัดแพร่เป็นโจทก์ฟ้องนายนคร ดวงแก้ว และนายสุบรรณ สาระพันธ์ จำเลยทั้งสอง ผู้ร้อง ในความผิดฐานร่วมกันมียาเสพติดให้โทษประเภท ๑ (เฮโรอีน) หนัก ๓๖.๕ กรัม ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยไม่ได้รับอนุญาต ขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔,๓,๘,๑๕,๖๖,๑๐๒ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๔ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒,๘๓ และ ๕๘ จำเลยทั้งสองให้การปฏิเสธ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยทั้งสองมีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง จำคุกคนละ ๑๕ ปี จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน เป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดี มีเหตุบรรเทาโทษลดโทษให้หนึ่งในสามตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๘ จำคุกคนละ ๑๐ ปี บวกโทษจำคุกของจำเลยที่ ๑ ที่รอการลงโทษไว้เข้ากับคดีนี้รวมจำคุกจำเลยที่ ๑ มีกำหนด ๑๐ ปี ๗ เดือน ๗ วัน ๗ ชั่วโมง และของกลาง ปรากฏตามคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๒๘๖/๒๕๕๐ คดีหมายเลขแดงที่ ๒๑๕๕/๒๕๕๐

๒. จำเลยทั้งสองอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน

๓. จำเลยทั้งสองฎีกาว่า แม้จำเลยทั้งสองครอบครองเฮโรอีนเกินจำนวนที่กำหนดไว้ในกฎหมาย แต่จำเลยมิได้มีเฮโรอีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย และโจทก์ไม่มีพยานมาแสดงให้เห็นว่าจำเลยมียาเสพติดไว้เพื่อจำหน่าย ศาลไม่ควรลงโทษจำเลยทั้งสองในความผิดฐานมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยไม่ได้รับอนุญาต และในฎีกา จำเลยทั้งสองโต้แย้งว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด...” และมาตรา ๖ บัญญัติว่า

“รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้” ดังนั้น พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๖ ใช้บังคับกับผู้ร้องมิได้

๔. ศาลฎีกาพิจารณาแล้ว เห็นว่า เป็นกรณีที่ศาลจะใช้บทบัญญัติของกฎหมายตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ในการวินิจฉัยคดี เป็นกรณีที่มีการโต้แย้งว่า บทบัญญัติของกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวและส่งความเห็นของจำเลยทั้งสองให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ข้อกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

มาตรา ๖ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎหรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้

มาตรา ๓๓ ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด

ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

มาตรา ๒๖๔ ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้ในคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒

มาตรา ๑๕ ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เว้นแต่การมีไว้ในครอบครองในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการตามที่รัฐมนตรีจะอนุญาตเป็นหนังสือเฉพาะรายหรือเฉพาะกรณีที่เห็นสมควร

การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

มาตรา ๖๖ ผู้ใดจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ มีปริมาณจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ไม่เกินหนึ่งร้อยกรัม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปี ถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท

ถ้ายาเสพติดให้โทษนั้นมีปริมาณจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์เกินหนึ่งร้อยกรัม ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต

พิเคราะห์แล้ว มีประเด็นต้องวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ หรือไม่ เห็นว่า การตราพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็นกฎหมายที่มีลักษณะพิเศษ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การปราบปรามยาเสพติดให้โทษเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยยาเสพติดให้โทษที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกอยู่ด้วย ทั้งนี้ เพราะปัญหาเสพติดให้โทษเป็นปัญหาสำคัญร่วมกันของนานาประเทศ ซึ่งเล็งเห็นว่ายาเสพติดให้โทษเป็นภัยอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพและชีวิตของมนุษยชาติ จึงต้องมีบทลงโทษที่หนักกว่าปกติ รวมทั้งต้องมีมาตรการลงโทษที่เด็ดขาด ดังจะเห็นได้จากกรณียาเสพติดให้โทษ ประเภทที่ ๑ ซึ่งเป็นยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง เช่น เฮโรอีน ไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตก็เป็นความผิดตามกฎหมายและมีโทษแล้วตามมาตรา ๖๗ ส่วนการที่กฎหมายกำหนดปริมาณสารเสพติดที่มีไว้ในความครอบครองคือ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติให้การมีเฮโรอีนซึ่งจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่าเป็นการมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย มีโทษสูงขึ้นตามมาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีจนถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท และถ้ายาเสพติดให้โทษนั้นมีปริมาณจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์เกินหนึ่งร้อยกรัม ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิตตามมาตรา ๖๖ วรรคสอง ดังนั้น บทบัญญัติของมาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ จึงเป็นข้อสันนิษฐานเด็ดขาดที่ผู้ร้องไม่อาจนำสืบโต้แย้งว่า ผู้ร้องไม่ได้มียาเสพติดให้โทษไว้เพื่อจำหน่าย ส่วนที่คณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ต. ๒/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๔๔ สรุปสาระสำคัญว่า ความตามพระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช ๒๔๗๘ มาตรา ๖ ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดอยู่ในวงการเล่น ... ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นเล่นด้วย ..” นั้น เป็นเพียงข้อสันนิษฐานไว้ก่อนเท่านั้น ว่าผู้ที่อยู่ในวงเล่นการพนันแล้ว สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นเล่นด้วย ข้อสันนิษฐานเช่นว่านี้ ผู้ถูกกล่าวหามีโอกาสที่จะนำสืบพิสูจน์หักล้างข้อกฎหมายได้ จึงเห็นว่าคดีนี้ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๒ มาตรา ๓๐ วรรคแรก ที่บัญญัติว่า “ในคดีอาญาให้
สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด” ตามที่ศาลจังหวัดพัทลุงได้เสนอขอให้พิจารณา
คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ๑. ประธานวุฒิสภา (เจ้าพระยาศรีธรรมราช) ๒. ประธานสภาผู้แทนราษฎร
(พระราชธรรมนิเทศ) ๓. ประธานศาลฎีกา (พระยาลัดพลีธรรมประคัลภ์) ๔. อธิบดีศาลอุทธรณ์
(พระมนูเวทย์วิมลนาท) ๕. อธิบดีกรมอัยการ (หลวงอรรถปริชาชนูปการ) ๖. พระอัครราชทรงสิริ
๗. พระยาศรีวิสารวาจา ๘. พระยาอรรถการีย์นิพนธ์ ๙. หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช (ราชกิจจานุเบกษา
เล่ม ๖๘ ตอนที่ ๕ วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๕) ดังนั้น มาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ
ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ จึงไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
มาตรา ๓๓

อาศัยเหตุผลดังกล่าวมา จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕
วรรคสอง ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๓

นายมงคล สระแก้ว

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายสุจิต บุญบงการ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๑/๒๕๕๕

วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อ
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ หรือไม่

ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของ นายนคร ดวงแก้ว และ นายสุบรรณ สาระพันธ์ จำเลยในคดีอาญา
หมายเลขดำที่ อ. ๒๓๐๕/๒๕๕๒ มายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติด
ให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ และต้องด้วย
มาตรา ๖ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบสรุปได้ความว่า

พนักงานอัยการจังหวัดแพร่ เป็นโจทก์ ฟ้องผู้ร้องกับพวก โดยกล่าวหาว่า นายนคร ดวงแก้ว
และ นายสุบรรณ สาระพันธ์ จำเลยกับพวกร่วมกันมียาเสพติดให้โทษประเภท ๑ (เฮโรอีน) ไว้ใน
ครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยมิได้รับอนุญาต อันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ
พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔ มาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๑๕ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๑๐๒ และเป็น
ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒ มาตรา ๕๘ มาตรา ๘๓ ประกอบกับจำเลยที่ ๑
เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดในการกระทำความผิดอาญาหมายเลขแดงที่ ๔๔๘/๒๕๓๕ ในข้อหาซื้อเฮโรอีนและกัญชา
ไว้ในครอบครองโดยมิได้รับอนุญาต ให้ลงโทษจำคุกมีกำหนด ๗ เดือน ปรับ ๖,๕๐๐ บาท โทษจำคุก
ให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด ๑ ปี ซึ่งภายในกำหนดเวลาที่ศาลรอการลงโทษ จำเลยที่ ๑ ได้กระทำ
ความผิดคดีนี้ขึ้นอีก โจทก์จึงขอให้ศาลบวกโทษในคดีก่อนเข้าด้วยกัน ต่อมาศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาว่า
จำเลยทั้งสองมีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง
มาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง จำคุกคนละ ๑๕ ปี จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน
เป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีมีเหตุบรรเทาโทษลดโทษให้หนึ่งในสามตามประมวลกฎหมายอาญา
มาตรา ๗๘ เหลือจำคุกคนละ ๑๐ ปี บวกโทษจำคุกของจำเลยที่ ๑ ที่รอการลงโทษไว้เข้ากับคดีนี้
รวมโทษจำคุกจำเลยที่ ๑ รวม ๑๐ ปี ๗ เดือน ริมเฮโรอีนของกลาง จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค ๒
พิพากษายืน จำเลยฎีกา ปรากฏในคำร้องฎีกา จำเลยโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ
มาตรา ๑๕ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติด

ให้โทษ...คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ ที่บัญญัติคุ้มครองผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาว่า “ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้” มาตรา ๖ ที่บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้”

ศาลฎีกาพิจารณาคำร้องของจำเลยแล้วเห็นว่า เป็นกรณีที่ศาลจะใช้บทบัญญัติกฎหมายตามพระราชบัญญัติดังกล่าวในการวินิจฉัยคดี เป็นการโต้แย้งว่า บทบัญญัติของกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ศาลฎีกาจึงส่งคำร้องดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

จากข้อเท็จจริงตามคำร้องมีประเด็นเบื้องต้นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องวินิจฉัย คือ ศาลรัฐธรรมนูญจะรับเรื่องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ได้หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย บังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า คำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้” และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้”

พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นกรณีที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า กฎหมายที่ศาลใช้บังคับแก่ผู้ร้อง คือ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติดังกล่าวรวมทั้งข้อโต้แย้งของจำเลยมีสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย เมื่อศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งมายังศาลรัฐธรรมนูญ จึงเห็นควรรับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ได้

ประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยตามคำร้องมีว่า การที่พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติให้ผู้มียาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ที่คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายนั้น ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ และต้องด้วยมาตรา ๖ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า “ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลย
ไม่มีความผิด

ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือน
เป็นผู้กระทำความผิดมิได้

เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ บัญญัติเพื่อปกป้องหรือคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ
ให้การดำเนินคดีอาญากับผู้ต้องหาหรือจำเลยก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษา ดังนั้น บทบัญญัติของมาตรานี้
จึงถือว่าการนำสืบพิสูจน์ว่าบุคคลใดกระทำความผิดทางอาญาเป็นภาระของพนักงานอัยการหรือโจทก์
ซึ่งสอดคล้องกับหลักของกระบวนการยุติธรรมที่ถูกต้อง(due process of law) เนื่องจากประเทศไทยใช้
“ระบบกล่าวหา” เป็นหลักการพิสูจน์ความผิด ผู้กล่าวหาหรือโจทก์ในคดีมีหน้าที่นำสืบพิสูจน์จนกว่า
จะปราศจากความสงสัยว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยกระทำความผิดจริง และเมื่อนำสืบแล้วยังมีข้อสงสัยว่า
จำเลยได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ ให้ยกประโยชน์ให้จำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
มาตรา ๒๒๗ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่
ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย”

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ห้ามมิให้
ผู้ใดผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เว้นแต่
การมีไว้ในครอบครองในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการตามที่รัฐมนตรีจะอนุญาตเป็นหนังสือ
เฉพาะรายหรือเฉพาะกรณีที่เหมาะสม” และวรรคสอง บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้
ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่า
ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย”

ข้อโต้แย้งของผู้ร้องเข้าใจได้ว่าการที่มาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษข้างต้น
บัญญัติให้บุคคลใดที่มียาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ที่จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป
ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายนั้น มีผลให้พนักงานอัยการไม่ต้อง
นำสืบว่าผู้ที่มีสารเสพติดให้โทษดังกล่าวในปริมาณตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไปเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก
หรือมีไว้เพื่อจำหน่าย แต่ให้ถือว่ามีความผิดดังกล่าว กล่าวอีกนัยหนึ่งผู้ร้องเห็นว่าบทบัญญัติข้างต้น
ซึ่งเป็นข้อสันนิษฐานเด็ดขาดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ เนื่องจากพนักงานอัยการไม่ต้องนำสืบแสดง
ให้เห็นว่าจำเลยกระทำความผิดจริงตามที่โจทก์กล่าวอ้าง แต่ศาลกลับลงโทษจำเลยได้ตามฟ้อง และ
ในขณะเดียวกันก็เป็นการปิดโอกาสการที่จำเลยจะนำสืบหักล้างข้อกล่าวหาของพนักงานอัยการ ผู้ร้อง
จึงเห็นว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓

อย่างไรก็ตามข้อโต้แย้งของผู้ร้องสามารถหักล้างได้ว่า เมื่อพนักงานอัยการจะฟ้องร้องผู้ต้องหา หรือจำเลยว่ามีสารเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ในปริมาณตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ซึ่งถือว่ามีไว้เพื่อผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่าย พนักงานอัยการก็ต้องนำสืบให้ชัดแจ้งเสียก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ที่คำนวณแล้วเป็นสารบริสุทธิ์ปริมาณตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไปจริง ส่วนการที่บทบัญญัติมาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ที่บัญญัติให้ผู้ที่ครอบครองสารเสพติดให้โทษดังกล่าวในปริมาณที่กล่าวไว้ข้างต้น ถือว่าเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งจะได้รับโทษตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดจำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ไม่เกินหนึ่งร้อยกรัม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท” นั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้โทษของความผิดหากครอบครอง ยาเสพติดให้โทษในปริมาณเช่นนั้นเท่ากับโทษของผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือจำหน่าย ตามมาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง ด้วยเหตุนี้จึงต้องระบุมความผิดของการครอบครองสารเสพติดให้โทษดังกล่าวในปริมาณตั้งแต่ ยี่สิบกรัมขึ้นไป เป็นความผิดเช่นเดียวกันกับการเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออกหรือมีไว้ในครอบครอง เพื่อจำหน่าย ซึ่งมีโทษหนักกว่าความผิดที่มีสารเสพติดให้โทษข้างต้นในปริมาณต่ำกว่ายี่สิบกรัม ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการตราพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ประกอบกับ อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยยาเสพติดให้โทษที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก ที่ต้องการให้การปราบปราม และควบคุมยาเสพติดให้โทษเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ เนื่องจากปัจจุบันปัญหายาเสพติดให้โทษ เป็นปัญหาสำคัญในระดับนานาชาติ จึงต้องมีมาตรการลงโทษขั้นเด็ดขาดเพื่อให้บุคคลที่จะกระทำความผิด หวั่นเกรงต่อโทษที่จะได้รับ อันจะทำให้ปัญหาดังกล่าวลดน้อยลง

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่าบทบัญญัติ มาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราช บัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓

นายสุจิต บุญบงการ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายสุจินดา ยงสุนทร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๑/๒๕๕๕

วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง กระทรวงยุติธรรมส่งคำโต้แย้งของจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อ. ๒๓๐๕/๒๕๕๒ ของศาลฎีกา ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๓๓ หรือไม่

ความเป็นมาและข้อเท็จจริง

กระทรวงยุติธรรมได้มีหนังสือ ที่ ยช ๐๒๐๑/๒๕๑๒๔ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๒ ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ หนังสือกระทรวงยุติธรรมดังกล่าว ระบุว่า “ในคดีอาญา หมายเลขดำที่ ๒๕๖/๒๕๕๐ หมายเลขแดงที่ ๒๑๕๔/๒๕๕๐ ของศาลจังหวัดแพร่ ระหว่างพนักงานอัยการจังหวัดแพร่ โจทก์ นายนคร ดวงแก้ว กับพวก จำเลย โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสอง ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔, ๗, ๘, ๑๕, ๖๖, ๑๐๒ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓, ๕๘, ๓๒ ริกของกลาง และบวกโทษจำคุกของจำเลยที่ ๑ ในคดีอื่น เข้ากับโทษจำคุกของจำเลยที่ ๑ ในคดีนี้ จำเลยทั้งสองให้การปฏิเสธ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยทั้งสองมีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง จำคุกคนละ ๑๕ ปี ลดโทษให้หนึ่งในสาม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ จำคุกคนละ ๑๐ ปี บวกโทษจำคุกของจำเลยที่ ๑ ในคดีอื่น รวมจำคุกจำเลยที่ ๑ มีกำหนด ๑๐ ปี ๗ เดือน ริกของกลาง จำเลยทั้งสองอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ พิพากษายืน จำเลยทั้งสองฎีกา โดยในคำฟ้องฎีกาของจำเลยทั้งสองมีข้อโต้แย้งว่าบทบัญญัติพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๓๓

“ศาลฎีกาพิจารณาแล้วเห็นว่า จะต้องใช้บทบัญญัติดังกล่าววินิจฉัยคดีนี้ กรณีจึงต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ และไม่ปรากฏว่ามีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น จึงให้ดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ กล่าวคือ ให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีนี้ไว้ชั่วคราว

ในการนี้ ศาลฎีกาจึงขอให้กระทรวงยุติธรรมส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖ และมาตรา ๓๓ หรือไม่

ในคำฟ้องฎีกาดังกล่าว จำเลยทั้งสองอ้างว่า “...ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ ซึ่งบัญญัติว่า “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด” และมาตรา ๖ ซึ่งบัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้” ดังนั้น ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออกหรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออกหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๖ ใช้บังคับกับจำเลยทั้งสองไม่ได้ ทั้งโจทก์ก็ไม่มีพยานผู้ใดเห็นว่าจำเลยทั้งสอง ร่วมกันจำหน่ายเฮโรอีน แม้จำเลยทั้งสองรับสารภาพในชั้นสอบสวน แต่ในชั้นศาลให้การปฏิเสธ เป็นภาระหน้าที่ของโจทก์ที่จะต้องนำพยานหลักฐานมาสืบพิสูจน์ให้เห็นถึงความผิดของจำเลยทั้งสอง ซึ่งศาลฎีกาได้พิพากษาไว้เป็นบรรทัดฐานแล้วหลายคดี...”

การรับเรื่องไว้พิจารณาวินิจฉัย

กระทรวงยุติธรรมได้ส่งคำโต้แย้งของจำเลยทั้งสอง (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “ผู้ร้อง”) มาให้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งบัญญัติในวรรคหนึ่งว่า “ในการ ที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติ แห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับ บทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอกการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการ เพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย” จึงมีปัญหาที่ศาลรัฐธรรมนูญจำต้องพิจารณาในเบื้องต้นว่า คำโต้แย้งของผู้ร้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖๔ หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ที่เป็นปัญหาอยู่นี้เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะนำมาใช้บังคับแก่คดีในการลงโทษผู้ร้อง และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้นดังกล่าว ดังนั้น ในเมื่อผู้ร้องโต้แย้งว่า บทบัญญัตินั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ ซึ่งเท่ากับเป็นการโต้แย้งว่าบทบัญญัติ แห่งกฎหมายนั้น “ต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖” กรณีจึงเป็นไปตามมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ และขอที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับเรื่องไว้พิจารณาวินิจฉัย

คำวินิจฉัย

ผู้ร้องได้ถูกศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษาว่า กระทำความผิดฐานร่วมกันมียาเสพติดให้โทษ ในประเภท ๑ (เฮโรอีน) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ฝ่ายผู้ร้องอ้างว่าตนมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองเพื่อเสพเท่านั้น มิได้มีไว้เพื่อจำหน่ายตามที่โจทก์ฟ้อง และว่าโจทก์ไม่มีพยานผู้ใดเห็นหรือนำสืบว่าจำหน่ายร่วมกันจำหน่ายเฮโรอีน แต่โจทก์ได้อาศัยข้อสันนิษฐานตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อเอาผิดกับผู้ร้อง ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวบัญญัติว่า “.....การมีไว้ในครอบครอง ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไปให้ถือว่า มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” ด้วยเหตุแห่งข้อสันนิษฐานโดยเด็ดขาดตามกฎหมายนี้ ผู้ร้องจึงโต้แย้งว่า มาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ นี้ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ ซึ่งบัญญัติว่า “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด” และเป็นอันใช้บังคับมิได้ตามมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ

จึงมีประเด็นตามคำร้องที่ศาลรัฐธรรมนูญจำต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า มาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ที่กำหนดให้เป็นข้อสันนิษฐานโดยเด็ดขาดไว้ว่า ผู้ที่มีเฮโรอีนไว้ในครอบครองในปริมาณตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไปเป็นผู้ที่มีเฮโรอีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย นั้น เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ เป็นบทบัญญัติที่รับรองหลักการสากลขั้นพื้นฐาน แห่งกฎหมายอาญาของบรรดาอารยประเทศ ความหมายของหลักการดังกล่าวมีอยู่ว่า ในคดีอาญา โจทก์เป็นผู้รับภาระในการนำสืบการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยให้ครบทุกองค์ประกอบแห่งความผิดตามที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องบัญญัติไว้ โดยที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่จำเป็นต้องนำหลักฐานใดๆ มาพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเลย แต่มาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มิได้มีข้อความที่ลบล้าง บั่นทอน หรือทำลายหลักการเกี่ยวกับการนำสืบของโจทก์ตามมาตรา ๓๓ ของรัฐธรรมนูญ แต่อย่างไร เพราะยังคงเป็นภาระของโจทก์ที่จะต้องนำสืบการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยอยู่เช่นเดิม กล่าวคือ เป็นหน้าที่ของโจทก์ตามมาตรา ๓๓ ของรัฐธรรมนูญ ที่จะต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่า (๑) จำเลยมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองจริง และ (๒) เฮโรอีนดังกล่าวมีปริมาณที่คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไปจริง มาตรา ๑๕ วรรคสอง ดังกล่าว หากได้มีผลเป็นการยกเว้นโจทก์จากภาระหน้าที่ในการนำสืบข้อเท็จจริงดังกล่าวอันเป็นองค์ประกอบความผิดแต่อย่างใดไม่ ดังนั้น ถึงแม้ว่าจะมีข้อสันนิษฐานโดยเด็ดขาดตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ

พ.ศ. ๒๕๒๒ ก็ตาม มาตรา ๓๓ ของรัฐธรรมนูญก็ยังคงมีผลใช้บังคับได้อยู่ดี และโจทก์ยังจะต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดโดยการนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความผิดของจำเลย มิใช่ปล่อยให้จำเลยเป็นผู้พิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตน

นอกจากนั้นแล้ว มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ๑ ดังกล่าวก็ได้บัญญัติห้ามการมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ คือ เฮโรอีน อยู่แล้ว เว้นแต่จะมีไว้ในครอบครองเพื่อประโยชน์ของทางราชการตามที่รัฐมนตรีจะอนุญาต ดังนั้น ถ้าพึงเพียงการมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี แม้จะมีไว้เพื่อการเสพเพียงอย่างเดียว ก็ย่อมเป็นความผิดทางอาญาอย่างครบถ้วนบริบูรณ์ในตัวเองตามมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ อยู่แล้ว การที่มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติเพิ่มเติมให้เป็นข้อสันนิษฐานโดยเด็ดขาดว่า การมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองในปริมาณตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไปเป็นการมีไว้เพื่อจำหน่ายนั้น ก็เพื่อบัญญัติให้ความผิดดังกล่าวซึ่งย่อมมีระดับความรุนแรงเพิ่มสูงขึ้นตามปริมาณของสาร เข้าอยู่ในขอบข่ายของมาตรา ๖๖ ซึ่งเป็นบทกำหนดโทษที่หนักกว่าโทษสำหรับการมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองเพื่อเสพเพียงอย่างเดียว ดังนั้น มาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ๑ จึงมิใช่เป็นการตั้งข้อสันนิษฐานว่า ผู้ร้องมีความผิดก่อนการพิสูจน์อันจะเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ ได้ แต่เป็นการวางหลักเกณฑ์หรือบรรทัดฐานในการกำหนดโทษว่า ผู้ที่ถูกพิสูจน์ความผิดตามหลักฐานแล้ว (ซึ่งหมายความว่าโจทก์สามารถหักล้างข้อสันนิษฐานความบริสุทธิ์ของจำเลยตามมาตรา ๓๓ ของรัฐธรรมนูญได้แล้ว) จะต้องรับโทษสถานใด ทั้งนี้เป็นเรื่องนโยบายของรัฐในการที่จะแสวงหามาตรการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมาเพื่อปราบปรามยาเสพติดให้โทษโดยการลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างจริงจัง ประกอบกับความเป็นจริงที่ว่า ผู้ที่มีเฮโรอีนไว้ในครอบครองในที่สุดแล้วก็อดที่จะจำหน่ายด้วยไม่ได้ เพราะการจำหน่ายเป็นหนทางหนึ่งที่จะหาเงินมาสนับสนุนการเสพยาเสพติดต่อไป อีกทั้งในทางปฏิบัติก็เป็นการยากอย่างยิ่งที่โจทก์จะนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ให้แน่ชัดได้ว่าจำเลยมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย เนื่องจากจำเลยหรือผู้ต้องหายุ่งจะต่อสู้เสมอไปว่าตนมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองเพื่อเสพเพียงประการเดียว

เมื่อพิจารณาความในมาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ จากแง่มุมนโยบายทั่วไปของรัฐแล้วจะเห็นได้ว่า มีผลเท่ากับเป็นการบัญญัติว่าผู้ใดมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองในปริมาณตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไปโดยมิได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีนั้น มีความผิดที่ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงจำคุกตลอดชีวิต ดังเช่นที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖๖ นั้นเอง ทั้งนี้ โดยไม่จำเป็นต้องระบุ

หรือพิสูจน์วัตถุประสงค์หรือเหตุจูงใจในการมีเฮโรอีนดังกล่าวไว้ในครอบครองว่า มีไว้เพื่อเสพ และ/หรือเพื่อจำหน่าย หากกฎหมายบัญญัติลักษณะความผิดและโทษไว้ดังเช่นว่านี้แล้ว ก็ย่อมไม่มีช่องทางที่ผู้ร้องจะสามารถกล่าวอ้างหรือต่อสู้ได้เลยว่ากฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

ด้วยเหตุและผลตามที่กล่าว จึงวินิจฉัยว่า มาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ แต่อย่างไร

นายสุจินดา ยงสุนทร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๑/๒๕๕๕

วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดต่อรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๓๓ หรือไม่

ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของผู้ร้องซึ่งเป็นจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำ ที่ อ. ๒๓๐๕/๒๕๕๒
ของศาลฎีกาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ข้อเท็จจริงตามคำร้องของผู้ร้องฟังได้ว่า พนักงานอัยการจังหวัดแพร่ เป็นโจทก์ยื่นฟ้อง
นายนคร ดวงแก้ว ผู้ร้องที่ ๑ นายสุบรรณ สารพันธ์ ผู้ร้องที่ ๒ เป็นจำเลยในข้อหาฐานร่วมกันมี
ยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ (เฮโรอีน) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยมิได้รับอนุญาต เป็นความผิด
ต่อพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔, ๗, ๘, ๑๕, ๖๖, ๑๐๒ พระราชบัญญัติ
ยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๔ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ ๑๓๕
(พ.ศ. ๒๕๓๕) เรื่อง ระบุชื่อและประเภทยาเสพติดให้โทษตามความในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ
พ.ศ. ๒๕๒๒ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๓๕ ข้อ ๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒, ๘๓
และ ๕๘ ผู้ร้องที่ ๑ เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ๗ เดือน และปรับ ๖,๕๐๐ บาท ในคดีที่
ต้องหาว่ามีเฮโรอีนและกัญชาไว้ในครอบครองโดยมิได้รับอนุญาต โดยโทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด
๑ ปี ตามคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๔๔๘/๒๕๓๕ ของศาลจังหวัดอำนาจเจริญ และภายในกำหนดเวลา
ที่ศาลรอการลงโทษ ผู้ร้องที่ ๑ ได้กระทำความผิดในคดีนี้อีก โจทก์จึงขอให้ศาลจังหวัดแพร่บอกโทษ
ที่รอการลงโทษไว้เข้ากับโทษในคดีนี้ ศาลจังหวัดแพร่พิพากษาว่า ผู้ร้องทั้งสองมีความผิดตาม
พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง จำคุก
คนละ ๑๕ ปี ผู้ร้องทั้งสองให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน เป็นประโยชน์แก่การพิจารณา
มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้หนึ่งในสาม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๘ จำคุกคนละ ๑๐ ปี
บอกโทษจำคุกของผู้ร้องที่ ๑ ที่รอการลงโทษไว้เข้ากับคดีนี้ รวมจำคุกผู้ร้องที่ ๑ มีกำหนด ๑๐ ปี
๗ เดือน ๗ วัน ริบเฮโรอีนและของกลาง

ผู้ร้อง อุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ พิพากษายืน

ผู้ร้อง ฎีกา

ตามฎีกาของผู้ร้อง นอกจากผู้ร้องจะได้แย้งคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์แล้ว ผู้ร้องยังได้แย้งว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มี ความผิด...” และมาตรา ๖ บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของ กฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้” ดังนั้น พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” จึงขัดต่อ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ ใช้บังคับกับผู้ร้องมิได้ ตามมาตรา ๖

ศาลฎีกาเห็นว่า เป็นกรณีที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายในการวินิจฉัยคดีและคู่ความโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงเป็นการโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย คือ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ๑ ที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงให้การ พิเคราะห์คดีไว้ชั่วคราวและส่งความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยมีว่า การที่พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติให้ผู้ที่มียาเสพติดให้โทษประเภท ๑ (เฮโรอีน) ที่จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายนั้น ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ หรือไม่

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมในข้อหา มีเฮโรอีนไว้ในครอบครอง เพื่อเสพ และเพื่อจำหน่ายจำนวน ๔๕.๘ กรัม จำนวนเป็นเฮโรอีนไฮโดรคลอไรด์บริสุทธิ์หนัก ๓๖.๕ กรัม ผู้ร้อง ให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน แต่ในชั้นพิจารณาผู้ร้องนำสืบปฏิเสธว่า มีเฮโรอีนไว้ ในครอบครองเพื่อเสพเท่านั้น มิได้มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย การที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่าผู้ร้อง ครอบครองเฮโรอีนบริสุทธิ์เกินกว่า ๒๐ กรัม จึงเข้าข้อสันนิษฐานของกฎหมายว่า ผู้ร้องมีเฮโรอีนไว้ ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง นั้น ผู้ร้องเห็นว่า เป็นข้อสันนิษฐานที่ไม่ตรงกับความจริง ทั้งนี้ เพราะแม้ผู้ร้องจะมีเฮโรอีนไว้ ในครอบครองเกินจำนวนที่กำหนดไว้ในกฎหมายก็ตาม แต่ผู้ร้องก็มีได้มีไว้เพื่อจำหน่าย ซึ่งผู้ร้อง ได้ให้การปฏิเสธในชั้นพิจารณาแล้ว และไม่ปรากฏว่าโจทก์มีพยานมาพิสูจน์ให้เห็นว่าผู้ร้องมีเฮโรอีน ของกลางไว้เพื่อจำหน่ายและไม่มีพฤติการณ์ใดที่แสดงว่าผู้ร้องมีเฮโรอีนไว้เพื่อจำหน่าย ศาลจึงไม่ควรที่ จะพิพากษาลงโทษผู้ร้อง ในความผิดฐานมีเฮโรอีนไว้เพื่อจำหน่าย และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ บัญญัติ

ให้ความคุ้มครองบุคคลที่ตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา โดยให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และมาตรา ๖ บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้” ดังนั้น พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ ใช้บังคับกับผู้ร้องไม่ได้ ตามมาตรา ๖ ซึ่งแม้ผู้ร้องจะให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวน แต่ในชั้นพิจารณาของศาล ผู้ร้องปฏิเสธ ดังนั้น โจทก์จึงมีหน้าที่ต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าผู้ร้องจำหน่ายเฮโรอีนจริง การที่โจทก์ไม่พิสูจน์ว่าผู้ร้องจำหน่ายเฮโรอีน ผู้ร้องจึงไม่สมควรได้รับโทษในความผิดฐานมีเฮโรอีนไว้เพื่อจำหน่าย ศาลฎีกาควรพิพากษายกฟ้องโจทก์ในข้อหาว่าผู้ร้องมีเฮโรอีนของกลางไว้เพื่อจำหน่าย

พิเคราะห์แล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด

ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย”

มาตรา ๖๖ บัญญัติว่า “ผู้ใดจำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ มีปริมาณจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ไม่เกินหนึ่งร้อยกรัม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท

ถ้ายาเสพติดให้โทษนั้น มีปริมาณจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์เกินหนึ่งร้อยกรัม ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต”

เห็นว่า วัตถุประสงค์ของการตราพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ก็เพื่อให้การปราบปรามยาเสพติดให้โทษเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เพราะปัญหายาเสพติดให้โทษในปัจจุบันเป็นปัญหาสำคัญ เป็นภัยอย่างร้ายแรงต่อประเทศชาติ จึงต้องมีบทลงโทษผู้กระทำความผิดที่หนักกว่าปกติ รวมทั้งต้องมีมาตรการลงโทษขั้นเด็ดขาด ส่วนการที่กฎหมายกำหนดบทลงโทษตาม

ปริมาณยาเสพติดที่มีไว้ในครอบครองโดยไม่คำนึงว่าจะมีไว้เพื่อเสพหรือมีไว้เพื่อจำหน่ายก็ตาม ให้ได้รับโทษเท่ากันนั้น ก็เป็นอีกมาตรการหนึ่งที่จะให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษมีผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง

การที่ผู้ร้องอ้างว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ บัญญัติให้ความคุ้มครองบุคคลผู้ตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา โดยให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บุคคลนั้นไม่มีความผิด จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าผู้นั้นกระทำความผิด เห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ นี้ เป็นบทบัญญัติที่เป็นหลักทั่วไปเกี่ยวกับวิธีการให้ความคุ้มครองบุคคลที่ต้องหาว่ากระทำความผิดในทางอาญา โดยให้สันนิษฐานว่ามีได้กระทำความผิด จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดจริง ส่วนมาตรา ๑๕ วรรคสอง ของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ที่กำหนดว่าบุคคลใดมียาเสพติดให้โทษประเภท ๑ ตามจำนวนที่กำหนด ให้ถือว่ามียาเสพติดให้โทษ นั้น เป็นกรณีกำหนดโทษของผู้กระทำความผิดฐานมียาเสพติดให้โทษประเภท ๑ ไว้ในความครอบครอง ถ้ามีจำนวนซึ่งคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ลงโทษตามมาตรา ๖๖ ไม่ว่าจะมียาไว้ในความครอบครองเพื่อเสพหรือเพื่อจำหน่ายก็ตาม เพราะถือว่ามีจำนวนมาก จึงเป็นความผิดที่ร้ายแรงสมควรได้รับโทษหนักกว่าปกติและเป็นมหันตภัยต่อประเทศที่จะต้องให้มีการปราบปรามอย่างจริงจัง กฎหมายจึงได้กำหนดโทษให้เท่ากัน ไม่ว่าจะมียาไว้เพื่อเสพหรือเพื่อจำหน่าย และผู้ที่ได้รับโทษตามมาตรา นี้ จะต้องผ่านการพิสูจน์หรือการนำสืบของโจทก์จนฟังได้แล้วว่าเป็นผู้กระทำความผิดจริงตามฟ้อง

กล่าวโดยสรุป มาตรา ๓๓ ของรัฐธรรมนูญ เป็นการคุ้มครองประชาชนว่าจะลงโทษผู้ใดนั้น จะต้องพิสูจน์ให้ได้เสียก่อนว่าผู้นั้นได้กระทำความผิดจริง ส่วนมาตรา ๑๕ วรรคสอง ของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ นั้น เป็นบทกำหนดโทษว่าเมื่อโจทก์พิสูจน์ได้แล้วว่าจำเลยกระทำความผิดจริง จะลงโทษอย่างไร คือ ต้องผ่านขั้นตอนของมาตรา ๓๓ ของรัฐธรรมนูญเสียก่อน จึงจะพิจารณาตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ ว่าจะลงโทษอย่างไร ดังนั้น ทั้งสองมาตราดังกล่าวจึงไม่ขัดกัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓

นายสุวิทย์ ธีรพงษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์อนันต์ เกตุวงศ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๑/๒๕๕๕

วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ศาลฎีกาส่งข้อโต้แย้งของจำเลย (นายนคร ดวงแก้ว กับพวก) ในคดีอาญาหมายเลขดำที่
อ. ๒๓๐๕/๒๕๕๒ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ปลัดกระทรวงยุติธรรมได้ส่งเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติ
ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๒ สรุปความได้ว่า นายนคร ดวงแก้ว
และนายสุบรรณ สารพันธ์ (ผู้ร้อง) ถูกเจ้าพนักงานจับกุมในข้อหาซื้อเฮโรอีนไว้ในครอบครองเพื่อเสพ
และเพื่อจำหน่ายในปริมาณ ๔๕.๘ กรัม จำนวนเป็นเฮโรอีนไฮโดรคลอไรด์บริสุทธิ์หนัก ๓๖.๕ กรัม
ผู้ร้องให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมและในชั้นสอบสวน ต่อมาในชั้นพิจารณาผู้ร้องทั้งสองนำสืบปฏิเสธ
โดยอ้างว่าได้ครอบครองสารเสพติดไว้เพื่อเสพมิได้มิไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า
จำเลยทั้งสองมีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง
และมาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง จำคุกคนละ ๑๕ ปี จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน
เป็นประโยชน์แก่การพิจารณามีเหตุบรรเทาโทษลดโทษให้หนึ่งในสามตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕
จำคุกคนละ ๑๐ ปี บวกโทษจำคุก ๗ เดือนของจำเลยที่ ๑ ที่รอการลงโทษไว้เข้ากับคดีนี้ รวมจำคุก
จำเลยที่ ๑ มีกำหนด ๑๐ ปี ๗ เดือน ๗ วัน ริบเฮโรอีนของกลาง ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ พิพากษายืน
ผู้ร้องฎีกาโดยโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “การผลิต
นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งยาเสพติดให้โทษ... จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัม
ขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓
และมาตรา ๖ ใช้บังคับกับผู้ร้องไม่ได้ ศาลฎีกาจึงให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีนี้ไว้ชั่วคราว และให้ส่ง
ปัญหาที่จำเลยโต้แย้งผ่านกระทรวงยุติธรรมไปตามทางการ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย
ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ต่อไป

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อ ๑๐ ของข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ๑
ในการประชุมเมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๒ โดยมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติด
ให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ หรือไม่

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ บัญญัติว่า

“ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษ ในประเภท ๑ เว้นแต่การมีไว้ในครอบครองในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการตามที่รัฐมนตรี อนุญาตเป็นหนังสือเฉพาะรายหรือเฉพาะกรณีที่เหมาะสมสมควร

การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวน เป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่สี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า

“ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด

ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้น เสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

การที่ผู้ร้องยื่นฎีกาโดยโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ และต้องด้วยมาตรา ๖ โดยอ้างว่าผู้ร้องมียาเสพติดให้โทษ ไว้เพื่อเสพเพียงอย่างเดียว มิได้มีการจำหน่ายหรือมีไว้เพื่อจำหน่าย แต่กฎหมายได้กำหนดไว้ว่า ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผู้นั้นมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย เมื่อผู้ร้องทั้งสองคนมีไว้ซึ่งยาเสพติดให้โทษถึงปริมาณ ๔๕.๘ กรัม และจำนวน เป็นเฮโรอีนไฮโดรคลอไรด์บริสุทธิ์น้ำหนัก ๓๖.๕ กรัม จึงเข้าข่ายตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย ว่ามียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ดังกล่าว ซึ่งเป็นข้อสันนิษฐานเด็ดขาดของกฎหมาย แม้ข้อเท็จจริงผู้ร้องจะมีได้ มีการจำหน่ายก็ตาม หากมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภทและจำนวนตามที่กฎหมายกำหนด ย่อมถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดตามกฎหมายแล้ว และผู้กระทำผิดจะได้รับโทษสูงขึ้น ทั้งนี้ เพราะยาเสพติดให้โทษเป็นภัยร้ายแรงต่อสุขภาพและสังคมอย่างใหญ่หลวง การจำหน่ายยาเสพติดให้โทษ ถือเป็นการหนี้ยกเว้นก่อให้เกิดการกระทำผิดกฎหมายให้กว้างขวางยิ่งขึ้น กฎหมายจึงกำหนดโทษของ การจำหน่ายไว้สูงกว่าการเสพ เพื่อให้ผู้ที่คิดจะกระทำความผิดเกรงกลัว ส่วนมาตรา ๓๓ ของรัฐธรรมนูญ กำหนดไว้ เพื่อให้เจ้าหน้าที่พึงปฏิบัติต่อผู้ถูกจับกุมและสอบสวนในคดีอาญาอย่างมีมนุษยธรรมเสมือน เป็นบุคคลที่ยังไม่มีความผิด แต่กรณีนี้ผู้ร้องถูกจับกุมพร้อมของกลางและยอมรับสารภาพแล้วว่า ตนมี ยาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครองเป็นจำนวน ๔๕.๘ กรัม และจำนวนเป็นเฮโรอีนไฮโดรคลอไรด์บริสุทธิ์ น้ำหนัก ๓๖.๕ กรัมจริง ซึ่งเป็นความผิดตามกฎหมาย และศาลอุทธรณ์ได้พิพากษายืนตามศาลชั้นต้น

แล้วว่ามีความผิดตามกฎหมาย ประกอบกับได้ผ่านกระบวนการจับกุมและสอบสวนและกระบวนการยุติธรรม จนศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ผู้ร้องมีความผิด จึงไม่มีเหตุผลจะอ้างมาตรา ๓๓ ของรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ตนได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญดังกล่าว และข้อสันนิษฐานในบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ก็มีได้มีความเกี่ยวข้องกับมาตรา ๓๓ ของรัฐธรรมนูญ แต่อย่างไร

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓

ศาสตราจารย์อนันต์ เกตุวงศ์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร. อมร รัชศาสตร์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๑/๒๕๕๕

วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ศาลฎีกาส่งข้อโต้แย้งของจำเลย (นายนคร ดวงแก้ว กับพวก) ในคดีอาญาหมายเลขคำที่ อ. ๒๓๐๕/๒๕๕๒ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖ และมาตรา ๓๓ หรือไม่

ข้อเท็จจริง

นายนคร ดวงแก้ว กับพวกรวม ๒ คน ร้องว่า ตามที่พนักงานอัยการจังหวัดแพร่เป็นโจทก์ฟ้อง นายนคร กับพวกว่ามียาเสพติดให้โทษประเภท ๑ (เฮโรอีน) ไว้ในครอบครองจำนวน ๔๕.๘ กรัม คำนวณเป็นเฮโรอีนไฮโดรคลอไรด์บริสุทธิ์ได้หนัก ๓๖.๕ กรัม อันเป็นความผิดฐานมียาเสพติดให้โทษ ประเภท ๑ ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยมิได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔, ๗, ๘, ๑๕, ๖๖ และ ๑๐๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ ๕๘ และ ๓๒ ทั้งนี้ ศาลชั้นต้นได้พิพากษาว่าจำเลยทั้งสองมีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง ให้จำคุกคนละ ๑๕ ปี แต่จำเลยรับสารภาพในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน จึงได้รับการบรรเทาโทษลดโทษให้หนึ่งในสามเหลือ จำคุกคนละ ๑๐ ปี (นายนคร ถูกรวมโทษจำคุกที่รอลงอาญาไว้จึงให้จำคุก ๑๐ ปี ๗ เดือน) และริบเฮโรอีนของกลาง ต่อมาจำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ พิพากษายืน จำเลยฎีกาโดยตั้งเป็นข้อโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่สี่สิบกกรัม ขึ้นไปให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” นั้น ขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ ที่บัญญัติว่า “ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด.....” และมาตรา ๖ ที่บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้”

ศาลฎีกาเห็นว่าจะต้องใช้บทบัญญัติตามกฎหมายยาเสพติดให้โทษวินิจฉัยคดีนี้ จึงต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ แห่งรัฐธรรมนูญ และไม่ปรากฏว่ามีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในเรื่องนี้มาก่อน จึงให้ดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ โดยรอการพิจารณาพิพากษาคดีนี้ไว้ชั่วคราวเพื่อรอผลการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องไว้พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีนี้ไม่มีปัญหาทางข้อเท็จจริง คือ ผู้ร้อง (นายนคร ดวงแก้ว กับพวก) รับว่ามียาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ไว้ในครอบครองจริง แต่มีไว้เพื่อเสพไม่ใช่เพื่อจำหน่ายจึงมีประเด็นทางข้อกฎหมายว่า บทบัญญัติของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ หรือไม่

ประเด็นพิจารณา

๑. รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ มีขอบเขตหรือเจตนารมณ์อย่างไร

ตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด”

ส่วนวรรคสอง บัญญัติว่า “ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้” นั้น พิจารณาได้ว่า

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งสอดคล้องกับหลักกฎหมายอาญาสากลว่าด้วยการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาเป็นผู้บริสุทธิ์ (Presumption of Innocence) ที่ว่า บุคคลจะไม่ถูกพิพากษาว่ากระทำความผิดทางอาญาจนกว่าฝ่ายรัฐบาลจะพิสูจน์ว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดโดยปราศจากข้อสงสัยอันสมเหตุสมผล (beyond a reasonable doubt) โดยภาระในการพิสูจน์ว่าบริสุทธิ์หรือไม่ ไม่เป็นของผู้ถูกกล่าวหา

แต่ในกรณีของกฎหมายอาญาไทย และรัฐธรรมนูญไทยจะมุ่งไปในทางคุ้มครองและให้เกียรติผู้ต้องหาหรือจำเลยว่าในขณะที่ถูกจับกุมนั้นเป็นเพียงผู้ถูกกล่าวหา ยังไม่แน่ชัดว่าเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่ เพราะยังไม่มีศาลใดวินิจฉัยว่าเป็นผู้กระทำความผิดทางอาญา ฉะนั้น ไม่ควรปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนผู้กระทำความผิดแล้ว ซึ่งเรียกว่า “ผู้ต้องโทษ” หรือ “นักโทษ” (กรณีที่ถูกลงโทษจำคุก) หลักการนี้นำไปสู่การปฏิบัติว่าผู้ต้องหาไม่ควรถูกคุมขังร่วมกับนักโทษ, ควรได้รับการปฏิบัติอย่างมีเกียรติ, ควรได้รับการพิจารณาให้ได้รับการประกันตัวโดยสะดวกและรวดเร็ว, ไม่ควรถูกตีตรา หรือถูกใช้ทำงานอย่างนักโทษ

ในอีกแง่หนึ่ง หลักกฎหมายเรื่องนี้นิยมให้อยู่ในสังคมประชาธิปไตยเพื่อคุ้มครองเสรีภาพของประชาชน แตกต่างจากการปกครองแบบอัตตาธิปไตยที่ประชาชนถูกจับกุมอย่างไรเกียรติและอาจถูกบังคับให้สารภาพยอมรับผิดเพราะทนถูกทรมานไม่ไหว ฯ ในสังคมประชาธิปไตยเมื่อสันนิษฐานไว้ก่อนว่า

ผู้ต้องหาบริสุทธิ์ก็จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นอย่างไม่มีมนุษยธรรมไม่ได้ รัฐบาลไม่อาจใช้วิธีบีบบังคับให้สารภาพได้ แต่รัฐบาลกลับเป็นฝ่ายต้องหาพยานหลักฐานมาผูกมัดจำเลยต่อหน้าศาลที่พิจารณาคดีโดยเปิดเผย ถ้าผู้ต้องหาถูกรอานให้สารภาพในชั้นสอบสวนก็ยังมีโอกาสปฏิเสธในการพิจารณาที่เปิดเผยในชั้นศาลได้ รวมทั้งการมีสิทธิตั้งทนายมาซักค้านพยานโจทก์ได้ อันเป็นโอกาสให้ได้ความจริง

สำหรับกรณีที่ผู้ร้องได้ร้องผ่านศาลฎีกามานั้น ผู้ร้องได้ค้านในสาระสำคัญว่าแม้นจะยอมรับว่ามีเฮโรอีนไว้ในครอบครองเกินกว่า ๒๐ กรัม แต่ไม่เห็นด้วยที่กฎหมายยาเสพติดสันนิษฐานว่าเป็นการมีไว้เพื่อจำหน่ายอันจะทำให้ตนได้รับโทษสูงขึ้น เพราะตนจะมีไว้เพื่อเสพเองสองคนก็ไม่ยอมให้มีการนำสืบหรือพิสูจน์ข้อเท็จจริงว่าตนมีไว้เพื่อเสพจริงหรือมีไว้เพื่อจำหน่ายด้วย

การสันนิษฐานโดยไม่ยอมให้มีการพิสูจน์นี้เรียกกันในภาษากฎหมายว่า “การสันนิษฐานโดยเด็ดขาด” (Conclusive หรือ Mandatory หรือ Absolute หรือ Irrebuttable presumption) ในกรณีนี้ได้สันนิษฐานโดยเด็ดขาดว่าผู้มียาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ไว้ในครอบครองตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไป ถือว่ามีไว้เพื่อจำหน่าย ซึ่งหมายความว่าผู้ต้องหาต้องถูกลงโทษโดยไม่มี การพิสูจน์ ซึ่งตรงกันข้ามกับหลักการในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ ว่า “ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาไม่มีความผิด”

อย่างไรก็ดีมีข้อโต้แย้งได้ว่ากรณีนายนครและพวกนี้ได้สารภาพแล้วว่ามียาเสพติดไว้ในครอบครอง จึงมีความผิดจริงทำให้ครบเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ แล้วอันเป็นการจบขั้นตอนหนึ่ง จึงสามารถปฏิบัติต่อบุคคลและพวกเป็นผู้กระทำผิดแล้ว ส่วนจะเป็นความผิดสถานใดรัฐธรรมนูญมิได้ระบุไว้ จึงขึ้นอยู่กับศาลว่าจะนำบทกฎหมายใดมาปรับใช้ จึงถือได้ว่าเป็นคนละส่วนกับกรณีของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓

๒. การขัดกันแห่งข้อสันนิษฐาน

ที่จริงคดีนี้ผู้ถูกกล่าวหาอาจถูกกล่าวหาได้ ๒ กระทั่ง คือ กระทำผิดฐานมียาเสพติดไว้ในครอบครอง และกระทำผิดฐานมีไว้เพื่อจำหน่าย การสันนิษฐานจึงน่าจะสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ทั้งสองข้อหา แต่กฎหมายยาเสพติดให้โทษได้วางหลักไว้ว่าถ้ามีไว้ในครอบครองตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไป ให้ถือว่ามีไว้เพื่อจำหน่าย อันเป็นลักษณะสันนิษฐานโดยเด็ดขาดไม่ต้องมีการนำสืบ

กรณีที่มีข้อสันนิษฐานขัดกันเช่นนี้ยังปรากฏเนื่องๆ ในการพิจารณาคดีอาญาในศาลนานาประเทศเรียกว่า Conflicting หรือ Inconsistent presumption แต่ศาลทั่วไปจะยอมรับหลักการว่าข้อสันนิษฐานเด็ดขาดมีผลใช้บังคับโดยเหตุผลหลายประการ เช่น

๑) พิสูจน์ข้อเท็จจริงได้ยากมาก อย่างกรณีมียาเสพติดปริมาณมากเกินกว่าที่จะเสพเองได้หมด ในระยะเวลาหนึ่ง ประกอบกับผู้เสพติดจริงมักจะเป็นผู้จำหน่ายด้วยเพื่อหาเงินมาซื้อยาเสพติดซึ่งจะพิสูจน์ได้ยากมากกว่าจะจับได้ขณะทำการซื้อขาย

๒) ตามข้อเท็จจริงเป็นไปได้ยากมาก เช่น ข้อสันนิษฐานโดยเด็ดขาดตามกฎหมายอังกฤษ - อเมริกาว่าเด็กอายุต่ำกว่า ๗ ขวบจะไม่สามารถก่อคดีอุกฉกรรจ์ (Felony) ได้ หรือเด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี จะไม่สามารถกระทำการข่มขืนกระทำชำเราได้ (กรณีทั้งสองนี้เคยยอมรับกันว่าเป็นข้อสันนิษฐานโดยเด็ดขาด ดังนั้น จึงถือว่าเด็กไม่มีความผิด แต่ต่อมาปรากฏว่าเป็นไปได้จึงกลายเป็นข้อสันนิษฐานที่โต้แย้งได้ แต่กฎหมายก็จะให้ลงโทษสถานเบาโดยถือว่าเป็นผู้เยาว์ขาดความยังคิดอันเป็นหลักกฎหมายอีกหลักหนึ่ง)

๓) ข้อสันนิษฐานที่สังคม ณ ขณะหนึ่งยอมรับได้ หรือประสงค์จะให้บัญญัติไว้เพื่อคุ้มครองความสงบสุขของสังคม ทั้งนี้ อาจเป็นข้อสันนิษฐานที่เกิดขึ้นตามประเพณีมาแต่ดั้งเดิม เช่น บางสังคมยอมให้มีการจุดผู้หญิงไปเป็นภรรยา แต่พอยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไปอาจกลายเป็นข้อห้ามที่มีโทษรุนแรงก็ได้

ในกรณีของยาเสพติดทั่วโลกยังมีปัญหาหลายด้าน เช่น การกำหนดว่าสารใดพืชใดเป็นสิ่งเสพติดประเภทใด ผู้เสพเป็นอาชญากรหรือผู้มีจิตใจอ่อนไหว ควรมีอัตราโทษอย่างไรบ้าง ฯลฯ ทั้งยาเสพติดให้โทษเป็นสิ่งที่ให้โทษแก่ตัวบุคคลและสังคมอย่างร้ายกาจทางารณทั้งยังป้องกันปราบปรามได้ยาก กฎหมายนานาประเทศจึงยังยอมรับบทบัญญัติที่มีเงื่อนไขเป็นข้อสันนิษฐานโดยเด็ดขาดหลายประการ

เมื่อเผชิญกับปัญหาเหล่านี้ ศาลส่วนใหญ่ก็ต้องยอมรับที่จะพิพากษาไปตามตัวบทกฎหมาย โดยเฉพาะกฎหมายที่ได้ตราขึ้นมาโดยชอบด้วยกระบวนการนิติบัญญัติ เพราะศาลเป็นฝ่ายตุลาการไม่มีสิทธิที่จะตรากฎหมายได้เอง และต้องยอมรับว่าในสังคมประชาธิปไตย ประชาชนเป็นผู้ตรากฎหมายโดยตรงหรือโดยอ้อม (ผ่านรัฐสภา)

อนึ่ง เมื่อไม่มีบทบัญญัติใดในรัฐธรรมนูญที่ห้ามมิให้บังคับใช้บทบัญญัติที่มีลักษณะเป็นข้อสันนิษฐานโดยเด็ดขาดก็ควรถือว่าใช้บังคับได้ต่อไป หากสังคมเห็นว่าข้อสันนิษฐานโดยเด็ดขาดเรื่องใดหรือทุกเรื่องไม่เป็นธรรมเพราะเป็นหลักกฎหมายมาแต่โบราณรู้กันทั่วไป ก็ควรใช้กระบวนการนิติบัญญัติแก้ไขเสีย ส่วนศาลคงต้องวินิจฉัยบรรดคดีไปตามตัวบทกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น

คำวินิจฉัย

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงวินิจฉัยว่า บทบัญญัติตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๓ ตามคำร้อง

ศาสตราจารย์ ดร. อมร รักษาสัตย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร. อิศระ นิตินันท์ประกาศ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๑/๒๕๕๕

วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง การวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ หรือไม่

กระทรวงยุติธรรมมีหนังสือแจ้งมายังสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ^(๑) ความว่า ในคดีอาญา
หมายเลขดำที่ ๒๘๖/๒๕๕๐ หมายเลขแดงที่ ๒๑๕๔/๒๕๕๐ ของศาลจังหวัดแพร่ ระหว่าง
พนักงานอัยการจังหวัดแพร่ โจทก์ นายนคร ดวงแก้ว ที่ ๑ นายสุบรรณ สารพันธ์ ที่ ๒ โจทก์ฟ้อง
ขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสองตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔, ๗, ๘, ๑๕
๖๖, ๑๐๒ และบทโทษจำคุกของจำเลยที่ ๑ ในคดีอื่นเข้ากับโทษจำคุกของจำเลยที่ ๑ ในคดีนี้
จำเลยทั้งสองให้การปฏิเสธ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยทั้งสองมีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติด
ให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง จำคุกจำเลยทั้งสองคนละ
๑๕ ปี ลดโทษให้หนึ่งในสาม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ จำคุกคนละ ๑๐ ปี บทโทษ
จำคุกของจำเลยที่ ๑ ในคดีอื่นรวมจำคุกจำเลยที่ ๑ มีกำหนด ๑๐ ปี ๗ เดือน ๗ วัน ๗ ชั่วโมง ๗ นาที
๗ วินาที ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ตรวจสอบจำนวนประชุมปรึกษาแล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นฟังได้ว่า
ตามวันและเวลาสถานที่เกิดเหตุตามฟ้อง เจ้าพนักงานตำรวจจับจำเลยทั้งสองได้พร้อมด้วยเฮโรอีน
จำนวน ๒ ถุง จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์หนัก ๓๖.๕ กรัม มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของจำเลย
ทั้งสองว่าจำเลยทั้งสองกระทำความผิดฐานร่วมกันมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายหรือไม่
ที่จำเลยทั้งสองอ้างในอุทธรณ์ว่า มีเฮโรอีนของกลางไว้ในครอบครองเพื่อเสพนั้น พระราชบัญญัติยาเสพติด
ให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ใน
ครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่า
ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” บทบัญญัติดังกล่าวเป็นข้อสันนิษฐาน

(๑) แจ้งตามหนังสือ ที่ ยธ ๐๒๐๑/๒๕๑๒๔ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๒

เด็ดขาด เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า จำเลยทั้งสองร่วมกันมีเฮโรอีน ซึ่งคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์หนักถึง ๓๖.๕ กรัม ไว้ในครอบครองเช่นนี้ จึงถือได้ว่า จำเลยทั้งสองร่วมกันมีเฮโรอีนดังกล่าวไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายแล้ว จำเลยทั้งสองจึงมีความผิดตามฟ้อง ที่ศาลชั้นต้นพิพากษามานั้นชอบแล้ว อุทธรณ์ของจำเลยฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน

จำเลยทั้งสองฎีกา โดยในคำฟ้องฎีกาของจำเลยทั้งสองมีข้อโต้แย้งว่า บทบัญญัติมาตรา ๑๕ วรรคสอง ของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๓๓

ศาลฎีกาเห็นว่า คดีนี้ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ยกบทบัญญัติของพระราชบัญญัติดังกล่าวมาใช้บังคับเป็นหลักในการวินิจฉัยชี้ขาดคดีและจำเลยโต้แย้งว่า บทบัญญัตินั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๓๓ ใช้บังคับไม่ได้ และศาลฎีกาจะใช้บทบัญญัตินั้นวินิจฉัยคดี จึงเป็นกรณีที่มีข้อโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ศาลฎีกาจึงรอกการพิจารณาพิพากษาคดีนี้ไว้ชั่วคราว และขอให้กระทรวงยุติธรรมเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง

พิจารณาแล้ว เห็นว่า การเสนอเรื่องดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง^(๒) จึงเห็นควรรับเรื่องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยมีว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ หรือไม่

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติว่า

(๒) รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖^(๓) และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอกการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย”

(๓) มาตรา ๖ บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้”

“การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวน เป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย”

จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง มีข้อ สันนิษฐานโดยเด็ดขาดว่า การมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑^(๔) จำนวนเป็น สารบริสุทธิ์ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ซึ่งในกรณีเช่นว่านี้ ผู้ครอบครอง ต้องได้รับโทษตามมาตรา ๖๖ คือจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาท ถึงห้าแสนบาท กรณียาเสพติดให้โทษนั้นมีปริมาณจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ไม่เกินหนึ่งร้อยกรัม หรือจำคุก ตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต กรณียาเสพติดให้โทษนั้นมีปริมาณจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์เกินหนึ่งร้อยกรัม

ปัญหามีว่า บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ หรือไม่
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า

“ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด

ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่า บุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้น เสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

จะเห็นได้ว่า มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง มีความหมายว่าในคดีอาญา ภาระการพิสูจน์ว่าผู้ต้องหา หรือจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดตกอยู่กับผู้กล่าวหาหรือโจทก์ แล้วแต่กรณี และวรรคสอง ของมาตรานี้ บัญญัติว่า ก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดกระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็น ผู้กระทำความผิดมิได้

แม้มาตรา ๑๕ วรรคสอง ของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มีข้อสันนิษฐาน โดยเด็ดขาดว่า ผู้มียาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป มีไว้ ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษดังกล่าวเพื่อจำหน่ายก็ตาม แต่บทบัญญัตินี้ดังกล่าวมิได้ปลดเปลื้อง

(๔) พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ยาเสพติดให้โทษแบ่งออกเป็น ๕ ประเภท คือ

(๑) ประเภท ๑ ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง เช่น เฮโรอีน (HEROIN)

ภาระของโจทก์ในการพิสูจน์ว่าจำเลยมียาเสพติดให้โทษตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง ไว้ในครอบครอง
ดังนั้น บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่ขัดต่อมาตรา ๓๓ ของรัฐธรรมนูญ^(๕)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒
มาตรา ๑๕ วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓

ศาสตราจารย์ ดร. อิศระ นิตินันท์ประกาศ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(๕) การมีข้อสันนิษฐานเด็ดขาดดังกล่าวเป็นผลให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่สามารถต่อสู้ว่า ตนมิได้มีไว้ซึ่งยาเสพติด
ให้โทษเพื่อจำหน่าย ดังนั้น มาตรา ๑๕ วรรคสอง จึงเป็นบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิต่อสู้คดีของผู้ต้องหาหรือจำเลย
แต่กระนั้นก็ตามไม่มีบทบัญญัติใดๆ ของรัฐธรรมนูญรับรองสิทธิต่อสู้คดีของจำเลยในคดีอาญาไว้โดยชัดแจ้ง
หรือโดยปริยาย แต่ในประเทศประชาธิปไตยตะวันตก เช่น ประเทศฝรั่งเศส ศาลรัฐธรรมนูญ (Conseil
constitutionnel) ได้รับรองสิทธิต่อสู้คดี (Droits de la defense) ไว้ในฐานะที่เป็นหลักการที่มีค่าบังคับของ
รัฐธรรมนูญ (le principe à valeur constitutionnelle) โดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของหลักการพื้นฐานที่ได้รับการ
รับรองโดยกฎหมายแห่งสาธารณรัฐ (les lois de la République) (คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญฝรั่งเศส
ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๑๙๗๖)

คำวินิจฉัยของ นายอุระ หวังอ้อมกลาง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๑/๒๕๕๕

วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อ
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ หรือไม่

ข้อเท็จจริงได้ความว่า พนักงานอัยการจังหวัดแพร่ เป็นโจทก์ฟ้องนายนคร ดวงแก้ว ที่ ๑ นายสุบรรณ สารพันธ์ ที่ ๒ เป็นจำเลย ความผิดฐานร่วมกันมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ (เฮโรอีน) จำนวนเป็นปริมาณเฮโรอีนไฮโดรคลอไรด์บริสุทธิ์ หนัก ๓๖.๕ กรัม ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย โดยมีได้รับอนุญาต ศาลจังหวัดแพร่พิพากษาว่า จำเลยทั้งสองมีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง จำคุกคนละ ๑๕ ปี จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน มีเหตุบรรเทาโทษลดโทษให้หนึ่งในสาม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ จำคุกคนละ ๑๐ ปี บวกโทษจำคุก ๗ เดือน ของจำเลยที่ ๑ ซึ่งรอการลงโทษไว้ในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๔๔๘/๒๕๓๕ ของศาลจังหวัดอำนาจเจริญ เข้ากับโทษในคดีนี้ รวมจำคุกจำเลยที่ ๑ มีกำหนด ๑๐ ปี ๗ เดือน และริบเฮโรอีนของกลางที่เหลือจากการตรวจพิสูจน์

จำเลยทั้งสองอุทธรณ์ว่า ในชั้นจับกุมและสอบสวนจำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพว่า ได้ซื้อเฮโรอีนมาเพื่อเสพ และแบ่งขายให้เพื่อนซึ่งติดยาเสพติด ชั้นพิจารณาจำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพว่า ร่วมกันมีเฮโรอีนไว้ในความครอบครองเพื่อเสพ การที่ศาลชั้นต้นรับฟังคำให้การชั้นจับกุมและสอบสวน และในชั้นพิจารณา ผู้จับกุมและพนักงานสอบสวนเบิกความทำนองเดียวกันว่า ได้สอบถามจำเลยทั้งสองแล้ว จำเลยทั้งสองรับว่า ได้ซื้อเฮโรอีนเป็นเงินจำนวน ๔,๐๐๐ บาท เพื่อนำไปเสพและจำหน่ายให้เพื่อนซึ่งติดยาเสพติดเท่านั้น การที่ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยทั้งสองกระทำความผิดฐานมียาเสพติดไว้ในความครอบครองเพื่อจำหน่าย จึงไม่ชอบด้วยเหตุผล

ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ พิจารณาแล้ว วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้

ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” บทบัญญัติดังกล่าวเป็นข้อสันนิษฐานโดยเด็ดขาด เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า จำเลยทั้งสองร่วมกันมีเฮโรอินซึ่งคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์หนักถึง ๓๖.๘ กรัม ไว้ในครอบครองเช่นนี้ จึงถือได้ว่า จำเลยทั้งสองร่วมกันมีเฮโรอินดังกล่าวไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายแล้ว จำเลยทั้งสอง จะอ้างหรือนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าวหาได้ไม่ จำเลยทั้งสองจึงมีความผิดตามฟ้อง พิพากษายืน

จำเลยทั้งสองฎีกาว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ ใช้บังคับกับจำเลยทั้งสองไม่ได้ตามมาตรา ๖ อีกทั้งโจทก์ไม่มีพยานผู้ใด เห็นว่า จำเลยทั้งสองร่วมกันจำหน่ายเฮโรอิน แม้จำเลยทั้งสองรับสารภาพในชั้นสอบสวน แต่ในชั้นศาล ได้ให้การปฏิเสธ เป็นภาระหน้าที่ของโจทก์ที่จะต้องนำพยานหลักฐานมาสืบพิสูจน์ให้เชื่อได้ว่าจำเลยทั้งสอง กระทำความผิด

ศาลฎีกาเห็นว่า ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ยกบทบัญญัติพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง มาใช้เป็นหลักในการวินิจฉัยชี้ขาดคดี ที่จำเลยฎีกาโต้แย้งว่า บทกฎหมาย ดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ ใช้บังคับมิได้ตามมาตรา ๖ เป็นกรณีมีข้อโต้แย้งว่า บทบัญญัติ แห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น จึงให้การพิจารณาพิพากษาคดีนี้ไว้ชั่วคราว และให้ส่งคำโต้แย้ง ของจำเลยเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕

มีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ หรือไม่

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เว้นแต่การมีไว้ในครอบครองในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการตามที่รัฐมนตรีจะอนุญาตเป็นหนังสือเฉพาะราย หรือเฉพาะกรณี que เห็นสมควร

การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวน เป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง เพื่อจำหน่าย”

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหา หรือ จำเลยไม่มีความผิด

ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้น เสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

พิจารณาแล้ว ความผิดอาญาเป็นความผิดที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของบุคคล การจะกล่าวหาบุคคลใดว่ากระทำความผิด จะต้องมีความหมายอาญาบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ กฎหมายอาญาได้แก่ กฎหมายทั้งหลายที่บัญญัติถึงความผิดและกำหนดโทษไว้ เป็นกฎหมายมหาชนสาขาหนึ่ง เพราะเป็นกฎหมายว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและรัฐ แตกต่างจากกฎหมายอื่น เช่น กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเป็นกฎหมายเอกชน การบังคับตามโทษกฎหมายอาญาจะต้องพิสูจน์ว่า จำเลยกระทำความผิด การวินิจฉัยคดีก็แตกต่างกัน โดยในคดีอาญาโจทก์จะต้องพิสูจน์จนปราศจากสงสัยว่า จำเลยได้กระทำความผิดจริง แต่ในคดีแพ่งนั้นเป็นแต่เรื่องชั่งน้ำหนักพยาน ซึ่งย่อมหมายความว่า คู่ความไม่ต้องนำสืบข้อเท็จจริงจนกระจ่าง หากเพียงแต่สืบพอให้เกิดข้อสันนิษฐานเป็นคุณแก่ตน และอีกฝ่ายไม่สามารถหักล้างได้ก็ยอมชนะคดีได้แล้ว ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗ บัญญัติว่า “ให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวง อย่าพิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำความผิดจริง และจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น

เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย”

รัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศยืนยันหลักประกันผู้ต้องหา หรือจำเลยเป็นหลักประกันขั้นต่ำ โดยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ ว่า “ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด

ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เว้นแต่การมีไว้ในครอบครองในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการตามที่รัฐมนตรีจะอนุญาตเป็นหนังสือเฉพาะรายหรือเฉพาะกรณีที่เหมาะสม

การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย”

ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติห้ามการมียาเสพติดในประเภท ๑ ไว้ในครอบครอง นอกจากรัฐมนตรีจะอนุญาตเป็นหนังสือเฉพาะรายเพื่อประโยชน์

ของทางราชการ วรรคสอง กรณีมียาเสพติดให้โทษประเภท ๑ ไว้ในครอบครองคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่ามียาไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ดังนั้น ความผิดฐานมียาเสพติดไว้ในครอบครอง และมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย เป็นความผิดคนละฐานความผิด และมีโทษแตกต่างกัน ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๖๗ บัญญัติว่า “ผู้ใดมียาไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ไม่ถึงยี่สิบกรัมโดยไม่ได้รับอนุญาต ตามมาตรา ๑๕ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท” หากมียาไว้ในครอบครองมากขึ้น หรือมีไว้เพื่อจำหน่ายตามบทบัญญัติของมาตรา ๑๕ วรรคสอง ต้องรับโทษหนักขึ้นตามลำดับ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๖๖ บัญญัติว่า “ผู้ใดจำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ไม่เกินหนึ่งร้อยกรัม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท

ถ้ายาเสพติดให้โทษนั้นมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เกินหนึ่งร้อยกรัม ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต”

เห็นว่า การที่พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติว่า “การมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษ ... ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่า ... มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย” โดยโจทก์ไม่ต้องพิสูจน์ว่า จำเลยมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย หรือห้ามมิให้จำเลยนำสืบโต้แย้งว่า จำเลยไม่ได้กระทำความผิดฐานนี้ เป็นกฎหมายที่บัญญัติแตกต่างไปจากหลักการขั้นพื้นฐานที่รัฐธรรมนูญรับรอง หรือวางหลักประกันสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยขั้นต่ำไว้ แม้ยาเสพติดให้โทษเป็นภัยต่อสังคมและประเทศชาติอย่างร้ายแรง ผู้กระทำความผิดควรจะได้รับโทษหนักขึ้น เพื่อให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่ผู้คิดจะกระทำความผิดในภายหลัง และเพื่อให้เกิดความเข็ดหลาบแก่ผู้กระทำความผิดก็ตาม แต่จะบัญญัติกฎหมายให้แตกต่างไปจากหลักการของรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศไม่ได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓

นายอูระ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ